RÄTTEN
TILL SIN IDENTITET

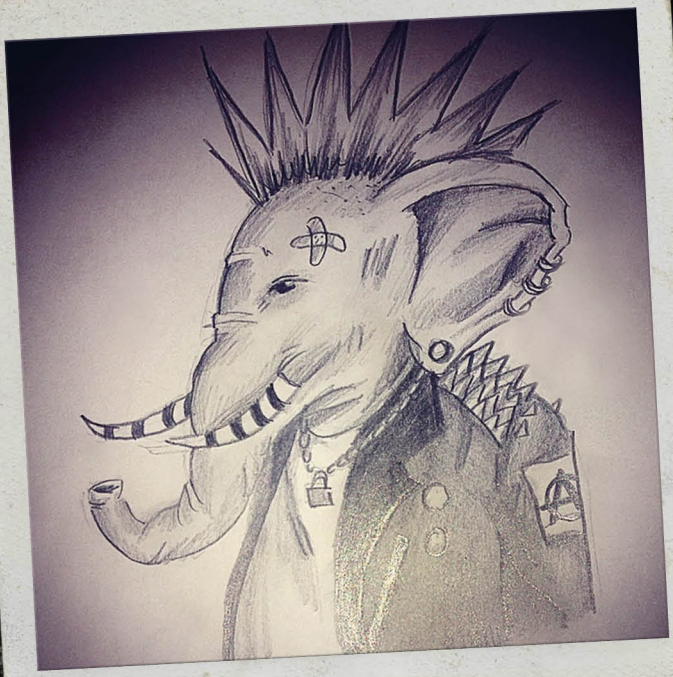

VÅRA BERÄTTELSER

RTSI RÄTTEN TILL SIN IDENTITET

VÅRA BERÄTTELSER

Kulturföreningen KRETSEN UMEÅ

ARVSFONDEN

KULTURENS

Den här publikationen ges ut av Kulturens Bildningsverksamhet i samarbete med KF Kretsen
för Arvsfondsprojektet Rätten Till Sin Identitet - RTSI.

Redaktör: Kari Berg
Medarbetare: Emelie Klein, Martin Larsson, Niklas Carlsson, Sandra Mattsson m.fl.
Medverkande: Deltagare i Arvsfondsprojektet Rätten Till Sin Identitet.
Grafisk form: Joachim Ljungquist, Clash Kommunikation
Illustration framsida av: Erika Heed Tanskanen

© 2015 Kulturens Bildningsverksamhet och KF Kretsen.
Författarnas åsikter speglar nödvändigtvis inte utgivarens.
Denna publikation får ej säljas eller på annat sätt användas för kommersiellt bruk.
Publikationen finns tillgänglig för fri nedladdning via www.rtsi.se och www.kulturens.se

INNEHÅLL

INLEDNING 7

INTRODUKTION 13
”När du är äldre kommer du tycka att du såg så konstig ut!”
– Dåvarande klasskamrat

KAPITEL 1 23
”Ska du inte klippa dig snart?”
– Farsgubben

KAPITEL 2 29
”Det är bara folk med problem som ser ut sådär.”
– Okänd person

KAPITEL 3 43
”Är det halloween eller?”
– Kille i parallellklassen på högstadiet

KAPITEL 4 55
”Du är så mycket finare utan allt skrot.”
– Pappa om mina piercingar

KAPITEL 5 71
”Jävla missfoster, varför dör du inte bara?”
– Klasskamrat i högstadiet

KAPITEL 6 75
”Vem försöker du vara egentligen?”
– Före detta klasskompis

KAPITEL 7 87
”Du ser ut som en butchflata med tuppkam.”
– Bästa vän

KAPITEL 8 111
”Har du sugit av en sotare eller?”
– Kille i klassen

KAPITEL 9 123
”Ja det är så här de ser ut nu för tiden.”
– Handledare på praktikplats varje gång han presenterade mig för någon

KAPITEL 10 129
”Weirdo, Mosher, Freak”

KAPITEL 11 141
”Jag förstår inte varför du förstör så mycket för dig själv.
Du kommer aldrig att få ett jobb eller en partner så som du ser ut.”
– Främmande människa på stan

KAPITEL 12 149
”Varför ser du ut sådär? Vill du bli mobbad?”
– En kurator i högstadiet

KAPITEL 13 157
”Det borde vara lagligt att skjuta sådana som dig.”
– Okänd kille på min gamla skola

KAPITEL 14 171
Tyst minut

RTSI KONTAKTINFO 181

MEDVERKANDE 182

TACK TILL 183

LÄNKAR 184

KARI BERG, FOTO: NIKDESIGN

Inledning

Ingen pratar om elefanten i rummet. Alla vet att den finns där. Den är inte som de andra. Den har konstigt hår, konstiga saker som hänger i ansiktet och den låter konstigt när den pratar med andra elefanter. Men den tål ju att man skrattar åt den. Den tål ju ett vänskapligt slag. Det är ju bara roligt och det måste den ju förstå. Hur man kan välja att ha såna där fula kedjor runt halsen och dansa på ett så fånigt sätt, ja de måste ju förstå att man skrattar åt dem. Och hårfärgen, haha! Och frisyren? Klippte de sig själva? För att inte tala om den där symbolen som är inbränd bakom örat, alltså hur tänkte de egentligen? Fattar de inte att ingen kommer vilja anställa dem när de växt upp, och att de inte kommer få ett vanligt jobb som alla oss andra? Nej fan, lika bra man lär dem en läxa från början så de fula jävlarna inte vänjer sig vid att de får förstöra dagen för oss andra.

Ingen pratar om elefanten i rummet. Föräldern säger till sitt barn: ”Var dig själv” och: ”Du ska inte lyssna på vad alla andra säger”. Men när barnet lyssnat och vågat, börjat klä sig lite annorlunda och kanske skaffat en annorlunda frisyr, när musik som inte var vanlig på föräldern tid strömmar ur högtalarna i tonårsrummet, då är det bara en ”fas”, något som går över innan man måste ”söka hjälp”.

Mobbing är nästa ord som tar vid. Bakom det ordet döljs en brutal och obekväm verklighet. Mobbing har blivit synonymt med ett slags lättvindigt avfärdande av handlingar som i andra sammanhang än skolan skulle vara grova brott. Personen blev ju ”bara mobbad”. Det syns inte att det som ligger bakom i vissa fall kan vara ett förakt och ett hat gentemot en subkulturell stil snarare än personen som utsätts. Skulden riktas mot personen som var mobbad, den avvikande, den som kanske hamnar i ett självskadebeteende eller skräms till att inte längre våga klä sig som denne vill, eller än värre kanske aldrig mer reser sig mentalt från glåpordens slägga.

Ingen pratar om elefanten i rummet. På arbetsplatsen är det väl inte konstigt att man måste se ”respektabel” ut. Man kan ju skrämma någon stackare annars. Hur skulle det se ut om man hade ett färgat ögonbryn när man möter kunder i kassan? På fikarasten har förtal bytts ut mot vuxenmobbing mot personen som dagligen klär ner sig för att passa in. Det är väl inte så att

man som vuxen kan hålla på med sån där ”ungdomskultur”? Det är ju bara en ålder. Elefanten sitter i fikarummet men det är inte så lätt att prata med den, den har ju inget gemensamt med oss normala.

Men låt oss prata om elefanten i rummet! Den som skriker grovt nedsättande om en person i ett samkönat äktenskap kan, som tur är, anmälas i dag. Men när den krånsskjorteprydda gotharen får samma glåpord efter sig, får denne allt ”skylla sig själv”. Det finns ord för den som begår brott gentemot personer med annan hudfärg på grund av just hudfärgen. Det finns däremot inget ord för den som undviker att ge ett jobb till punkaren enbart på grund av dennes tuppkam. Det finns inget ord för den som misshandlar en person endast på grund av dennes klädstil. När en person blir mördad enbart på grund av hur denne valt att sminka sig, sätta upp håret och klä upp sig, då är det inget annat än ett rent hatbrott som skett. Men varför kallas det då så sällan för vad det egentligen är?

Det finns tyvärr en stor okunskap i samhället i dag kring hur förföljelser, förtal, hat och hets mer eller mindre får härska fritt i det osynliga, dolt bakom en fasad av rädsla, okunskap och fördomar. Det börjar tidigt. Det är ingalunda en viss subkultur som är utsatt mer än den andra. Det är inte bara ungdomar. Det är inte bara de som har ett yttre uttryck som drabbas. Det är inte bara elefanten i rummet som får smällen.

Vi kan ändra på förutsättningarna men vi måste börja prata om det, våga se och reflektera över vad som sker runtom oss dagligen. Den publikation ni nu håller i er hand är ett första steg mot att väcka debatten, att våga prata om elefanten i rummet. Berättelserna, dikterna och citaten ni kommer att få läsa och bilderna ni kommer få se talar för sig själva. I en tid där vi talar om mänskliga rättigheter och vikten av att vi behandlar människor rättvist och lika så måste vi också inkludera rätten till kultur, rätten till sin identitet.

Kari Berg
Redaktör
Projektledare för RTSI

BILD: ERIKA HEED TANSKANEN

Promenaden

Text: Emelie Engwall

Det är i mitten på mars och för första dagen i år skänker solen en hetta som får mig att välja vårjackan istället för dunjackan. Vårjackan, som jag saknat så under dessa kalla månader, är figursydd i svart sammet med dubbla rader knappar i silver. Den passar perfekt över min långa, svarta klänning med fransar som nästan släpar i marken. På huvudet sätter jag en stor svart hatt och på fötterna ett par lackboots. Jag betraktar nöjt mig själv i helkroppsspegeln i hallen. Jag känner mig snygg, full av liv och på ett riktigt gott humör inför min promenad till centrum för att äta en glass i parken, precis som så många andra med största säkerhet gör idag.

Jag har inte hunnit gå mer än ett par hundra meter innan jag känner mig iakttagen. Jag ser mig omkring och får efter en stund syn på ett par unga tjejer som sitter tätt intill varandra i en busskur. Så fort min blick möter deras tittar de ner i marken. Jag struntar i dem och fortsätter gå, och snart hör jag ett gapskratt ifrån busskuren. Men när jag vänder mig om tystnar det tvärt. Tjejerna vägrar fortfarande att möta min blick. Jag tänker stilla för mig själv att de faktiskt ser väldigt unga ut, och tonåringar är ju som de är. Så jag förlåter dem och går vidare.

När jag kommer upp på bron stannar jag och ser ner över vattnet en stund. Det är en sann fröjd att se hur den sista isen snart smält bort och att solen glittrar över vattenytan. Äntligen blir det vår igen, tänker jag och njuter av att bara stå stilla och betrakta vattnet, men plötsligt hör jag hur en bil börjar tuta bakom mig och jag hoppar till. När den, fortfarande tutande, passerar mig ser jag ett gäng killar peka finger åt mig genom rutorna. Jag börjar känna mig modfälld, men försöker tänka att det inte ska få påverka mitt goda humör. Så jag fortsätter gå.

Jag svänger in på den första gågatan och ser att staden är full av liv. Cyklister som irrar runt för att inte köra på någon, människor som går ut och in i butiker och skratt som fyller luften. Folk tror att de är osynliga i mängden. Jag vet att jag inte är det. Jag går förbi ett äldre par på en parkbänk och hör några lösryckta ord i förbifarten: ”Se ut så där…uppmärksamhet…”. Jag förstår direkt att det är menat till mig. Men jag kanske inbillar mig, jag kanske bara är paranoid? När jag svänger in på nästa gata krockar jag nästan med en kvinna med barnvagn. Jag hinner precis väja undan samtidigt som ett lite större barn som går bredvid barnvagnen ropar: ”Akta häxan!”. Jag försöker le mot kvinnan som för att säga att det är okej, barn är barn, men hon viker undan med blicken och skyndar därifrån. Jag försöker tänka att hon kanske hade bråttom, eller så kanske hon inte alls uppfattade att jag försökte möta hennes blick. Eller är det kanske jag som är påträngande, obehaglig?

Det känns som att en evighet har gått när jag äntligen kommer fram till Pressbyrån. Väl därinne tar jag min efterlängtade glass ur frysboxen och ställer mig i kön. I ögonvrån ser jag hur en tjej i kön bredvid puffar på sitt sällskap och höjer med ögonbrynen åt mitt håll. Jag hör vad jag tycker låter som ett tillbakahållet fniss. Jag blir lite stressad och råkar ta ett för långt steg framåt så att jag går in i mannen framför mig. ”Oj förlåt, det var inte meningen!” säger jag men när han möter min blick nickar han bara kort och harklar sig lite. Han kanske har en dålig dag, eller så gillar han inte folk i allmänhet. Eller så är det mig det är fel på. Plötsligt känns det som att alla tittar på mig och vårjackan börjar kännas väldigt varm. När jag äntligen kommer fram till kassan är jag inte alls sugen på den där glassen längre.

Det är med tunga steg och sänkt huvud jag sakta börjar röra mig hemåt. Borta är glädjen som tidigare fyllde min kropp, borta är morgonens självförtroende. Nu känner jag mig bara trött. Jag är trött på att känna att jag inte får vara en del av gemenskapen, trött på blickarna som suger energin ur mig. Jag vill inte vara en cynisk person, jag vill inte tro det värsta om alla jag möter. Men framför allt så vill jag kunna se ut hur jag vill utan att ständigt bli ifrågasatt. Min mening är varken att provocera eller att få uppmärksamhet. Jag vill bara vara fri att vara mig själv.

FOTO: ANNA TÖRNFELDT

Introduktion

”När du är äldre kommer du tycka att du såg så konstig ut!”
– Dåvarande klasskamrat

Om RTSI

Arvsfondsprojektet ”Rätten Till Sin Identitet”, även förkortat RTSI, är Sveriges första projekt som arbetar med frågan om rätten till kulturell identitet. Det är ett pionjärprojekt som strävar efter att väcka frågan, att synliggöra det utanförskap som drabbar mängder av individer som dagligen utsätts för något som inte bör kallas annat än ren diskriminering.
Problemet är bara att det vi i dag definierar som diskriminering enligt den juridiska definitionen inte omfattar området kulturell identitet och stil.

Projektet startade 1 juli 2014 med bas i Umeå och samlade första året ett 50-tal unga från hela landet som tillsammans började arbeta med frågorna. Projektet utgår från ungas egna berättelser och upplevelser. Denna publikation är resultatet av det första årets arbete där deltagarna tillsammans har behandlat ämnet.

Projektet drivs av Kulturens Bildningsverksamhet i samverkan med Kulturföreningen Kretsen och styrs av de unga deltagarna. Projektet samverkar även med en rad andra organisationer och förhoppningen är att projektet ska växa under de tre åren och göra ett stort avtryck i samhället, ett första men viktigt avstamp i kampen för rätten till sin identitet.

Läs mer på: www.rtsi.se

RTSI
RÄTTEN TILL
SIN IDENTITET

Det händer nära dig

Diskrimineringen mot personer med subkulturell identitet och stil pågår världen över och tar sig många uttryck. Gemensamt är dock att det ofta är fördomar som ligger till grund för de handlingar som sker, handlingar som sällan ses för vad de egentligen är: uttryck för diskriminering eller rena hatbrott.

Mörkertalen är troligtvis enorma eftersom ingen statistik förs inom ett område som inte mäts. Hur omfattande är det? Det är svårt att svara på men det går att synliggöra om man törs lyfta fram händelserna och inte längre se dem som enskilda fall.

Vi har genom historien förändrat vår syn på exempelvis hudfärg och sexuell läggning och vi har antagit deklarationer om mänskliga rättigheter. Alla dessa processer startade när man till slut vågade tala om problemen och valde att förändra saker.

På 90-talet, i West Memphis, Arkansas, dömdes Damien Echols till döden och två av hans kompisar till livstids fängelse för morden på tre pojkar, i en rättegång där deras kulturella identitet ansågs vara det starkaste beviset för deras skuld.

Detta blev ett mycket omtalat fall med ett flertal olika dokumentärer (bl.a. av Peter Jackson och HBO) som belyste de märkliga omständigheterna kring vilka tre unga män dömdes för ett brott som de av allt att döma inte begått. En rörelse som stöttades av folk från hela världen, inklusive flertalet kända namn, kämpade för deras frigivning och mot orättvisorna. Damien Echols och de andra två har nu blivit frigivna i ännu ett kontroversiellt domstolsbeslut efter drygt 18 år i fängelse.

20-åriga Sophie Lancaster och hennes pojkvän attackerades i Bacup, Storbritannien, den 11 augusti 2007. Hon avled två veckor senare av skadorna. Det rubricerades inledningsvis som ett rån trots att inget stulits. Vad var då förövarnas anledning?

Det som framkom var att Sophie och pojkvännen hade fel stil, tillhörde fel kultur, något som förövarna ansåg gav dem rätten att misshandla denna flicka till döds. För att hedra Sophies minne startade mamman Sylvia stiftelsen The Sophie Lancaster Foundation, vilket blev början på den nu välkända rörelsen som kämpar mot fördomarna mot subkulturer och för att förändra lagstiftningen kring hatbrott.

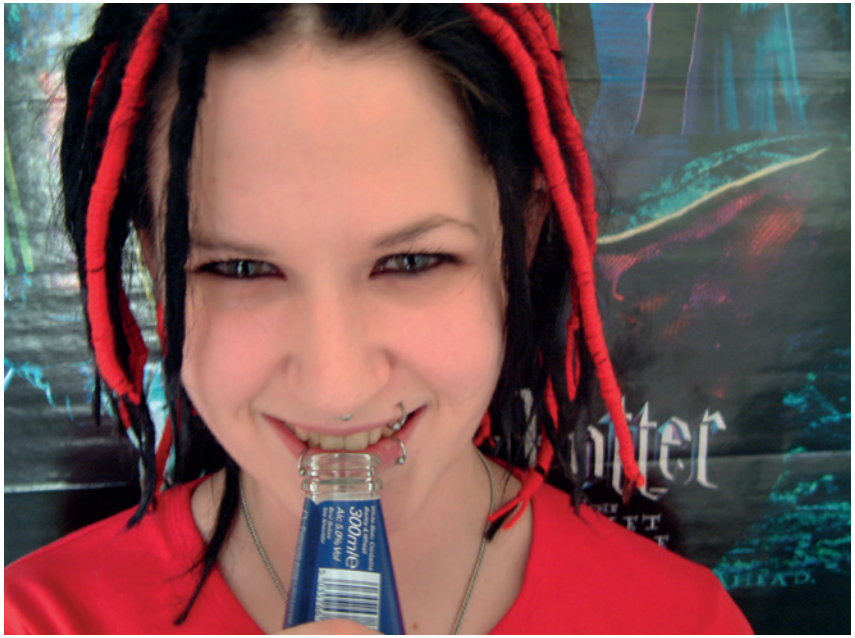

SOPHIE LANCASTER FOTO: ROBERT MALTBY

I februari 2010 avled den 24-årige Per Nordkvist i Göteborg av sina skador från en attack. Det har blivit ett mycket omtvistat fall och media tolkade initialt mordet felaktigt, som ett rån som gick snett, då Per befann sig vid en bankomat när han angreps.

Ingen kunde ana varför Per blev attackerad förrän vid rättegången när det framgick att gärningsmännen känt till Per sedan tidigare. De hade uttryckt ett förakt och hat mot hans subkulturella klädstil. I domen mot 18-åringen framgick det att brottet hade ”hatbrottskaraktär”, men inget i lagen i Sverige ger stöd för att använda termen ”hatbrott” i sådana situationer.

Reaktionerna har varit starka runt fallet och många gör bedömningen att ”Pelles” subkulturella identitet och val av stil var det som föranledde de händelser som ledde till hans död.

Detta är tre tragiska exempel av många världen över. Tyvärr är dessa inte unika fall, men kanske de som främst uppmärksammats. Fall på fall har

uppdagats världen över där personer med subkulturell stil utsatts för övergrepp, hot, misshandel och än värre brott, baserat på deras val av kultur.

Diskrimineringen mot personer med subkulturell stil går djupare än så rent strukturellt. Det har lyckligtvis ännu inte, vad man vet, tagit sig så många extrema yttringar som ovan i Sverige, men det förekommer. Exempelvis i Umeå 2013 berättade media om hur en ung man överfölls av ett gäng och misshandlades på grund av att han hade en subkulturell stil. Facebookgrupper har startat som för dialog om hur personer diskrimineras på arbetsplatser på grund av sin kulturella stil. Fall på fall uppmärksammas där personer, främst unga, med subkulturell stil utsätts för mobbing, påhopp, trakasserier och än värre.

Man behöver inte söka länge på sociala media för att hitta allt från hattexter mot personer med subkulturell tillhörighet, till vad som kan ses som uppvigling till förföljelse, misshandel och andra brott. Detta ger sig även uttryck i den fysiska världen i såväl mobbing som sådant som lagförs, dock inte med rubriken det kanske borde ha. Problemet ligger här i att det finns ett osynligt utanförskap som drabbar många och i synnerhet unga, sammanhang som ofta leder till psykisk ohälsa, utfrysning, med mera.

Ett Facebook-upprop skriver så här:
”Vi vill kunna få vara dem vi är och få framföra de kulturer vi är utav utan förtryck, utan att bli diskriminerade och förtalade. Vi vill få rätten att få finnas; att inte be om ursäkt för att vi inte följer normkulturen. Vi vill inte behöva förtrycka oss själva för att kunna få ta del av rättigheten till skydd och integritet. Diskrimineringslagarna bör därför även täcka individer inom dessa subkulturer. Brott mot detta borde vara likställt med att kränka någon på grund av deras religion, ursprung eller sexuella läggning.”

Hade de fall som beskrivits tidigare i texten varit handlingar mot personer av en etnisk grupp hade de varit skolexempel på hatbrott och hets mot folkgrupp. Men nu är det inte en folkgrupp som dessa främst identifierades som, utan de var subkulturella och skulle kanske lite grovt kunna kallas för ”gothare” eller något liknande. För den kulturen finns inget tydligt skydd i rättsväsendet.

Även om subkulturer ofta företräds av unga är de inte ett ungdomsfenomen eller en isolerad trend utan en ofta pannationell kultur som påminner om etnicitet med gemensamma kulturella uttryck, språkliga referenser

och liknande. Dessa uttryck kan vara så starkt kopplade till personen att den nationella identiteten är underställd det som kallas det subkulturella.

Enkelt förklarat kan det finnas mer gemenskap över exempelvis nationsgränser inom ”subkulturen” än inom den nationalstat denne bor i. Vad man som individ gillar, ens uttryck, skapande och ens kulturella identitet är en stor del av människors identitet, så stor del att det många gånger även överskuggar kön, etnicitet, ålder, läggning och så vidare. Däremot hanterar samhället generellt detta på ett okunnigt sätt vilket leder till fördomar och diskriminering.

ROBIN LILJA FOTO: NIKDESIGN

Visst har det ändå hänt mycket under åren. Numera höjer man inte så mycket på ögonbrynen åt en person som kanske har skinnbyxor, tuppkam eller tatueringar. Det var däremot inte länge sen okunskapen fick härja fritt och man oemotsagt dömde individer på grund av kulturell identitet med epitet som ”kriminell”, ”lågutbildad”, ”socialfall”, ”knarkare” och så vidare. I dag härjar fördomarna lika fritt men i nya former, former som leder till en passiv tillåtande diskriminering av den art som kan urarta i det som inträffade i Göteborg, i Umeå och i Bacup.

Arbetet för att synliggöra dessa orättvisor har bara börjat. I Sverige och världen har många unga engagerat sig i olika nätverk och börjat berätta om problemen. Kända personer har börjat tala om hur de behandlats illa, mobbats och trakasserats under sin uppväxt och ofta är det återkommande att de var ”annorlunda” med den gemensamma nämnaren ”stil” och kreativa uttrycksformer, med andra ord deras kulturella identitet. Det handlar om så mycket mer än stil. Det handlar om *rätten till sin identitet.*

Röster om projektets betydelse

”Jag tycker personligen att det här är ett viktigt ämne och att det har varit dags för ett liknande projekt länge. Det har tidigare aldrig funnits en fysisk mötesplats där människor med normbrytande utseende kan träffas och dela erfarenheter och stötta varandra. Sverige kan ses som ett väldigt öppet och tolerant land, vilket det är, men när man skrapar på ytan så hittar man snabbt orättvisor och diskriminerande beteende.

RTSI är ett bra initiativ och kan mycket väl bli ”ansiktet utåt” för människor som oss själva, så att samhället kan lära sig om hur vi faktiskt är istället för att lyssna på fördomar och antaganden.
Kick-offen var en av 2014:s höjdpunkter och det är ett minne som jag kommer att bära med mig länge. Det var på tiden att ett sådant projekt startats!”
– *Johan Larsson*

”Efter att jag skrev min text ”Hur många procent” insåg jag hur fel det är att jag gömt mig själv de senaste åren. Och när min chef fick läsa den utbrast han ”så här kan vi inte ha det!”, varpå vi hade en lång diskussion om klädsel på arbetet. Jag är nu under uppmaning att vara mig själv, vilket känns helt fantastiskt. Det känns som att jag fått livet tillbaka, tack vare den sten RTSI satte i rullning inom mig!”
– *Emelie Engwall*

”Tack alla för en fantastisk helg den va helt otrolig, äntligen fick man känna sig uppskattad och hörd, tack...”
– *Angelica Myllymäki*

”Jätterolig helg med fantastiska människor! Var så roligt att bara sitta och titta på alla vackra personer :D”
– *Huldra Paulina*

”Jag vill bara säga: stort tack för denna underbara helg! Har aldrig känt mig så älskad och lycklig, omringad av ni, ni vackra, magiskt perfekta på operfekta sätt, underbara människor! Jag saknar er redan och längtar så till nästa gång. Kärlek i oändlighet till er <3”
– *Sandra Juveus*

”Stå upp för vilka ni är – och var stolta över det”

En intervju med Sylvia Lancaster

Stå upp för dem ni är och var stolta över det. Det budskapet förmedlade Sylvia Lancaster till deltagarna på RTSI-helgen.

En sen kväll i Storbritannien 2007 slogs 20-åriga Sophie Lancaster och hennes pojkvän blodiga av fem unga killar. För att de såg annorlunda ut. Sophie, som definierade sig som en medlem av subkulturen goth, avled tretton dagar senare. Sylvia Lancaster, mamma till Sophie, grundade The Sophie Lancaster Foundation för att höja medvetenheten kring hatbrott gentemot subkulturerna.

– Vi är den första organisationen som tar upp den här frågan, säger Sylvia Lancaster.

Den 20:e september 2014 besökte hon Folkets Hus i Umeå för att föreläsa för deltagarna på RTSI Kick-Off 2014.

– Jag tycker att det har varit spännande att få ta del av projektet. Jag har pratat en del med deltagarna och de är väldigt snälla. Det är så sorgligt att höra deras erfarenheter och hur de har blivit behandlade av människor omkring sig och sina familjer.

Vad fick du för uppfattning om RTSI-projektet?

– Detta projekt som arbetar mot diskriminering av subkulturer behövs verkligen. Jag tror att det är viktigt att ha arrangemang som detta, så att människor kan nätverka. Det är viktigt att gå ihop och kämpa tillsammans, då går det att förändra. Subkulturer har alltid stått utanför den politiska arenan. Om vi ska förändra måste vi gå in och vara en del av den politiska arenan.

Flera deltagare blev förvånade över hur accepterande du bemötte din dotter när hon började klä sig i goth-stil. Varför tror du att inte fler reagerar som du?

– Jag tror att detta är ett komplext problem. Föräldrar är nog rädda för att deras barn ska utsättas för någonting samtidigt som det alltid finns en rädsla för att bryta normen. Vad gäller samhället i övrigt handlar det mycket om fördomar.

Vad vill du att deltagarna ska ta med sig från din föreläsning?

– Jag vill att de ska förstå att de har rätt att vara de som de är. De ska stå upp för vilka de är och vara stolta över det. Det är så viktigt att få se ut precis

som man vill och att få vara den man är. Det ska inte spela någon roll för andra hur du väljer att se ut. Min dotter Sophie var stolt över den hon var – och det vill jag att alla ska vara.

Vad händer nu?

– Vi arbetar för en värld där alla kan få vara den de är och se ut precis som de vill. Jag tror att det är möjligt och kommer att fortsätta arbeta för det, och jag slösar inte bort min tid. Var än Sophie är just nu hoppas jag att hon är medveten om att vi jobbar med detta.

Text & foto: Sandra Rönnsved

LOGO: THE SOPHIE LANCASTER FOUNDATION

Kapitel 1

”Ska du inte klippa dig snart?”
– Farsgubben

Tillbaka till en ovanlig dag

Text: Anonym

När jag fick möjligheten att skriva något till den publikation som du just nu håller i dina händer sattes ett helt gäng kugghjul igång i hjärnan för att klura ut hur man på bästa sätt, utifrån mina erfarenheter, berättar om diskriminering. Till slut stod det klart för mig att det bara fanns en plats, en milstolpe, att börja på.

Jag lyfte telefonluren, knappade in telefonnumret till min hemkommun och bad att få tala med arkivet. Jag mindes att jag som en av de sista uppgifterna, uppsatsskrivningen i nationella provet i svenska, hade valt uppgiften ”val som berör” och där skrivit om vad som hände första gången jag på riktigt tog ett par stapplande steg i något som skulle kunna kallas en alternativ klädstil. När arkivarien tog emot samtalet bad jag om en kopia på min gamla uppsats, som precis som alla nationella prov arkiveras.

”Det var ett tag sedan nu, närmare bestämt cirka ett och ett halvt år sedan, sommaren 2006”

När jag får kopiorna i handen är det en tidsresa 8,5 år tillbaka i tiden, tillbaka till något som även nu funnits i minnet, men som beskrivs mycket närmare av 15-åriga jag än vad snart 23-åriga nuvarande jag kan minnas. Hur det faktiskt skedde och upplevdes där och då.

Det är alltså sommaren 2006. Jag är 14 år och hade väl haft någon typ av alternativ klädstil även tidigare, men denna dag togs det till en annan nivå. Inget extremt alls, men ett steg längre.

”Jag slängde på mig ett par mörka byxor, brorsans nitskärp och en tajt vit skjorta. Sen knackade min flickvän på dörren, kom in en snabbis och målade mörkt runt mina ögon innan vi tillsammans gick till bussen mot stan”

Det var en underbar dag på många sätt, varmt och skönt, men främst för att allt kändes så rätt. Det kändes som att jag hittat ett sätt att se ut som mig själv.

”Det som betydde något var känslan, känslan av att vara fri, för det var frihet vi kände”

”En känsla spred sig i hela min kropp, en känsla jag aldrig känt förut. Den sa att nu är allt bra, det här är du, du kan vara glad för den du är”

Det spelade ingen roll att vi ibland kände misstänksamma blickar på oss. Kvinnan i butikskassan som likt en örn betraktade min flickvän för att se

så att inget smögs ner i fickorna, eller killgänget som betraktade mig som om jag vore en alien. Det, och många senare kommentarer från diverse människor vi lyckades stöta på, avfärdade vi som reaktioner från ytliga människor i en enda stor grå massa. Vi märkte snart att utseende kunde provocera, men tänkte att det kanske var något bra. Att det var vi som hade rätt, och den ”grå massan” runt omkring som var trångsynta och hade fel.

Nej, dagen var fantastisk. Det var kvällen, kvällen när det var dags att vända hem, som skulle ställa till med problem.

Jag hann knappt öppna ytterdörren innan min mamma verbalt kastade sig över mig. Skrattade och förolämpade. Förklarade att man som kille inte kunde se ut som jag gjorde (särskilt att man inte kan ha smink), och att pappa skulle bli galen när han kom hem. Efter hela predikan och en mycket stel middag med noll förståelse lyckades jag äntligen smita upp på mitt rum.

Jag hörde när min pappa kom hem senare under kvällen och hur min mamma pratade med honom nere i köket som om jag vore ett djur på zoo innan stegen närmade sig mitt rum. Jag stålsatte mig för ett raseri men möttes – när dörren öppnats och han stigit in – endast av en kommentar i stil med ”Hej, vad rolig du ser ut, ska du inte klippa dig snart” innan han vände på klacken. Knappast den snällaste kommentaren, men jag kunde i alla fall pusta ut för kvällen.

Detta är bara ett exempel på en händelse genom åren, men på något sätt ändå en milstolpe i min stilmässiga utveckling. För mig var alltid den kritik som jag fick i hemmet värre än den utifrån. När man klarat av en skoldag med alla de människor som finns i den miljön gjorde det aldrig saken bättre att komma hem och veta att familjen tycker man är ful, se de besvikna blickarna när man tyckte man tagit på sig något fint. Ju finare jag tyckte jag var, desto mer besvikna blickar.

Jag kan inte sätta fingret på varför stilen varit och fortfarande är så viktig, men det är helt klart en del av den identitet jag har. Det är som den där soliga sommardagen 2006, att när jag ser mig själv i spegeln känner jag mig mer hel, mer som mig själv i en viss typ av utseende. Vissa identiteter är fragila och ändras snabbt, men denna verkar vara stabil eftersom jag fortfarande känner på samma sätt. För mig var det aldrig ett val, när jag hittat hem var jag bara fast där.

Det var det som fick mig att ibland gömma kläder för att kunna byta om på vägen till skolan eller stan. Det var det som gjorde att andras anmärkningar på stilen aldrig gjorde att jag lade ner alltihop, som den där dagen då jag testade att ha en kjol på mig och både blev utskälld av en lärare i skolan och fick min mamma att gråta tills jag lovade att aldrig ha det igen när jag kommit hem.

Jag har lika ofta känt mig utsatt av personer i min egen ålder som äldre, från den generationen som under uppväxten repeterat mantrat om att ”det är insidan som räknas”. Detta är bara ännu ett bevis på att det uttrycket är en stor lögn. I så många situationer verkar det vara precis tvärtom, att det är det första intrycket som räknas, där normer och förutfattade meningar spelar störst roll.

I uppsatsen skrev jag avslutande:

”Varför kan inte människor bara få hitta sina egna vägar utan att få massor av skit för det? Varför är det så svårt att respektera att alla inte är lika? Om man kunde det skulle det vara mycket bättre för alla! Varför?”

Den frågan kan vi ju ta och fundera vidare på. Jag har i alla fall inte löst den under de åren som gått sedan 2008, när jag satte den på pränt för första gången.

BILD: ERIKA HEED TANSKANEN

Kapitel 2

”Det är bara folk med problem som ser ut sådär.”
– Okänd person

FOTO: JOHAN LARSSON

Fördomar

Text: Johan Larsson

Väldigt många som jag möter, främst föräldrar till klasskamrater och vänner, brukar tro att jag knarkar. Det är helt felaktigt, jag är nykterist. Jag har druckit alkohol tidigare i mitt liv och insåg att det inte var något för mig. Jag gillar inte idén med droger. Jag vill kunna ha kontroll över mitt liv och jag har inget behov av att befinna mig i ett onyktert tillstånd.

Väldigt många brukar bli förvånade över hur trevlig och artig jag är. De flesta verkar tro att jag ska vara otrevlig eller på något sätt arrogant. Det är inte så jag har blivit uppfostrad. Jag har alltid fått lära mig att respektera andra människor, vara artig och försöka hjälpa mina medmänniskor så gott jag kan.

Vissa människor har trott att jag är rasist, på grund av att jag oftast går runt i svarta kängor. Jag är inte på något sätt rasist utan jag väljer att gå i kängor för att jag tycker att det är snyggt, så enkelt är det.

Det har gått rykten på min skola att jag har mördat en person. Det är ett helt befängt påstående men folk verkade faktiskt tro det. På något konstigt sätt var det ibland ganska skönt för folk brukade undvika mig och bli lite rädd för mig.

Väldigt ofta har jag fått frågan om jag skär mig, är psykiskt sjuk eller på annat sätt psykiskt eller fysiskt felaktig. Om jag nu skulle vara det så har det inget med mina kläder att göra. Jag har skadat mig själv men det har inget med mitt val av kläder och göra, snarare så har det varit ett sätt för mig att hantera en problematisk vardag. Att ens påstå att jag skulle skada mig själv på grund av hur jag väljer att se ut är otroligt respektlöst mot de människor som har självskadebeteende, men som inte klär sig annorlunda.

Hatad av mina egna

Text: Bull

Jag vet inte hur jag ska kunna berätta, det är så mycket, men jag har alltid varit hatad för att jag inte klär mig enligt normen. Jag började klä mig subkulturellt när jag var 14, men det fanns hos mig redan innan.

Vid 4-5 års ålder fick jag höra Kiss och redan vid kanske 10 års ålder hörde jag Green Day, innan bandet blev mainstream. När jag var 14 började det med att jag lyssnade på Ozzy Osbourne och Black Sabbath. Jag blev frälst! En tjejkompis på skolan målade mina naglar svarta. Jag tyckte det var ashäftigt. Jag hade jeans med hål i, nitarmband och en massa kedjor som satt fast i plånboken. Jag minns att jag köpte tre plattor. Det var Backyard Babies – ”Stockholm Syndrome” och Ozzy Osbourne – ”No More Tears” på CD och Mötley Crue – ”Girls Girls Girls” på LP. För mig var Ozzy Osbourne, Black Sabbath och Backyard Babies världens bästa band.

Jag var annorlunda och det kände jag, kanske just därför trivdes jag med att se annorlunda ut. Jag fick ofta utstå psykisk och fysisk misshandel. Till och med från personer inom min subkultur. ”Du ska inte se ut som oss”, tyckte de. Jag blev kallad bög för att jag hade nagellack och hamnade ofta utanför.

Jag minns ett tillfälle särskilt väl. Morsan hade köpt en blå fleecetröja, det värsta man kunde äga om man skulle se tuff ut. Där kom jag med nitar, svarta kläder och nagellack med en blå fleece tröja. De skrek ”jävla wannabe” och jag blev upp- och nervänd och indunkad i ett skåp. Jag älskade min stil och musiken, men den förbaskade blåa tröjan provocerade folk att ge sig på mig.

Att jag är annorlunda och såg annorlunda ut och hur jag behandlades gav mig tankar om att jag kanske skulle göra slut på mitt liv. Men jag tog smällarna jag fick, trillade omkull och sen reste jag mig igen, konstigt nog.

Senare kom punken in i mitt liv, det var Ebba Grön som gällde. Jag skaffade tuppkam, hade fortfarande nitar och jag älskade det. Det var i den vevan som jag upptäckte skinheads, subkulturen från Englands gator, arbetarklassungdomar som oavsett hudfärg stod tillsammans. Ska och Oi! är de två ledande musikstilarna. Men samma sak hände mig igen. Jag fick höra dumma kommentarer och fick ta stryk.

Idag är jag skinhead och aktiv antirasist. Jag är tatuerad och stolt över det. Jag är fortfarande förtjust i Backyard Babies, men punken och Oi!-musiken står mig närmast. Jag försöker göra allt rätt och jag försöker göra skillnad. Jag får ändå ofta höra ordet nazist. Senast idag fick jag kommentaren ”vilken rassejacka du har”. Jag får ofta stå ut med att folk ska lägga sig i hur jag klär mig eller ser ut.

Min lärdom av att vara subkulturell är följande, att blir du utsatt för diskriminering så är det på grund av hur du ser ut och klär dig, till och med inom den egna gruppen. Man passar inte in i normen och man är inte som ”vanliga människor”. Men om jag ser ut som jag vill och är den jag vill vara, då är det ju inte fel på mig—då är det ju vårt samhälle som är fel.

Tankar om att vara alternativ

Text: Ami Lupine

Jag ser inte mig själv som en viktig person. Jag ser inte mig själv som någon som betyder något speciellt, som har rätt att ta plats och vara synlig. Jag kan inte minnas en tid i mitt liv då jag tyckt något annat. Tycker inte jag är speciellt vacker. Tycker inte jag har någon direkt poäng och jag har aldrig sett mig själv som någon särskild.

Jag har haft en normal uppväxt, inte mer speciell än någon annans, och min familj har aldrig varit dysfunktionell på ett sätt som påverkat mig negativt.

Dock har jag aldrig älskat mig själv, men jag kan ärligt säga att det faktum att jag har friheten att se ut hur jag vill hjälper mig med det. Små steg, trevande som på en stig i mörkret. Ibland tappar jag bort mig, vet inte vart jag är, men jag kämpar för att komma tillbaka. Tillbaka till friheten.

Jag har aldrig tyckt om hur jag ser ut, så jag valde att använda mitt ansikte och min kropp som en kanvas för mitt kreativa uttryck. Då kunde jag också framkalla något vackert ur mig själv, det som aldrig fanns där från början. Jag vet att jag klär mig fint och jag vet att jag är duktig på smink, så jag använder det för min egen skull, för att känna att jag kan stå ut med mig själv en dag till, för att kunna skapa något som för mig är vackert. Jag älskar att få vara kreativ, och tack vare att kroppen är som den är och att vi befinner oss i en värld med friheten att modifiera den gjorde jag just det. Jag modifierade mitt yttre jag, för att komma närmare hur mitt inre jag kände.

Mitt utseende har varit min kanvas i sex år nu, det är inte så länge egentligen, men jag vet att jag inte är klar än, så fler år kommer. Några steg har jag även tagit på vägen till självacceptans, och jag är mer än övertygad om att allting inom den alternativa kulturen har hjälpt mig med det. Jag hittade hem, kan man säga. Jag hittade något som kunde bli min poäng. Och fy fan vad stolt jag är för det.

En ganska märklig känsla ändå. Att det man avskyr mest i hela världen kan bli något som faktiskt betyder allt. För utan sig själv har man inget, och jag tror många blir lyckliga och hittar sig själva genom att vända sig till den alternativa scenen. Det är därför det är så viktigt att den finns. Vi är alla en del av den scenen. Anledningarna kan vara olika, men jag tror inte att vi som personer, det vi upplevt och kulturen vi brinner för skiljer oss åt på något vis. De förenar oss och för oss närmare varandra, för det finns alltid någon som känner som en själv gör. Kanske flera.

Personligen så vet jag att den alternativa scenen har hjälpt mig, inte bara för att den är öppen för fritt uttryck utan för att det var inom den jag hittade mina själsfränder. Och medan jag egentligen inte riktigt tror på sådant som själsfränder, så tror jag att det jag hittar här kommer riktigt, riktigt nära.

Allhelgonagodis

Text: Julia Pivén

Det finns någonting i luften under oktober. Högtiden Halloween börjar närma sig, något som förknippas med ståtliga pumpor, utklädnader och bus-eller-godis. För mig handlar helgen om något mer. Det är en dag som representerar det fria uttrycket.

Jag är en person som har en subkulturtillhörighet och jag gillade Halloween när jag var liten. Det var då man fick klä ut sig precis som man ville. Dessutom fick man ägna sig åt hantverk med pumpor och smycka huset med stearinljus och annan mysig dekor. Mysigt dekorerad är min lägenhet också nu i vuxen ålder och min vardagsförklädnad är det ”vanliga” utseendet. Men på helgerna klär jag upp mig, i stora skor och korsett, med iögonfallande sminkning och kedja i näsan - då får jag ömsa vardagens trista maskering och istället vara fri och fin.

”Det är inte Halloween än!”, har många gånger ropats hånfullt efter en på gator, särskilt under ungdomsåren då jag bar kängor, skinnrock, vit-svart make-up och tuppkam till vardags. Det finns inte mycket man kan säga när det händer, det är trots allt inte den värre sortens kommentar, hot eller handling, bara lite busigt kan man kanske tycka. Men man blir förminskad för varje gliring eller spottloska som flyger i ens riktning och det är nog inte konstigt att man i just de ögonblicken önskar att det vore Halloween.

Med oktober och allhelgonahelgen kommer ett kallare väder och längre nätter. En känsla sprids i min stads atmosfär, en känsla av att någonting håller på att hända. När det är fullmåne får ljus och ljud en särskild innebörd. Mystiken ligger tät som dimman gör på ängar och fält, och älvornas dans vore endast en vacker synvilla, om det inte också vore för deras dämpade sång. Det är inte längre en omöjlighet att varulvar härjar i skogarna. Förföriska älvor, ulvar som ylar och glänsande spindelnät i väta. Jag tycker synd om den som undgår det som är förtrollande med denna årstid, en tid på året som är allt annat än förrädisk.

Den här högtiden tar sig uttryck på olika vis för varje person, på samma sätt som varje person då har friheten att uttrycka sig olika. Det egna uttrycket och frihet är något som är livsviktigt för vissa; för många är det nödvändigt och de flesta ser det som en självklarhet. Men människors identitet och yttre signum accepteras eller respekteras inte resten av året - det är ett utbrett problem som får större konsekvenser än vad man kan ana.

Vi får ta vara på den mångfald av människor vi har och deras individuella kultur, intressen, kreativitet och lekfullhet. Det finns många olika sorters godis.

JULIA PIVÉN FOTO: KJELL-ÅKE LUNDBLAD

Tankar kring mobbning på grund av klädstil

Text: Hanna Jackson

Diskriminering av folk inom subkulturer sker varje dag på svenska skolor, på gatorna, på internet, ja överallt. Att kränka någon för hur de vill se ut, är enligt mig lika allvarligt som rasism och kränkningar mot HBTQ+ personer, alltså ett hatbrott.

Bara för att en person till exempel har lila hår ska inte folk få gå runt och tro att de kan behandla denne som de vill. Att det för föräldrar inte är en självklarhet att lära sina barn att de inte får diskriminera någon för vad de har på sig är helt sjukt och skrämmande. Det borde vara lika självklart som att lära barnen att de inte får behandla en person illa för att denne kanske har lite mörkare hy.

Jag skulle inte ens om jag verkligen ansträngde mig, kunna räkna alla de gånger som andra har tagit i allt vad de har för att kunna skrika ”EEEEEMOOOOOO!” efter mig. Eller alla de gånger när andra på skolan har ställt sig i en stor grupp för att tillsammans ropa åt mig och/eller mina vänner att ”Halloween är slut!” tills vi är bortom synhåll.

Den känslan en människa får när någon beter sig så här mot en, det är den värsta känslan som finns. Att bli behandlad som att en inte är värd ett skit, av folk som inte vet NÅGONTING om en. Det går nästan inte att beskriva hur dåligt en människa mår av sådan behandling, allvarligt talat. En mår så sjukt illa, skakar av ilska och rädsla, och drunknar samtidigt i förtvivlan.

Ungefär så känns det, för mig, och för så otroligt många andra, varenda dag. Det är något alla borde tänka på.

Med vilken rättighet?

Text: Henrietta Utterberg

När jag är ute och går stirrar folk och skrattar åt mig.
Varför tror folk att de har rätt att stirra på mig som om jag vore ett objekt?
Varför tror folk att det är helt okej att komma fram och röra vid mitt hår,
fälla kommentarer om hårfärg, smink, kläder och skratta åt mig?
Varför blir jag avhumaniserad för att jag inte ser ut som de flesta?
Varför är det helt okej att bete sig så för att jag ser annorlunda ut?

När jag var i tidiga tonåren började jag sminka och klä mig alternativt.
Jag förlorade i stort sett alla mina gamla vänner.
De tyckte att jag var konstig och frös ut mig för att jag hade börjat
se ut på ett annat sätt.
Jag passade tydligen inte längre in i mallarna över hur en ska se ut.

FOTO: JOSEFIN SNELLMAN

Jag är inte självmordsbenägen

Text: Josefin Snellman

Jag är inte självmordsbenägen. Nej, egentligen mår jag ganska bra. Jag har ingen ätstörning. Även om den där chipspåsen på helgen kanske inte var helt nödvändig. Jag är varken psykiskt sjuk, deprimerad eller diagnostiserad. Jag är än mindre en utåtagerande tonåring som går igenom en fas.

Ändå lyssnar jag på väldigt mycket nedstämd eller aggressiv musik. Jag är ingen narkoman och jag vill inte ritualmörda spädbarn. Jag är bara intresserad av att uttrycka mig på alla möjliga sätt och frammana känslor hos mig själv och andra genom stil, vilket har föranlett ett för vissa obscent utseende och frisyrval. Jag är inte den första eller sista att använda stil och mode till uttryck för min personlighet heller. Så det är inga konstigheter, eller hur? Jo.

Det konstiga för mig börjar när utomstående tar sig rätten att dra slutsatser om mitt mående och mitt liv för att det mode jag följer är normbrytande. Hur man tar sig rätten att skrika glåpord och sprida befängda rykten om en person baserat på deras yttre. Man kan spekulera och debattera i evigheter om olika samhällskonstruktioner och bakomliggande faktorer.

Men man kan inte frånkomma faktumet att det i grund och botten är andra människor som yttrar sig och rent av ger sig själva befogenheter till fysiska övertag, utan den minsta tanke på skadan de åsamkar personen som orden hugger. Ord och gärningar som resulterar i att deras riktiga jag döljs av en grådassig slöja, till synes gjord av betong. Allt man till slut ser är klumpen kring deras personliga utstrålning, som visserligen ger en svag hänvisning om den egentliga formen, men knappast ens nästan visar den skönhet som döljs därunder.

Jag undrar hur alternativa – mörkklädda som färgsprakande – kan ses som en styggelse när ”vanligt” folk för sig med sådant gräsligt beteende.

Tankar över en kopp kaffe

Text: Sam Lundström

Start every day with a smile, enjoy the little things that come along, don't let anyone tell you that you are not good enough.

Be your own judge and be the best that you can be. Hold your head high and face your fears and be brilliant, radiant. And remember, you are perfect in your own way. Others might say freak, creep, walking horror, Halloween show. I say beauty, freedom, individuality, expression.

Don't be afraid of being yourself, even when the odds are stacked against you, find your inner strength, draw power from things around you and shine.

Learn, listen, share, evolve, broaden your mind. Not all wealth is measured in money, sometimes it can be the smile of a friend.

Take all the hate, the sorrow, the injustice and the sadness, bring it around, turn the table, use it to your advantage and rise.

Kapitel 3

"Är det halloween eller?"
– Kille i parallellklassen på högstadiet

FOTO: EMELIE ENGWALL

Hur många procent

Text: Emelie Engwall

Varje morgon i min vardag har ett ångestfyllt moment. Att klä mig. Kombinationer av plagg åker på, åker av innan jag tror mig vara redo att möta dagen. Vissa mornar sitter jag bara på sängen och stirrar in i min garderob med en växande tomhet inombords. Jag har ett tungt beslut att fatta: ”Hur många procent kan jag vara mig själv idag?”.

När jag först började klä mig ”alternativt” vid 15 års ålder vande jag mig snabbt vid glåporden som skreks efter mig. Att välja lackkjol var också att välja att bli kallad hora. Att välja tyllkjol var också att välja att bli kallad emo (som kommit att användas som skällsord för flera olika alternativa subkulturer). Jag lärde mig att slå dövörat till och tänka på något annat. Jag trodde verkligen att jag inte brydde mig. Inte heller trodde jag det bekom mig när min läkare rekommenderade mig att byta klädstil eller när min arbetsförmedlare bad mig ta ur piercingarna inför arbetsintervjuer. Då, när jag var 15-18 år, rasade jag mot världen som försökte ursäkta mitt yttre som en tonårsrevolt.

Idag avundas jag mitt tonårsjag för hennes mod. Hur ont kommentarerna och fördomarna än gjorde så vägrade hon att vara någon annan än sig själv. Och här sitter jag, i sängen vid garderoben, och tittar längtansfullt på min lackkjol trots att jag vet att det är en dag för neutrala kläder. Idag orkar jag inte se unga tjejer fnissa och peka på mig, idag orkar jag inte se medelålders män låtsas tycka jag är oanständig trots att deras tankar i själva verket rör sig åt ett helt annat håll. Idag orkar jag inte vara rädd för att anses oproffsig av människor jag möter i jobbet.

Fördomarna jag mötte när jag var 15 satte djupare spår i mig än vad jag då kunnat ana. Idag är jag kuvad i en ond cirkel där jag själv dömer både andra och mig själv.

Jag reser mig från sängen och går fram till garderoben. Tar på mig en ljus skjorta, knäpper alla knappar och viker ner kragen prydligt. Jag matchar den med ett par svarta jeans och ett pärlhalsband. Det ger mig, säg, 35 procent av mig själv. Jag ställer mig vid spegeln och lägger till ytterligare 5 procent genom att måla läpparna röda. 60 procent av mig tittar sorgset ut från andra sidan spegeln. Imorgon, lovar jag henne, imorgon.

Hela livet är en fas

Text: Anonym

Det var en gång en flicka. En flicka som alla andra på högstadiet, förutom att hon inte var som alla andra. Denna flicka var annorlunda: hon hade annorlunda kläder, annorlunda hår och annorlunda sminkning. Hon hade färgat sina blonda lockar svarta och bytt ut de söta dockklänningarna mot svarta jeans och nitbälten. Även det rosiga ansiktet hade förändrats med svart kajal och röda läppar. Hon såg inte alls ut som alla andra, men trots det var hon en ung tonåring som alla andra. Med känslor som alla andra, och drömmar som alla andra.

Denna flicka gick i skolan i ett litet samhälle där det var viktigt med normer och ideal. Det fanns inte så många som stack ut som hon gjorde, så de få som gjorde det höll ihop. Den lilla gruppen med utstötta skapade ett starkt band där de gick genom korridorerna med glåporden haglande över sig. Så länge flickan inte var ensam gick det att utstå. Men ibland var hon ensam, för hon gick inte i samma klass som de andra i gruppen och när de inte hade rast samtidigt var hon ensam.

Under en av dessa ensamma raster satt hon och läste en bok när hon plötsligt hörde röster och fotsteg. Hon tittade upp och såg att killarna från klassen över henne hade kommit in från skolgården och det vände sig i magen. Hon gjorde allt för att göra sig själv osynlig men lyckades inte. De såg henne ändå.

”Här sitter ju emojäveln!”

”Var är dina kompisar nu då? Äckel!”

”Inte ens de andra emojävlarna vill vara med henne!”

”Ditt fula lilla äckel! Fattar du inte att ingen vill ha dig här? Att det vore bättre om du inte fanns?”

Hon visste att hon inte fick gråta men kunde inte hindra tårarna som långsamt letade sig nerför hennes kinder. De skrattade åt dessa tårar och gick därifrån under högljudda hulkande ljud. Flickan blev återigen ensam i korridoren, nu med våta kinder och krossat inre.

När flickan kom hem låste hon in sig på sitt rum och grät. Igen. Varje dag slutade likadant. Vid middagen frågade man om något hänt och hon skakade bara på huvudet med blicken på tallriken. Hennes syster slängde ur sig en kommentar om att det bara var en fas flickan gick igenom och att hon snart kommer sluta med allt svart. Tonåringar, du vet. Hon talade så myndigt om tonåringars faser att man nästan inte kunde ana att det bara var några månader sedan hon själv var tonåring.

Flickan orkade inte lyssna på när hennes nära kallade hennes stil för en fas. För det var inte en fas, det var inte ens en stil. Det var hon, hennes själ, hennes person. Det var detta som gjorde henne trygg och fick henne att må bra. Hur kunde det då bara vara en fas? Ingen tittade på de andra ungdomarna på skolan och sa att det de gick igenom bara var en fas.

Flickan låste in sig på sitt rum igen och tänkte. Hon tänkte på skolan och på sin familj, hon tänkte på allt som fick det att göra ont. Som fick henne att må dåligt. Imorgon var det skoldag igen och hon skulle återigen gå till bussen med en klump i magen. En klump som enligt de vuxna lätt gick att bota bara hon såg annorlunda ut. För det var ju bara en fas. En fas som med tiden skulle gå över så att de kunde få tillbaka sin lilla blonda flicka igen. De kunde lika gärna vänta tills livet tog slut, för hela livet var ju ändå bara en fas.

Denna lilla flicka som inlåst på sitt rum gråter sig själv till sömns på nätterna, och fortsätter gråta när hon vaknar, är din dotter. Din dotter går med en klump i magen till skolan varje dag och gråter när ångesten kramar hennes hjärta.

Jag vet detta då jag själv var denna lilla flicka för inte alls så länge sedan. Hur hennes liv kommer att utvecklas vet ingen, men du kan göra skillnad. Mina föräldrar fick genomlida det värsta när jag försökte ta mitt liv. Jag misslyckades med mitt försök men din dotter kanske inte gör det. Se hur alla dessa döttrar och söner lider på grund av hat och okunskap och se det för vad det är. Det är deras liv som går till spillo. Vakna upp och inse att hela livet inte bara är en fas.

Första gången i mitt liv

Text: Lisa Hultdoom

”Många påpekar att om man har en subkulturell stil så anses man må dåligt eller ha varit med om något traumatiserande. Det kanske stämmer, men tänk hur dåligt man skulle må ifall man inte fick vara sig själv.”

Mamma kommer till mitt rum som har blivit invaderat av en tonårsfasad. Mörkrosa väggar och svart fondvägg, utskrivna nytagna ”egopics” samt lappar med poesi uppsatta på väggarna.

”Måste du se ut så där i skolan? Det är ju bara folk med problem som ser ut så, sådana som mår dåligt.”

Klart som fan jag mår dåligt. Men tänk vad mycket sämre jag skulle må om jag inte fick hänge mig åt en subkultur. Jag var 15 år när emostilen blev min tröst. Idag är jag 23 och förstår fortfarande inte varför man blev uttittad som ett problembarn.

När glåporden blev vardag hade jag redan hunnit skaffa vänner inom den alternativa kretsen. Vi var flera och vi brydde oss väl inte till slut. Att börja gymnasiet och hitta en linje samt människor man själv valde antar jag kändes tryggt, som att emoförvandlingen inte var något konstigt längre. Kan den ha varit det mest naturliga som har hänt? Hade den med något trauma att göra? Mådde jag dåligt? Kände jag mig utanför? Kanske till och med lite för speciell för att leva? Både ja och nej, men vem fan kände inte så, kan man undra?

Sen hur tonårsångesten avreageras varierade i stora mängder hos ungdomar. Men det var det ytliga som berörda åskådarna mest: ”Hur kan du se ut så där?”, ”Ditt jävla emo”. Mitt tonårsuppror bestod endast i att jag ville färga håret rosa och ha trasiga strumpbyxor, väldigt mycket kajal runt ögonen, lackkjolar, korsetter, stort rufsigt hår och kängor. Trots att jag skötte skolan och började dricka ganska sent så sågs det ändå som en jättehemsk sak för de äldre och de ”mogna” i min omgivning. Det har gett mig en stor insyn i hur viktigt det är att inte döma någon efter utseende och ge alla en ärlig chans att visa sin personlighet, sin insida.

Hur andra tog sig ur sin 16-årskris varierar säkert. Men jag mognade en hel genre kan man säga. Idag hänger jag mig åt hårdrock och metal och har aldrig känt en sådan stark tillhörighet som jag gör till den subkulturen. Jag är extremt lycklig att jag har hittat dit och är så tacksam att jag blev emo så att jag kunde utvecklas ända hit till charmiga dödsmetalband som skapar uppseendeväckande musik samt kör med sjuka (ironi) budskap som: ”Bara du är dig själv så är det bra, ingen kan berätta hur du ska vara”.

Hur många räkningar jag än betalar och hur ofta jag än är i tid till mitt jobb så går det inte att förbise mina tatueringar, piercingar samt skrikiga hårfärg. Vad jag är bekväm med att se ut har inga gränser, det är bara människor som sätter gränserna åt mig. Det är fortfarande enkelt för folk att anta att jag är en ”häxa full av svarta besvärjelser” på grund av ouppdaterade fördomar hos folk jag stöter på dagligen. *”Ja, det är klart jag kommer kasta en massa svarta besvärjelser på dig på grund av att jag anser det vara snyggt med en titanring genom näsvingen”,* eller?

Så jag får väl helt enkelt acceptera att människan ej är accepterande och jag måste även acceptera att hur mycket man än tror att man kommer växa upp så kommer man fortfarande hänge sig åt en subkultur och tyvärr bjuda på dåd som ger himlande ögon tillbaka. I samma veva som ålderssiffran höjs så vet jag dock att jag aldrig kommer känna mig ensam.

Stay true!

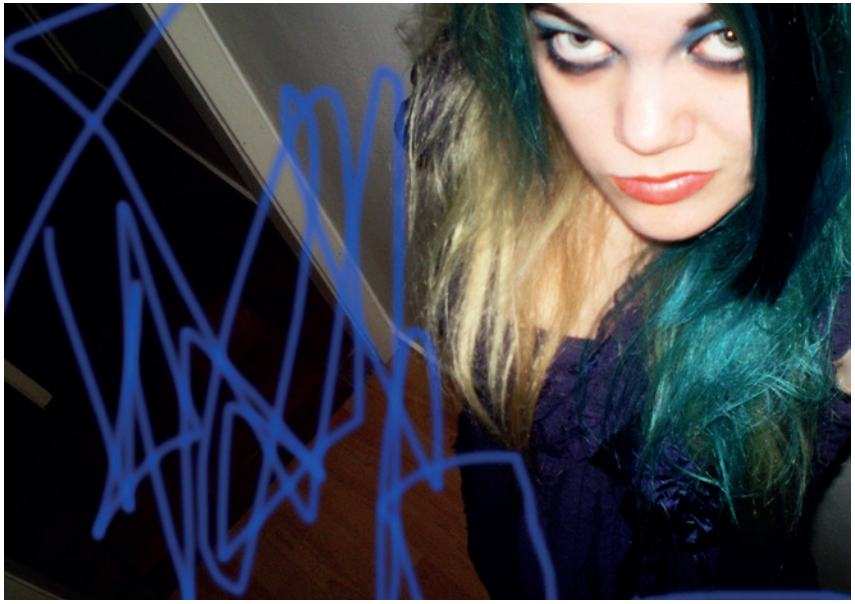

FOTO: LISA HULTDOOM

Domino

Text: Klein

Ska sanningen fram minns jag inte så mycket av högstadiet. Det jag minns är fragment, fraser utan kontext, känslor och reaktioner. Mitt allra tydligaste minne i anknytning till min upplevelse av att vara en ungdom med alternativ stil börjar faktiskt vid slutet av den helvetesberättelse som bleknat över senare år – minnet av när jag i slutet på årskurs åtta besökte en liten friskola som kanske skulle vara en bättre grogrund för kunskap än det kommunala högstadiet.

Att välja kläder gjorde jag den dagen med stor omsorg. Inte med sökande, nyfiken glädje som förut – i jakt på vilken svart tröja som passade bäst med vilka svarta byxor och hur långt ner nitbältet skulle sitta – utan med den tunga vetskapen att detta klädval skulle ha konsekvenser på mitt psykiska välmående. Som tur var så är jag en sådan som har svårt för att slänga kläder. Jag hade dessutom inte växt på ett flertal år. Ett par jeans och en fin, vit tröja som bara skriker ”jag är normal” passade mig fortfarande, och det var dessa jag till slut valde. ”Det här ser väl normalt ut,” intalade jag mig själv när jag gick hemifrån för att möta människorna som kanske skulle bli mina nya klasskamrater. Gud förbjude att jag skulle etablera mig själv som emojäveln igen…

Ofta ifrågasätter jag min upplevelse av högstadieåren och påstår att jag inte kan ha haft det så illa eftersom jag inte har någon sådan där självklar fysisk upplevelse som skulle bringa folk till tårar om den uppfördes på duk. Helt ensam var jag inte heller, jag hade ett par vänner och några vänliga klasskamrater. Kanske är det i brist på en dramatisk tragedi som jag nästan föraktar mig själv för att jag mådde så dåligt den tiden. Men det var små händelser som ackumulerades tills dagarna täcktes av ett ångestfyllt dis. En kör som sjöng att jag inte passade in och därför inte hade någon rätt till respekt. Men vad det nu än var som hände i högstadiets första två år så var rädslan för att det skulle ske igen stor nog för att tvinga mitt ideal – var dig själv – till kompromiss när jag fick chansen att börja om på ny kula.

På min första högstadieskola fick jag alltså med jämna mellanrum höra ”emojävel” och liknande glåpord från människor som annars var helt orelaterade till mig, sådana som säkert inte ens visste så mycket som mitt namn. Men det fanns också återkommande figurer. Den jag tänker tala om var på intet vis den värsta, men av anledningar som kommer avslöjas under textens gång är hon definitivt den som jag aldrig kommer glömma.

Hon gick i en parallellklass. Jag kände henne inte sedan tidigare, men av någon anledning upplevde hon sig ha belägg för att då och då kommentera – ifrågasätta, närmare bestämt – mina klädval. Det behövdes inte mer än ett skeptiskt höjt ögonbryn och ”varför har du…” för att förstå att hon hade något emot min smak, så pass starkt att det skulle uttryckas offentligt. Personligen hade jag faktiskt inte några direkta klagomål på detta återkommande element i vardagen, men det är klart att jag undrade vad som fick en främling att engagera sig så i hur jag valde att se ut.

Jag undrar inte längre. Även om jag inte kan, bör eller vill hävda att jag med säkerhet vet hur någon annan människa tänker så har hårda fakta presenterats för mig av en säker källa. På den här tjejens förra skola var det hon som kallades emojävel.

Min vilda gissning utifrån denna information är att högstadiet erbjöd henne en ny, fräsch start, men på ett villkor: hon fick inte längre vara emojäveln. I min spekulativa fantasi ser jag henne stå framför sin spegel och ängsligt välja nya kläder för den nya starten på den nya skolan. Förkasta bandtröjan. Nitbältet är bara att glömma. Dra fram jeansen. Kanske en fin, vit tröja som bara skriker ”jag är normal”…

Jag såg henne regelbundet även efter att vi båda gått ut högstadiet på skilda håll. Hon var inte längre i ett sammanhang där det gäller att äta eller ätas, och hon var bra mycket trevligare. Jag såg henne dock aldrig i bandtröja, svarta byxor och upproriskt hår. Till utseendet var hon densamma även efter vi lämnat djungelns lag bakom oss. Antagligen var det den klädstilen som hon kände sig bekväm med nu, och det finns inte mycket att diskutera där. Människor ska få klä sig som de vill.

Det som väcker ilska när jag skriver detta är att just övergången mellan ”alternativ” och ”mainstream” troligen inte fick ske på hennes villkor. Den påtvingades henne av människor som vuxna gillar att kalla ”klasskamrater” när hon fortfarande var ett barn. Hon kanske inte sörjer förlusten av sin alternativa identitet, men jag gör det. Jag sörjer att vuxna inte gjorde något åt hatet mot annorlunda klädstilar innan det blev en ond cirkel av internaliserat förakt.

Vi kan göra något åt det. Vi bör göra något åt det. Vi ska göra något åt det.

My Costume

Text: Julia Pivén

I'm not what you planned
Locked in my noisy room
The end's at hand

This planet's a tomb
Me creating my own land
was just the start I assume

When cities coalesce
and industries bloom
How can't you understand
darkness and doom?

It's my freedom and pride
That you simply brand
as a childish costume

Sedd som mindre värd, för jag är den jag är

Text: Oskar Sjölander

Jag har alltid levt mitt liv i en alternativ värld
En värld där jag alltid känt mig trygg
En värld där ingen är som den andre
Men vi accepterar varandra för dem vi är
Vi blir konstant utsatta för mobbing och hat
För vi valt att gå en annorlunda väg
Varför kan ni inte acceptera dem vi är?
Varför måste vi alltid stå ut med hot och fördomar?
Lärde vi inte oss en gång, att aldrig döma folk?
Det känns som om det vi lärde oss i skolan, helt glömts bort
"Ni måste ju förstå att ni inte kan få ett jobb klädda sådär"
Men skulle vi inte visa oss som dem vi är?

Det känns som om det bara var en fas, skolan ville inte förbereda
oss för en totalt vidrig värld
En värld uppbyggd på orättvisor och fördomar
En värld där man måste gå en viss väg för att lyckas med den man är
Ja om man inte vill gå på gatan och tigga för en torr macka från affären
Jag har alltid varit rädd, för jag har alltid blivit behandlad som
mindre värd
På skolan, på jobb eller vart man än vänder sig i denna ruttna värld
Som tur är har min familj alltid på min sida stått och de har ofta
från andra hört, "hur kan ni låta er son gå klädd sådär"?
Jag kämpar varje dag för nåt som går på nån sekund för andra
som inte mår som jag
Men ändå så blir jag mött av fördomar från politiker och folk som inte
är som jag
Man får konstant höra att man är "bidragsmissbrukare", "lat" och
"man får skylla sig själv", när man klär sig som den man är
Vi lever i en kall värld, där fördomar blir mer och mer godtagna
för var dag som går
Ska jag vara ärlig har jag inte mycket hopp kvar, men den lilla lågan
som fortfarande brinner, kämpar jag för att hålla kvar.

Ensamheten väller över en mitt i massan

Text: Johanna Gustafsson

Ensamheten väller över en mitt i massan

De tittar utan att se
tittar tittar tittar
De går alltid förbi med oseende, stirrande ögon

En anpassar, böjer om, filar till, putsar upp
har varit nästan allt de frågat efter
Välpolerad, väldresserad men med helt fel fasad

Presterar för att kompensera att en inte är en del av massan
har varit allt utom precis likadan
En nästan anpassad, duktig flicka i helt fel fasad

De tittar utan att se
tittar tittar tittar
De går alltid förbi med oseende, stirrande ögon

Ensamheten väller över mitt i massan

Kapitel 4

”Du är så mycket finare utan allt skrot.”
– Pappa om mina piercingar

BILD: ERIKA HEED TANSKANEN

Färglada älvan

Text: Mixi Pix

När folk ser mig komma gående brukar de säga att det är som att se en livs levande älva komma. Jag kan se leenden växa i människors ansikten och min närvaro sprider glädje omkring sig. Jag vet inte hur många människors ögon min blotta närvaro fått att börja glittra, hur många som förundras av mina färger. Kanske lika många som förr brukade stirra på mig med avsky.

Innan jag blev en färgglad skogsvarelse var jag en vilsen människa inbunden i en kokong av ångest och självhat. Jag gick runt och bar på en stor svart massa inom mig som spred sig, förökade sig runt både ögon och kropp.

Förr kunde jag vara svart som natten, lika trasigt klädd som mitt inre kändes och jag fick ständigt höra glåpord omkring mig. Jag var spöket, horan, äcklet, spyan, det ingen ville ta i. Jag var hon som inte hade någon vid sin sida, som ensam virrade runt i den stora vida världen. En liten flicka som skadade sig själv för att slippa känna.

Jag minns ett år när vintern skulle bli till vår. Jag tror att jag var 15 år och mina släktingar skulle komma för att fira något. Jag klädde mig i något jag ansåg vara bland det finaste jag hade. En vit topp gjord av trasor lika gamla som mig själv, en färgglad kjol och ett par svarta trasiga strumpbyxor. Mitt lilarosa dreadshår hade jag lätt uppsatt, och ögonen var sminkade svarta som sot.

Jag hade en släkting som alltid hade varit snäll mot mig när jag var liten och som jag verkligen tyckte om, men som jag inte hade träffat på säkert ett år. Nu fick vi äntligen träffas igen och när hen anlände välkomnade jag hen med ett leende som snart försvann i ett djup av ångest medan jag fick höra hur hen hånade mig för mitt utseende inför alla de andra gästerna.

Jag kommer aldrig glömma känslan inuti som jag kände när hen pekade med långa smala fingrar mot mig och skrattade ett ekande skratt som rev sönder mitt inre och fick stora sår att bildas. Hens ord, sagda på ett för mig okänt språk gjorde ändå så ont att det kändes som om jag blev sliten i stycken. Min redan sargade kropp blev på några sekunder ännu trasigare och efter att burit runt på all den smärta hen skapat i mitt inre i några dagar orkade jag inte bära allt längre. I ett försök till att ta mitt liv svalde jag tabletter och diskmedel, jag skar mig och grät hysteriskt, svalde alla gifter jag kunde få tag på.

Den natten var första gången jag satte min fot i en ambulans. Men det var inte sista gången folks hårda ord fått mig att försöka ta mitt liv. Under hela tiden jag har sett annorlunda ut har jag alltid känt mig utanför, jag har alltid fått höra hur äcklig och hemsk jag är.

Med åren har mina kläder fläckats mer och mer av färger istället för blodfläckar men än idag får jag stå ut med att folk skrattar åt och hånar mig.

Det är som om någonting händer med människor när de ser någon som inte ser ut som de själva, som att alla hämningar släpper. Plötsligt är det okej att kalla någon för vidriga ord, helt plötsligt är det okej att dra en okänd människa i håret, att hota, spotta och slå på någon.

Även om mitt utseende numera gör de flesta människor glada så finns det dagar då jag inte vågar gå utanför dörren, dagar då jag är rädd att människors ord och elakhet skall få mig att vissna. Att deras ord skall spridas i mig som ett gift och förgifta hela mig med sorgsenhet.

Men så tänker jag på alla de glittrande ögon, på alla barn som blir lyckliga av att se mig och då tänker jag att jag inte skall låta människor fyllda av hat få trycka ner mig. När jag ser gamla tanter le åt mig på stan så vet jag att även de som är som mig, de kantstötta och skeva, de nattsvarta och månljusa, de regnbågsfärgade och molnbeklädda, alla har vi rätt att få vara bara precis de vi är.

Att inte döma de som dömer dig

Text: Mixi Pix

När människor ber om att få fota eller krama mig så svarar jag nästan alltid ja oavsett vad det är för någon person som frågar.

Flera gånger har det lett till att jag och någon lokal alkoholist har utbytt historier och djupa tankar, att en hemlös person har öppnat upp sig för mig och fått tala ut.

Jag dömer inte de personer som vill ta en bild med mig eller ha en kram efter hur de ser ut eller hur deras liv verkar vara, för hur skulle jag då kunna kräva att människor inte dömer mig för hur jag ser ut.

Kalla det vad du vill

Text: Anonym

”Du ser ut som en hora!”, var det första mamma sa när jag hade på mig smink för första gången. Jag hade på mig mascara och rouge, inget annat. Jag var 14 år och hade precis börjat sista året på högstadiet.

Nästan alla tjejer i min klass hade på sig smink dagligen sedan 6:e klass, vilket gjorde att de alltid kom sent till nästa lektion efter idrottslektionen. Jag hade också burit smink ett flertal gånger innan min mor fick se mig i det. Det var på kvällarna, ensam på mitt rum där jag fick vara mig själv utan att någon visste om det, utan att bli dömd.

Jag använde en kajalpenna och markerade ögonen hårt och tydligt. Därefter fick mascaran täcka mina ögonfransar så att de klibbade ihop sig. Det tyckte jag var fint då. Spindelben tyckte jag att det såg ut som, vilket mitt gotiska sinne var väldigt nöjt med. Sedan plattade jag håret och tog på mig en svart skjorta.

Då var jag redo för kameran, en usel Nokia-telefon. Jag tog en hel del foton på mitt ansikte i olika vinklar, i olika ljus för att förstärka min bleka hy. Sedan använde jag de bilder jag blev nöjd med på MySpace, som då var populärt, och bekantade mig med andra med samma stil som mig via det sociala nätverket. Det var svårt att tyda mitt ”vardagliga” ansikte på bilderna, därför var jag inte rädd att någon jag kände skulle upptäcka dem.

Så såg många av mina kvällar ut när jag var 14-15 år. En maskerad på dagarna för att inte uppröra min mor och mina bröder, den tuffa gotiska tjejen på kvällarna som lyssnade på Marilyn Manson, System of a Down och Nightwish och bara drömde om att få se ut som jag ville på dagarna också någon dag.

Min mor är religiös och kom till Sverige 1991. Hon vet inget annat än sin tro och enligt denna skall tjejer inte uppträda på ett sätt som kan locka uppmärksamhet. Hon bar inte slöja och krävde heller inte att jag eller mina systrar skulle täcka oss på det sättet. Det handlade mer om att man inte fick framhäva det som män kunde uppfatta som sexigt. Som till exempel djupa u-ringade tröjor, tröjor som sitter åt väldigt tight mot huden, strumpbyxor som framhäver formen av benen eller rumpan och till sist: smink.

Mina fyra bröder var väldigt beskyddande av sig. De är 2-5 år äldre än jag. De tyckte som mamma vad gäller utseendet, i alla fall när det gäller

honorna i familjen, alltså jag, mina två systrar och min mor. Deras konfrontation var läskigare att bemöta än mammas, men så länge hon accepterade något så hade de inte så mycket att säga till om.

Dagarna gick och då och då fick jag utmana min mor med mitt utseende, sakta men säkert. Trots hennes ogillande av sminket försökte jag förklara hur oskyldigt det egentligen var och att jag inte hade några avsikter att locka till mig några killar. Efter att jag burit mascara och rouge i två veckor var det inte längre spännande för familjen och de tröttnade förmodligen på att tjata samtidigt som de insåg den onödiga konflikten man får ta med en fjortonårig tjej som vill bära lite smink. Det var ju ”bara” mascara och rosiga kinder.

Nästa steg jag tog var att ta på mig strumpbyxor som jag hade under en kort kjol som inte gick mer än 10 cm under skinkan. Jag har alltid tyckt att det är snyggt att visa benen med en häftigt mönstrad strumpbyxa som framhäver det där alternativa. Strumpbyxorna fick gärna vara lite trasiga. Det visade att jag hade attityd, att jag inte var rädd för att ha på mig vad jag vill, även om det råkade vara trasigt. Jag kunde på något sätt känna att mitt inre var trasigt av tidigare barndomsminnen, relaterade till min far, så att ha trasiga kläder var lite som att beskriva mig själv.

När jag hade börjat första året på gymnasiet och var på väg in i mitt sextonde år här på jorden hade jag endast svarta och vita kläder på mig. Och för var dag som gick insåg jag hur mycket mitt utseende hade inflytande på mitt liv.

Jag slängde alla kläder jag ägde som inte var svarta eller vita. Jag började engagera mig mer i klädstilar man inte såg i vardagen. Jag föll för platåkängor och kunde inte längre känna mig bekväm i skor som hade en platå mindre än 10 cm när jag hade fyllt 19 år. Mina vita kläder försvann och det enda jag beslöt mig för att ha kvar var en vit skjorta. En vit skjorta för min framtida arbetsintervju. För att chefen inte skulle ana oråd. För min karriärs skull. Jag använde den skjortan till en arbetsintervju på vårdcentral.

Jag hade endast fyllt i ögonbrynen då och lite mascara. Jag tog ut min vertical labret men satte i den så fort jag hade kommit hem. Jag fick jobbet.

Min omgivnings reaktioner blev allt mer negativa. Jag blev ofta tillsagd att ha på mig färgade kläder. Svart är för många en dyster färg. För mig är svart den bästa färgen. Svart är djupt, mystiskt och klär alla individer i alla sammanhang. Svart är enkelt men även väldigt unik beroende på hur man bär det. Svart är starkt och kan tala för sig självt.

På min andra arbetsintervju efter examen bestämde jag mig för att vara mig själv lite mer. Jag hade svarta strumpbyxor på mig, en svart kort volangkjol och en svart kofta. Jag hade dock inte särskilt mycket smink på mig och anledningen till det var att jag visste redan då att jag aldrig skulle dyka upp på jobbet med en massa smink i ansiktet. Jag målade på mina ögonbryn, färgade kinderna lite rött och skuggade ögonen lite grann. Min piercing var i läppen. Det gick bra och jag blev beviljad anställningen.

Med tidens gång tog jag ett steg efter det andra. Reaktion på reaktion från familj och vänner. Många vänner har jag glidit ifrån genom åren då jag insåg mer och mer hur lite jag hade gemensamt med de jag kände då.

Jag var intresserad av smink på ett sätt som inte alls är vanligt. Överdrivet smink. Långa fransar.

Intresset för speciella kläder ledde till att jag började sy. Jag blev trött på att aldrig hitta kläder som jag tyckte om och jag blev inte mindre kräsen med åldern. För mig handlar det inte om att bara vara svartklädd och sminkad. Det ska vara välkoordinerat. Sminket ska vara felfritt och platåkängor ska ha hög kvalitet. Dramatiskt, men endast för att jag anser det vara vackert och inte för att få uppmärksamhet. Tvärtom, jag uppskattar inte uppmärksamheten jag får av allmänheten. Jag vill bara ha på mig det jag anser vara vackert utan att få folk att höja ögonbrynen. Varför ska det vara fel?

Det är ingen billig livsstil jag lever heller, vilket fick mig att söka in på universitet för att få mig en karriär. En del av anledningen till att jag sökte till universitet var för att inte bekräfta människors fördomar. Säkerligen tror många att en alternativ person är rebellisk och vill stå utanför samhällets samtliga ramar. Det stämmer inte. Inte alltid i alla fall. Jag är nu 23 år och har längre utbildning och högre lön än ett flertal vänner som är i 30-års åldern.

Mitt största motstånd kom dock alltid från min familj, framför allt min mor. Hennes uppfattning om alternativa människor var långt ifrån verkligheten. Satanister och horor var vi alla. Ju fler smycken, tatueringar och ju mer smink desto värre.

Jag förstod inte hur hon kunde döma andra och vara helt säker på att människor var på ett visst sätt fastän hon aldrig träffat dem. Fördomsfull var hennes förnamn. Mors toleransnivå för mina annorlunda ensembler blev högre för varje gång jag utmanade henne. Sakta men säkert. Jag växte in i min stil som hennes tålamod och acceptans mot min stil växte. Jag lät

henne tycka som hon tyckte utan att bli påverkad av hennes åsikter. Hon, likväl som andra föräldrar, vill ju få barnen att reagera, men när man själv slutar bry sig så gör de också det eventuellt. Jag flyttade ut vid 18-årsåldern och bodde ihop med min dåvarande pojkvän, vilket underlättade mycket för mig och min frihet att se ut som jag ville.

Fördomar. Jag började fundera på om det var någon form av försvarsmekanism. Att skapa en egen uppfattning om det man inte förstår kanske bekräftar det man själv tror på? Eller, var det en undermedveten rädsla för det som var annorlunda som då skapar osäkerhet och för att ”skydda” sig väljer man att distansera sig från det där ”konstiga” och bilda en idé om att det där ”konstiga” ska man undvika. Eller är det något av båda?

Det var inte lätt, men det gick. Största delen av mina tonår önskade jag att jag hade fötts i en annan familj, eller inte alls. Min räddning var att jag visste att någon dag skulle jag flytta ut och ha ett eget liv där jag inte hade min familj omkring mig alla timmar om dygnet.

Några månader efter min flytt började mor höra av sig en del och uttryckte sin längtan efter mig, trots våra olikheter och gräl. Det var då jag förstod att hon äntligen insåg att hon inte kunde ta mig och vår relation för givet. Hennes negativa attityd till min stil kunde leda till att jag inte skulle besöka henne alls och det var hon rädd för. Jag sa till henne på telefon att jag var medveten om hur hon känner för mitt utseende, men skulle hon klaga på mig när jag besöker henne kommer jag gå omedelbart.

Sist jag träffade henne hade jag 18 cm höga platåskor från UNIF på mig, svarta strumpbyxor med mönster som ett spindelnät, en kort volangkjol på det, ett svart linne samt en svart bolero med en vit krage. Brynen rakade och målade med svart ögonbrynspenna. Jag täckte ögonlocken (övre och nedre) med svart ögonskugga, färgade läpparna med ”Currant” från MAC och klistrade på långa ögonfransar som liknade vingar på en fjäril när jag blinkade.

Hon klagade inte alls. Ingenting, inte ett ord. Hon tyckte snarare att mina platåskor var häftiga och förstod inte hur det var fysiskt möjligt att gå i dem.

Den negativa attityden mot alternativa människor skapade frustration hos mig. Är vi inte alla människor? Varför är blå jeans inget att höja ögonbrynen åt? Varför skulle jag vilja ha uppmärksamhet eller över huvud taget behöva veta vad andra har för åsikter om att jag pryder min kropp med smycken

och färg? Jag bestämde mig, i mina tidiga tonår, för att inte bekräfta människors fördomar om alternativa människor. Jag svarade snällt om någon frågade: ”Är det Halloween eller?”. När människor frågar: ”Varför ser du ut så?”, frågade jag dem vänligt samma fråga.

Många frågar mig: ”Kallas du för typ emo eller något?”. Jag vet inte vad folk har för uppfattningar om någon som är emo, men vanligtvis är det betraktat som en osäker person, i behov av uppmärksamhet som uttrycker detta med självskadande beteenden och har en alternativ stil. Att vara alternativ betyder väldigt mycket. Min uppfattning om en alternativ stil är att den sticker ut från mängden och behöver definitivt inte innefatta endast svarta kläder. Se på den japanska kulturen, där många alternativa stilar härrör, bland annat ”fairy kei” och ”lolita”.

Jag har aldrig kallat mig själv för något särskilt. Jag har en alternativ stil med inspiration från den gotiska stilen. Jag är en tjej med speciella intressen för utseendet. Jag har hud och hår. Jag har vänner och familj. Jag har gått i skolan, jag arbetar och betalar räkningar. Jag har intressen och hobbys. Jag vaknar på morgonen och äter frukost. Jag älskar sovmorgon och myser gärna i soffan framför TV:n och en bra film. Jag är som du, även om jag inte ser ut som du.

”Kallas du för typ emo eller något?”

”Kalla det vad du vill.”

En liten berättelse om mig

Text: Emyron

Jag har aldrig riktigt känt att jag hör hemma nånstans. Jag har alltid känt mig, och varit, ensam. Det har varit så hela mitt liv.

En vardag för mig var att gå till skolan, komma hem så fort som möjligt och spela Sims 2.

Jag älskade att spela Sims, gör det fortfarande. Jag brukade alltid skapa nya familjer med vackra kvinnor i svarta kläder och mörkt smink. Männen brukade se liknande ut med lite mindre smink och ibland längre hår. Barnen lät jag alltid leka lite med färger på kläder och hår. Jag klädde alltid upp dem riktigt fint med speciella frisyrer och lite enkelt smink så att de alltid såg välvårdade ut.

Jag brukade älska att ta ut dem på stan och gå på bio. Efter varje gång kom det ut en massa andra från biosalongen som pratade med mina simmar. Många gånger slutade det med att nån av mina simmar och en slumpmässig sim blev bra vänner eller att någon gifte sig med mina simmar. Jag blev alltid lika glad, så när de blev en del av familjen lät jag dem alltid vara som de var, ändrade inget med deras utseende och lät dem leva ett lyckligt liv med sin nya familj.

När jag tänker på allt detta blir jag sorgsen, för jag inser att det bara är ett spel. Allt jag stötte på i spelet var långt ifrån vad jag upplever i verkligheten. Visst har jag nån gång ibland haft turen att få komplimanger av de äldre i hissen i min byggnad, men allt det försvinner när jag går ut på stan. Inte ett enda vänligt ansikte ser jag. Hemska, arga, äcklade blickar följt av elaka och opassande ord som slängs fram och tillbaka på mig. Man känner sig inte trygg alls. Man känner att man inte är accepterad eller passar in. Man känner sig ensam och fel, lite av ett missfoster.

Med åren har jag lärt mig att sluta bry mig, jag vet att alla människor finns där och att de dömer mig. Det får de, de har rätt till sin åsikt. Jag borde inte ha något att göra med vad de tycker om mig. Jag har slutat bry mig vad folk tycker, trodde jag ett tag i alla fall.

Min mor har alltid varit en förebild för mig, eller i alla fall har jag försökt se henne som det. Vi kom aldrig riktigt överens och bråkade ganska mycket om saker, både onödiga och viktiga ämnen. I slutändan hade jag hoppats på att vi skulle kunna komma överens, trots våra olikheter. Min mor och jag

hade alltid problem med mitt utseende. Hon var aldrig nöjd. Jag såg alltid ut som en häxa för henne så länge jag hade min svarta kjol med dödskallespets, min svarta topp med snörning och mitt mörka smink. Jag var en ”eyesore” för henne, en plåga för ögon och själ.

Jag bråkade med henne mycket om det, det var svårt att inte hamna i ett sådant dödläge. Under några år slutade vi ta kontakt helt, men blev tillfälligt sams igen när min lillebror skulle ta studenten. Hon bad om ursäkt och i slutet av dagen frågade hon om hon kunde få en chans till. Jag som inte kunde säga nej till min kära mor, fast jag borde eftersom jag vet hur hon är, lade fram några krav och sa att hon var tvungen att gå med på dem för att jag skulle förlåta henne. Det gjorde hon. Efter ett helt år av glädje och tårar, valde hon att sluta ta kontakt med mig.

Varför? För att jag vägrade gå med på att ändra min stil och mitt sätt att leva på. För att tradition och religion har alltid varit viktigare än den egna familjen. Jag var förkrossad. Jag visste att något sådant skulle hända, men jag gick med på det. Hon var min mor ändå.

Jag kände hur allt jag byggt upp genom åren förstördes helt, krossades till en miljon bitar. Alla blickar och hemska ord fick helt plötsligt betydelse igen. Alla hemska tankar om att jag inte passar in eller borde få vara en del av allt kom plötsligt tillbaka. Allting kändes fel efter det. Bara för att hon var ytlig.

Jag jobbar fortfarande upp mitt självförtroende igen till vad det en gång var. Jag vill nå tillbaka till den punkten då allt slutade vara så hemskt. Då andras blickar inte gick igenom mig som en pil, då ord och tankar bara betydde nåt om jag lät dem. Då jag kunde gå runt och tycka att jag bara var en i mängden, oavsett hur jag såg ut. Det är en bit kvar dit, men jag är på väg.

Usch, du är ju konstig!

Text: Elin Lindberg

Sneglande blickar. Dova viskningar och kvävt fnitter. Skratt, tillrättavisande eller mobbning. Det här är just den typen av reaktioner du kan drabbas av om du går emot strömmen. Om du vågar vara dig själv.

Den som i dagens gråa samhälle vågar släppa taget om sin strävan efter att passa in och istället färgar håret, har en annorlunda stil eller agerar på ett sätt som inte följer samhällets oskrivna regler om hur man är normal, blir alltför ofta bemött på ett negativt eller nedlåtande sätt.

Det finns en bild för hur den allmänt accepterade svensken ska se ut och vara. Om denna bild inte avspeglas på dig är du konstig. Onormal. Ogillad. Oaccepterad.

När jag för några dagar sedan satt hemma i min säng och läste ”Förvandlingen” av Frans Kafka var det just den här sortens tankar som virvlade omkring i mitt huvud.

I novellen förvandlas den hårt arbetande unge mannen Gregor till en jättelik insekt över en natt, och när hans familj upptäcker detta låser de in honom på hans rum och undviker honom till varje pris. En familj, en grupp av riktigt nära människor, som fullkomligt överger sin son och bror för att han inte längre är som dem.

Nu är det ju så att Gregor själv inte valde att förvandlas, men under hans hårda skal och sprattlande skalbagge-ben kände han sig precis lika mänsklig som vem som helst. De enda som hade problem med Gregors nya kropp var människorna omkring honom.

En man eller kvinna som är sedd som annorlunda är ingen skalbagge, men kan känna samma utanförskap som en sådan om han eller hon omges av oförstående människor. Alltför många följer de så kallade normerna av rädsla för att bli utanför. Frågan som jag skulle vilja ställa kring det här är: Vem är det egentligen som är rädd?

Precis som Gregors föräldrar så har vi människor en tendens att undvika det okända. Om något i vår omgivning verkar underligt har vi sedan begynnelsen valt att hålla oss på avstånd. Men, om vi hade hållit oss till den planen och aldrig vågat utmana vår rädsla, hade vi då nått det teknologiskt utvecklade samhälle vi har idag?

Om ingen någonsin vågat utforska elden hade vi frusit ihjäl för länge sedan. Om du inte pratar med den blåhåriga killen som sitter för sig själv i korridoren får du aldrig chansen att se vilken härlig vän han skulle ha kunnat bli.

Vi går omkring och upplever oss själva som välutbildade. Förståndiga. Intelligenta. Men hur många hjärnceller behövs det egentligen för att inse att färgen på vårt hår, vår hud och våra kläder inte har det minsta att göra med vårt värde som människa?

Glasögon avgör inte kunskap. Klädstil är inte detsamma som musiksmak. Hårfärg gör dig inte till rebell. Växa upp nu, människor. Vi har alla olika intressen, tankar, utseenden och åsikter. Det är det som vi alla har gemensamt. Det är våra olikheter som för oss samman.

BILD: JULIA PIVÉN

Bakom varje ”emo” finns det en snyfthistoria

Text: Anonym

Många människor i Sverige verkar tro att vi som klär oss väldigt ”svart och dystert” gör det på grund av en snyfthistoria. ”Vad har hänt i ditt liv som får dig att vilja se ut så här?”. Det här är nog en av de vanligaste fördomarna som folk verkar ha. Så, vilken är min snyfthistoria?

Jag har vuxit upp med separerade föräldrar. Mamma har alltid funnits där och varit ett bra stöd för mig. Hon fick kämpa för att få ihop ekonomin men hon tappade aldrig humöret eller modet, i alla fall inte inför mig. Min pappa är numera nykter alkoholist, men det var han inte under min uppväxt.

Jag och min syster var hos pappa varannan helg och dessa helger var i princip ett helvete. Min syster slutade fara dit till slut. Hon bröt kontakten med pappa ett tag men jag stannade kvar. Efter det blev situationen värre för mig.

I skolan hade jag mitt kompisgäng. Vi blev kallade för ”emogänget” för att vi brukade sitta i uppehållsrummet och spela brädspel och rollspel. Vi klädde oss precis som alla andra, men ändå blev vi ett emogäng. Vi var ungefär fem stycken och vi var alla utsatta av de andra på skolan. Folk skrek saker efter oss, kastade fimpar på oss och spred rykten om oss. Men vi hade varandra, ingen av oss tappade modet.

Det här är min snyfthistoria. Är det här anledningen till att jag klär mig som jag gör? Nej. Att man blir utsatt i hemmet och i skolan betyder inte att man tar sig en alternativ klädstil. Så var det i alla fall inte för mig.

Jag känner många som klär sig annorlunda som inte har en enda snyfthistoria, de har bra kontakt med sin familj och har deras fulla stöd. Men det finns många som klär sig annorlunda som har en snyfthistoria.

För mig så har min snyfthistoria hjälpt mig att våga ta det där första steget på min väg att hitta min egna identitet. Men det är inte på grund av tidigare händelser i mitt liv som jag klär mig som jag gör. Bara för att man har en snyfthistoria så får man inte en alternativ identitet. Det är inte så det fungerar och det är respektlöst att ens påstå något sådant.

Det finns egentligen bara en anledning till att klä sig annorlunda och det är för att man trivs i det och för att man vill.

Jag vågar nog påstå att alla människor har någon form av snyfthistoria, i olika grad och förhoppningsvis klär de sig på det sättet de vill och trivs i.

Ett liv i destruktivitet

Text: Oskar Sjölander

Jag önskar att jag kunde säga att jag inte tar åt mig
Jag önskar jag kunde säga att fördomarna gick rätt igenom mig

Jag höjer mitt rakblad mot min överarm, jag tänker att jag är värd
ett liv i smärta, eller att jag inte är värdig livet över huvud taget
Tänk om livet bara kunde rinna ur mig så som blodet gör efter
rakbladets dans på skinnet

Men det verkar som livet har andra planer som jag inte kan styra
Trots all denna smärta så är det en del i mig som inte gett upp än
Men jag är så förvirrad och tom

Jag är som ett stort frågetecken, vet varken vart jag vill eller vart jag ska
Jag lever dag för dag utan planer
För planer har jag en tendens att glömma

Tack vare min glömska som är fött ur mitt destruktiva inre
Som skapats av en värld som inte bryr sig
Av en mänsklighet som raserar allt i dess väg
Av en mänsklighet där fördomar blomstrar
Medan kärlek och respekt glöms och grävs ner i en grav.

Kapitel 5

”Jävla missfoster, varför dör du inte bara?”
– Klasskamrat i högstadiet

Just passing by *av Hanna Rindeskog*

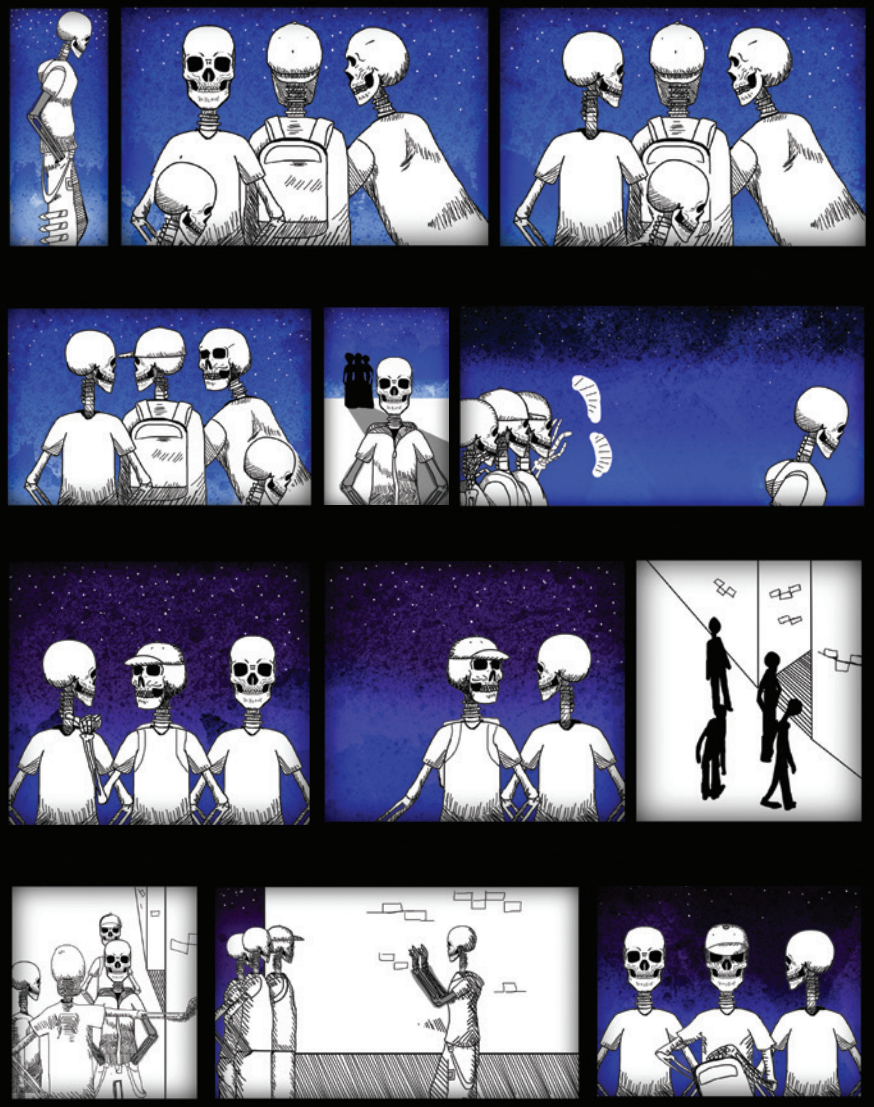

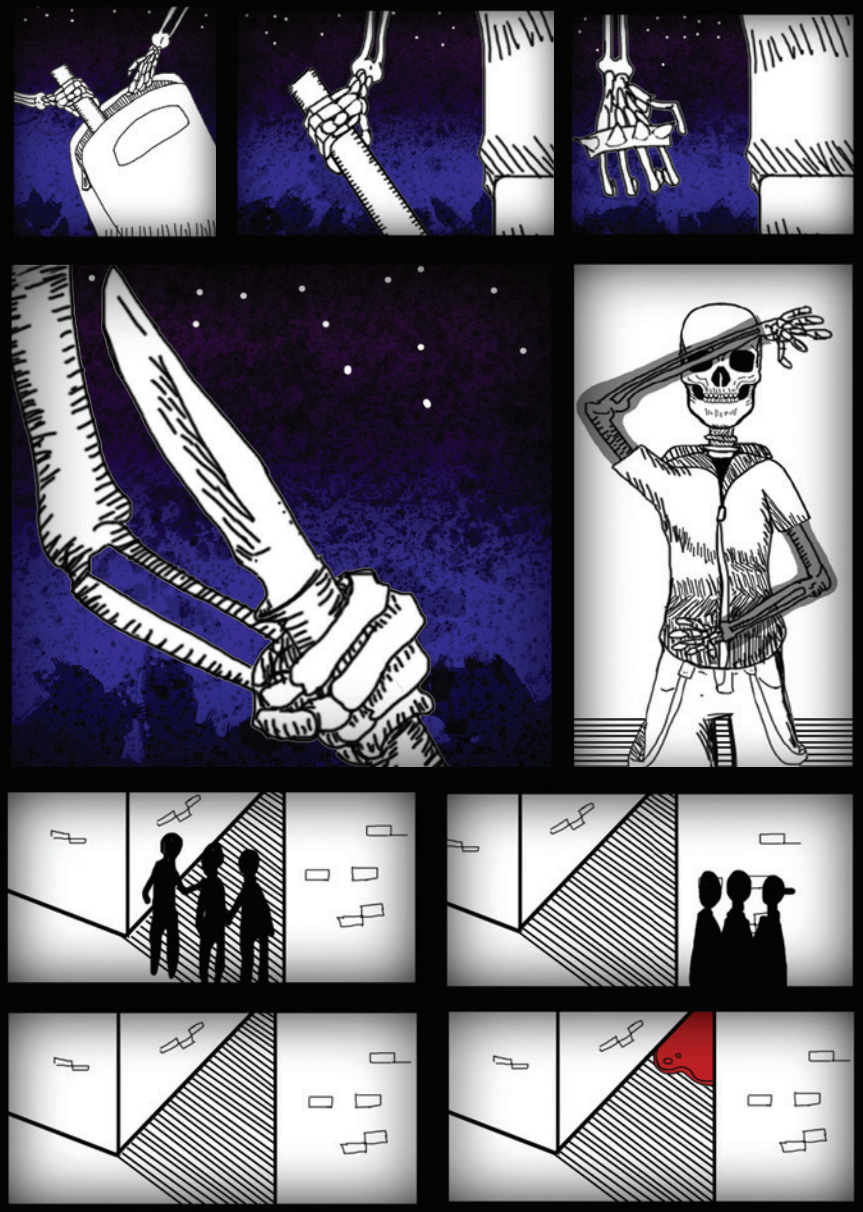

Kapitel 6

”Vem försöker du vara egentligen?”
– Före detta klasskompis

Synopsis

Fångad i sitt eget hus av solens obarmhärtiga sken
drömmer unga Joshua om frihet i världen utanför;
en värld som hon inte passar in i eller accepteras av.

Drifting Past

Text: Emma Hallberg

”Mishka, Mishka, Mishka!”

Katy’s voice broke through her concentration like a thousand splinters, shredding her thoughts into nothingness.

”What?”, she snapped, turning to stare down at her annoying younger sister. Katy had thin ratty hair that trailed down behind her left ear in a braid. Dark, almost black eyes peered up at her from behind round glasses. ”And don’t ever call me Mishka again, you hear?”, she added before her sister had a chance to open her mouth again.

The younger girl looked at her for a few moments, probably assessing whether she’d dare call her Mishka again or not. Finally, she decided on the latter: ”Okay Joshua,” she said, drawing out on the syllables of the name, mocking it. Pleased, Joshua gave her a curt nod of approval.

Joshua wasn’t her name by birth. She knew it was a boy’s name, but really, she couldn’t care less about which gender it belonged to. It was hers now, even if Katy had a tendency to ”forget” about it. Anything was better than that horrible name Mishka. Was it even a real name? She had never heard of anyone else having that name. What wretched thoughts had been in her parents’ minds when they named her that? No one could know, not anymore...

”You’re thinking of mum and dad, aren’t you?”

Katy’s soft voice held a tang of sadness. Her sister’s dark eyes stared into her own black as if seeking for something hidden there within. For a moment Joshua and Katy stared into each other’s dark eyes, both of them hidden behind glasses – Joshua’s toned dark to keep out the brilliancy of the sun and Katy’s clear and transparent as water. A cloud drifted by outside the window, blocking the sun and cloaking the room in darkness. And then, just like that, the moment was gone.

”What do you want?”

Joshua snapped at the younger girl, having pulled her gaze away from Katy’s. The girl stood still for a moment and looked out the window in Joshua’s room, watching the cloud drift by and seeing the sun shine with its full intensity once more. The harsh light revealed all of Katy’s flaws; her sickly white skin, hollow cheeks and too big a nose. Not that Joshua judged her sister for that – she knew she was a carbon copy of Katy, only older.

It seemed to take her sister a moment to pull herself together, but when she did she was just the same old Katy, sharp and cloying.

”Can I borrow your pens?”, the pleading tone in her voice false. It seemed like the girl at least tried to be charming today.

Joshua waved a hand at her desk which was as neat and tidy as her room.

”Go ahead, they’re right there, and don’t you dare misplace them!”

The end of the sentence was lost to Katy who was out the door in two seconds, slamming it shut behind her. Scowling after her, Joshua resumed her place by the window and stared out at the garden down below again.

Her room was on the second floor, giving her a perfect view of the garden down below and the desolate street passing by the house. It was a Sunday and midday – everyone was probably inside watching television or doing some other boring stuff.

She reflected on how ungrateful people were: here they had the whole world at their feet and they preferred to stay indoors! The sheer idiocy of it was infuriating. She clenched her hands until they ached and her knuckles turned a pale white. The fury left her feeling miserable, miserable and lonely. If they just knew, she thought, if they just knew how it was to be a prisoner in your own house. Then they wouldn’t spend their sad little lives watching telly on a splendid Sunday midday.

- 2 -

Her skin shone ivory white in the pale moonlight. The grass was wet with dew as she stepped onto the lawn; soothingly the straws stroked the soles of her feet and washed them clean. The trees were damp with moisture, dripping from their leaves in clear droplets. With one hand she touched the smooth bark of a birch and traced the lines in it.

Everything was so alive out here; inside the house her thoughts seemed to bounce off the walls, making her crazy with their echoes. Here, the thoughts flew free and connected her to every living thing. The grass, trees and flowers were all hers and she was theirs.

She got a happy feeling in her stomach, a peaceful sense of freedom. She had left her glasses on the desk in her room; there was no need for them in the darkness. The yellow sheen they gave everything was gone and replaced by a blinding clearness.

Relishing in these feelings, she let her hand fall from the tree and walked deeper into the garden, following the path that twisted its way among trees and abundant flowerbeds.

Miss Maddystone really did a great job with the garden. It was teeming with all kinds of different flowers and plants. In the corner by the wooden fence it stood: the great oak tree that was her place every night. It was old and gnarled, the bark rough and split open at places. Still Joshua loved it and she had a belief that the feeling was mutual.

Under its branches she felt protected and safe. She sat down at her usual place and nestled close to the tree. The day’s heat was still in the air, but although the night was beginning to cool it down, she wouldn’t have to freeze just yet.

The smells of earth and nature itself slowly lulled her to sleep and she sat back more comfortably and let it claim her. Sleep was a bliss that let you dream and forget life, even though it always came back to haunt you when awake. It was a temporary solution.

Dawn was slowly painting the sky with bright colours; the sun would soon be hovering in the sky. She rose, stretching and yawning, and prepared herself to go back to the house. As she turned her back to the tree and made her way to the house, one single yellow leaf fell and landed to rest forlornly on the ground.

Miss Maddystone was cooking breakfast. The smell of bacon and eggs hung heavy in the stale air in the hallway. Joshua pushed open the heavy door to the kitchen and walked over to the table and took a seat. The room was coated in a dark gloom; the thick white curtains were pulled closed in front of the window. A bowl of fruit stood in the middle of the table filled with red apples from the garden. Taking one, she relished its juicy taste as she bit into it.

”Good morning”, Joshua greeted the housekeeper while taking one more bite of the apple. Maddy, as Joshua and Katy called her, stood by the oven with her back to Joshua. By the smell of it, Joshua could tell she was frying bacon, probably in the old dented iron pan that looked like it was at least a hundred years old.

”Good morning, Joshua”. The voice sounded thick and raw as though she was sick. Joshua knew better than that, it was always like that. How many times hadn’t she and Katy been standing outside the housekeeper’s room

and listening to the soft melodious singing that was seeping out from under the crack in the door? It was beautiful and sad and by no means disturbing. Many a night they had stood outside and Joshua had no doubt Maddy had known that they were there. Still she didn't utter a word of it and Joshua and Katy followed suit and didn't ask. What was private was private in this house; if Maddy didn't want to tell them about her singing they wouldn't ask.

As Katy came skipping into the room a few minutes later, Joshua had tired of the apple and was chewing at it listlessly.

Her sister was wearing her black and white school uniform and looking as proper as ever. That was one of the few things she and Joshua had in common; both felt a need for everything to be neat and tidy. None of them liked the chaos that came with disorder.

Pulling out a chair facing Joshua, Katy sat down and proceeded to wait for the food. Her thin hair was pulled into a ponytail, revealing her long and drawn face in all its glory.

Having nothing better to do, they launched into a staring contest, both staring into eyes identical to their own. It lasted for a few minutes and Joshua's eyes had begun smarting as Maddy slammed the heavy pan onto the table and thus ending the game.

They ate in silence, each of them lost in their own thoughts. Joshua barely touched her food, only pushed it around on the plate, making it look unsavoury. Suddenly, Katy flew up from her chair and rushed out the door without as much as a goodbye. Late for school again, Joshua mused as she finally gave up on the food and pushed the plate away and rose from the table. She needed to get away from all of this, she just wanted to be alone. Feeling ill, she pushed open the door to the kitchen and headed for her sacred spot in the house.

- 3 -

The lights flickered off the dark walls. She had pulled all the curtains shut and the common room was pitch-black. She sat in front of the television mere inches from the screen. Its ghostly light reflected in her eyes and gave them a glassy sheen. At the moment, it was just commercials being shown, but her full attention was not on the vacuum cleaner they were talking about. It was focused on the fact that there was a world outside her house;

the fact that she could sit here in the common room and see all of these places and people. She had never been out of town and she barely even knew her way around there.

Maddy had once told her, in one of her more talkative moments, that Joshua had not been born here. More than that, Joshua did not know. The housekeeper had turned silent once more shortly after she had said that.

Miss Maddystone was really a mystery. She had been around for as long as Joshua could remember, but every time she and Katy tried asking her about their parents and life before they came here, she quickly shut her mouth and turned to do something else, doing all in her power to avoid the sisters. This had only led to them being more curious, but it didn't matter how much they whined and complained; the housekeeper kept her silence.

The hum of the television changed its pitch and the program she had been watching earlier came back on. If truth be told, it was a really boring show: it was about some politicians bickering amongst themselves about how to solve the country's economic crisis. What did she care about the world outside? It was not a part of her and she was not part of it.

The anger still churned in her stomach from earlier today. It always made her feel sick of jealousy when Katy skipped off to school. Usually Joshua comforted herself with the thought of how horrible it must be in school; all the idiotic and ignorant students and the teachers that treated you unfairly. And of course all the homework, Katy always complained about that. All this slowly made her feel better, maybe things weren't so bleak after all.

One time she had seen a documentary about albinos. It had left her kind of disappointed; they didn't even look like her! She shared their milky white skin, but there the resemblance ended. They had red eyes and white hair. Her eyes were onyx black like Katy's and her hair a flaming red. It had made her kind of sad. Even among her own peers she was an outcast, an abnormality made to fit in nowhere. It was as if her eyes and hair had sucked all of the colour from her skin and left it unprotected against the sun.

Some people in the documentary had worn big suits as protection from the sun. They had looked like spacemen, spacemen down on earth. It had made her kind of excited. Maybe she could buy one of those suits and then she could go outside, too! Then she realised how much it would cost, they would never be able to afford it. Besides, she probably would have looked

like a freak, wearing it. That day, her dreams of a normal life had died and left her resigned to her fate.

- 4 -

Dead and dried leaves were crushed beneath her as she sat down under the tree. Everywhere they littered the ground; reddish brown and yellow. Looking around at the other trees she saw that they were as green as ever, not a single leaf had settled on the ground below their branches.

Leaning back against the oak tree she placed a hand on its rough bark and stroked it, feeling a bit sad.

”You are leaving me too, aren’t you?”

The tree stood mute, raising its gnarled branches to the sky and shielding her from the stars. Joshua let out a heavy sigh and placed her hands in her lap. She felt a bit stupid for being sad about a tree, but she didn’t want it to die. Every night she sat beneath it, complaining and cursing every living thing, while it stood mute and listened to all of her problems.

A tear traced its way down her cheek and one single leaf fell from the tree and landed to rest on the ground. At least they were together in their misery.

It was not yet dawn when she awoke. A soft melodious song floated through the air. Joshua followed the sad song until she was standing under one of the many windows of the house. One of the windows on the second floor was open and the dark curtain surrounding it flapped in the light breeze.

Miss Maddystone was singing again. The beautiful song she heard now was such a contrast to the housekeeper’s normally tired and hoarse voice. It seemed all of her energy went into the beauty she now expressed, and left her spent and broken during the day.

She and Joshua were the ghosts of this house. Only at night they came alive and lived in the dark for a few hours before dawn once more imprisoned them. Joshua imagined that they would live here until they died, and then they would be put down into their graves. One more prison after this life.

The very thought of being stuck here for the rest of her life made her feel sick and she leaned against the wall and retched. Nothing came up and she straightened, feeling dizzy and lightheaded. She hadn’t eaten in a while. She had skipped lunch and dinner because she wasn’t hungry. Maddy kept

on singing above. Maybe she hadn’t taken notice of Joshua’s presence or perhaps she simply didn’t care. The wool sweater itched against Joshua’s skin. The fabric hung loose on her bony body and she knew her ribs would stand in sharp contrast if she was to take it off. Scratching her back with one hand, she left Maddy to her singing and went inside.

The leather jacket hung in the hallway, tempting her. Joshua stopped to regard it. The leather glinted in the pale dawn that was coming. Would she dare? She remembered one time, many years ago, when she had been much younger. It had been half dusk, the sun shielded behind heavy clouds. Rain had been cloyingly hanging in the air. The moisture had dripped from the windowsill outside her room and she had been sitting, listening to its soft dripping. The sound was peaceful, in such a contrast to the turmoil inside of her. A sudden madness had come over her right there and then as she sat watching the garden from her vantage point. She had left her place as though she was in a trance and walked out the door and down the stairs. No-one had seen her as she opened the door and walked outside into the afternoon gloom.

The heavy moist air had turned into a light drizzle and it sprayed her face as she turned it to the sky and watched the dark clouds slowly drift by. Moving delicately across the wet grass, she had turned and watched the depressingly dark house rising up in front of her. Right then she had vowed never to go back. That promise lasted for the few minutes it took Maddy to see her through one of the windows and come out in the garden and drag her back inside. Joshua had kicked and screamed but she had been small and the housekeeper was a stout woman and had easily pulled her back inside.

It was after this experience she understood why she could not go outside; large blisters had appeared on every part of her body that had not been covered by fabric. After a while they burst and left her with a terrible itch that lasted for weeks; it itched all over just from thinking about it. She understood it was fortunate that Maddy had pulled her inside. She wouldn’t have lasted long in the sun, even if it was shielded behind heavy clouds.

Joshua had learned from this experience and not once gone out daytime, until now. The same madness she had felt so many years ago came over her once again. The heavy leather felt like a shield as she put it on, it was a barrier that protected her. The gloves on her hands felt like an extra skin,

smooth and perfect. She watched her own reflection in the hall mirror and smiled at it. Her smile was lost under the black scarf wound round her face, all she could see were the eyes glinting behind the glasses. With surprising ease she turned to the door and turned the handle; all the resistance in her gone. She didn't care about her life anymore.

- 5 -

The street lay empty before her as she walked down it at a slow pace. At either side houses stood slumbering in the early dawn, its occupants unaware of her passing by. The dark was starting to yield to the dawn and she felt it was lighting her way forward.

A couple of birds sat in the trees planted along the road and watched her departure, their beady eyes following her every move as she quickened her steps. Once again she felt in tune with everything; that feeling you get when everything is just perfect. The moments before and after might have been just horrid but this single moment held the sweetest perfection.

Passing by the last house in the row she was suddenly standing on the main street; the street leading out of the town and everything she knew. It too was as desolate as the other street and she started walking down it in the middle of the road.

A light flashed on in one of the store windows lining the street and a middle-aged man watched her with something akin to fascination as she walked by. She knew she must make quite a sight, especially in a small conservative town like this one.

The man stayed inside the store and watched her go. She had almost expected him to come out after her but she figured he was scared, scared of the freak walking down the street. She knew fear herself. It had been a constant friend to the anger and loneliness that always dogged her steps and clouded her mind. Now she had cast off her shackles and was ready to fly. She didn't fear anything anymore.

A few steps further on, she stopped and listened. For a few moments she stood like that until the shape of a little green car appeared behind her in the morning haze. She watched as it came closer and eventually came to a stop in front of her, just half a meter from her boot-clad feet. For a minute nothing happened, then the side window of the car was wound down and

a young woman popped her head out the window. Looking annoyed, she watched Joshua with a frown.

"Are you gonna move or come along?"

The question was asked plainly and without hesitation and Joshua knew the answer to it without a doubt. The shopkeeper continued staring at her through the window as she climbed in the front seat of the car. The seat under her was worn but it seemed some padding was still left because it was comfortably soft as she sat down and closed the door behind her.

The woman sitting beside her was younger than she had expected. Joshua was seventeen and by the looks of it, this woman couldn't be much older. She was unlike anyone Joshua had ever seen. Her hair was combed in the most bizarre shape imagined. It was cut short on the sides and stood straight up in the middle, and how that was even possible Joshua could not guess.

Who was this person that she had tagged along with? But as the woman with the strange hair turned in her seat and looked at the other occupant of the car, Joshua saw that her blue eyes looked kind and maybe a little bit wild too. Maybe that was why she hadn't asked about Joshua standing in the middle of the street and especially not about her strange attire; it seemed she had not deemed it important.

"I'm Arti, nice to meet you."

The woman offered her hand in greeting and Joshua took it.

"And what's your name?", Arti wanted to know when she failed to say something in return. Realizing that her hand was still clasped in Arti's, Joshua replied:

"I'm Joshua, nice to meet you too", and she meant it, she really did.

"So Joshua, where you wanna go, got some plan?"

Arti's eyes looked straight into Joshua's black eyes and under her light tone of voice, there was a steely edge to the words, like there was some great importance behind them. Joshua met the gaze and answered with the same tone:

"I don't know, anywhere but here."

"Well that's just great, that we're of the same opinion", Arti concluded as she put in a gear and the car began to move forward.

The wunderbaum hanging between her and Arti swayed gently as the little car worked its way away from the town and the life that had been her prison. How easy it had been now that she sat in the car together with Arti, who was kind but still a total stranger. How easy it had been to abandon

everything she knew and just leave. She had left in silence, she reflected as they steered round a sharp bend in the road and the town disappeared behind it. Nobody would remember her or miss her, and she felt that it didn't matter to her. The whole world was awaiting, and she could tell it would be something special just by looking at Arti. The problems were still present in her life but they didn't cloud her sky anymore, Joshua mused as she leaned back and watched the sun rise over the fields lining the road.

.....

It was going to be a clear day. Already warmth hung in the air as an omen of it. Maddy and Katy were sitting at the breakfast table, eggs and sausages laying on their plates, waiting to be eaten, but none of them moved.

Katy looked sullen, her forehead pulled into a frown, but a tear running down her cheek belied the illusion. Maddy sat upright in her chair and stared out the window with her usual stony face. Her eyes were glazed over, unfocused.

"I think Joshua is happier now", she said to no one in particular. Katy looked up and her face brightened a bit.

"She is, I know she is", she replied with eager conviction.

.....

Outside, in the shade of the big house stood the old oak tree. Hundreds of leaves littered the ground beneath it and its branches pointed naked to the sky except one leaf that had just broken through its bud and contrasted smooth and new to the old rough bark. And it was soon not to be alone; hundreds of other buds covered the tree's soon-to-be-covered branches.

Kapitel 7

"Du ser ut som en butchflata med tuppkam."
– Bästa vän

Hur använder du ditt handlingsutrymme?

Text: Sandra Rönnsved

Vem är jag? Jag heter Sandra Rönnsved, är född och uppvuxen i Sverige, vithyad, heterosexuell, definierar mig som kvinna, har universitetsutbildning, har blont hår och klär mig i svarta jeans och färglada linnen.

Jag har ett sommarhus på Öland där jag har spenderat idylliska somrar. Jag har en tvillingsyster. Min pappa jobbar som underhållsingenjör och mamma som förskollärare.

Så, vem är jag? Jag är en del av normerna som människor mår dåligt av att bryta.

Normbrytande mönstret från min sida sträcker sig till att jag varit på en del synthklubbar, färgade mina toppar rosa en gång och har varit tillsammans med en kille som hade tuppkam. I många avseenden tillhör jag med andra ord en privilegierad grupp.

Deltagarna i projektet ”Rätten Till Sin Identitet” vittnar om ett strukturellt förtryck av personer med subkulturella identiteter. Jag kan inte förstå detta förtryck, för jag har själv inte varit med om det. Men vissa personer är det – varje dag.

Hur ska normpersoner använda sin makt och sitt handlingsutrymme för att förenkla för de normbrytande? Hur ska vi, som inte har tolkningsföreträde i en situation, veta hur vi ska bete oss?

Svaret är enkelt: det vet vi inte. Vi måste lyssna aktivt på personerna som har tolkningsföreträde. Hur vill ni att vi ska bete oss för att ni ska känna er inkluderade?

Som i alla debatter av detta slag handlar det inte bara om att ta plats och makt – utan också att ge plats och makt. Normpersoner måste aktivt avsäga sig rätten att kommentera på personer som inte passar in enligt normen.

Jag kan inte nog poängtera vikten av att rannsaka sig själv och inse sina egna privilegier. Gå in i intersektionalitetens värld där maktstrukturer slingrar ihop sig till en möjligen svårbegriplig röra.

Majoriteten av alla människor kommer att ha människor både under och över sig. Det är viktigt att vi som har detta handlingsutrymme, som vi sällan har förtjänat – snarare fötts med – använder oss av det på rätt sätt.

Min uppgift som normperson är aningen svårbalanserad. Jag vill visa att jag stöttar er kamp – utan att själv ta för mycket plats. Jag ska vara lyhörd

och visa att vi är allierade och att kampen förs på det sättet som ni vill. Vad vill ni att jag ska göra? Hur vill ni bli bemötta? Hur kan ni känna er inkluderade? Alla kanske inte vill bli bemötta likadant, men det handlar om att vara lyhörd för detta.

Vem är jag? Jag heter Sandra Rönnsved och passar in i många normer perfekt. Men jag är också allierad med er som inte är en del av normer. Jag står bakom er i den kamp ni för. Kampen om rätten att vara den personen som ni är, till det yttre och till det inre. Rätten till er identitet.

Så, vem väljer du att vara? Hur använder du ditt handlingsutrymme? Hur använder du dina privilegier för att underlätta för dem som inte uppfyller normer och inte föds med samma privilegier som du?

Mobbing utan möte

Text: Robin Lilja

Många kanske tänker sig att mobbing och utanförskap är något som bara sker i möte mellan människor, till exempel på en skola eller arbetsplats. För mig har mobbingen främst tagit en helt annan gestalt.

Jag är, fysiskt sett, en kille på 19 år när jag skriver detta. Jag är egentligen inte en kille. Eller tjej heller för den delen. Ibland är jag kille, eller tjej. Ibland båda. Ibland bär jag kjol fastän klädnormerna skulle föreslå något annat. I de kretsar där jag umgåtts har detta inte varit ett problem – folk är vana vid olika personliga uttryck som inte stämmer överens med vad som anses ”normalt”. Precis som det ska vara. Det är jag oerhört tacksam för.

I högstadiet hade jag inte kommit fram till mitt könsfria uttryck än, och kretsarna jag har nu hade jag inte då. På den tiden hade jag också långt hår, och tydligen lite väl långt för att vara kille. Folk drog mig i håret under en kort period, men det hände inget mer kring det. Varför slutade folk dra mig i håret i högstadiet? Kanske för att en gång fick jag nog och drämde till personen vid örat så hen fick tinnitus genom följande lektion. Så ska jag inte göra nästa gång – oförstående människor behöver förståelse, inte hämnd.

När jag väl kom fram till att jag gillade kjol och klänning vågade jag förstås aldrig ta på mig det, för jag var rädd för vilka reaktioner som skulle komma. Det blev alltså aldrig någon yttre konflikt kring det. Men om jag skulle slå på TV:n för att titta på program eller spela spel, då händer det plötsligt något. Här finns det bara killar och tjejer. Och killar med kläder som kopplas till kvinnor används som något komiskt. Folk antas att inte ta dem på allvar.

Det var till och med så pass illa att när jag såg ett av mina favoritprogram ”Big Bang Theory” så var skämtet att en kille hade klänning. Det i sig var alltså ett jätteroligt skämt med hånande bakgrundsskratt. För mig är det inte alls särskilt roligt. Jag känner mig väldigt exkluderad och osynliggjord.

Ett annat exempel är de spel där du kan göra din egen karaktär. Oftast finns det en stor mängd kläder bara killar kan ha, och en stor mängd bara tjejer kan ha. Du begränsas alltså till ett strikt könsbinärt val.

Subkulturerna förankrade till goth, synth, emo (med mera) saknar i stort sett den könsbinära strukturen. Här får kvinnor vara tuffa och brutala. Här får män bära smink och kjol. Här får man korsa gränserna mellan manligt

och kvinnligt, vilket jag tycker känns skönt. Det känns verkligen som att komma hem. Problemet uppstår när dessa personer visar sin kultur för allmänheten, och måste försvara sina klädval och uttryckssätt.

Jag vill påpeka att jag är ytterst tacksam för de sociala kretsarna jag hamnat i, för det är dem jag kan vara mig själv i. Jag kan välja att slå av TV:n om det tar för hårt i hjärtat när de indirekt skämtar om mig, men när det väl händer på riktigt så önskar jag att jag kommer kunna agera med huvudet högt.

ROBIN LILJA FOTO: NIKDESIGN

En del av mitt liv

Text: Sam Lundström

Det var sommar. Jag kommer inte riktigt ihåg hur gammal jag var men jag var hemma hos en kompis, och vi satt framför datorn och tittade på meningslösa humorklipp. Efter ett tag började vi lyssna på musik, och han visade mig ett band som jag aldrig hört förr. Bandet hette Type O Negative och var det bästa jag någonsin hört, den mörka men meningsfyllda musiken, den djupa rösten och de tunga texterna. Där någonstans tror jag att det började i alla fall och på den vägen bar det.

Nästa minne jag har kommer från något år senare. Återigen var det sommar och jag kommer ihåg att jag rotade igenom vinden efter gamla böcker. Bland dessa gamla böcker, spindelväv och annat krimskrams hittade jag en läderrock och ett par ordentliga kängor. Det var enligt mig ett helt klart intressantare fynd än böckerna jag letat efter, så dagen efter bestämde jag mig för att jag skulle ha på mig rocken och kängorna när jag gick till skolan.

Sedan gick det som det gick. I början vara det bara lätta flin, en och annan kommentar. Men efter ett tag började det eskalera. Inte för att jag brydde mig nämnvärt om deras åsikter, men det var en aning irriterande att ständigt få höra kommentarer såsom: ”Vart grävde du upp det där?”, ”Hur fan kan du på allvar gå klädd sådär?” o.s.v.

Trots att jag varit småmobbad ända sedan femman så var det då, i sjuan, som saker började gå överstyr. Jag kommer ihåg en fredag, jag hade i vanlig ordning svart rock, svart bandtröja, svarta byxor, svarta kängor och svart nagellack. Det hade börjat töa ute på skolgården, vilket innebar att jag blev en levande måltavla för snöbollar. Det kom inte som någon överraskning då det inte var första gången detta ”nöje” skedde. Det skulle bli den vanliga ordningen. Så fort rasten kom gick de andra ut först. Jag ville som vanligt helst sitta kvar i klassrummet och läsa en bok istället för att gå ut, men läraren sa att det var ju så fint väder, och att det kändes så skönt att solen tittade fram och att snön var på väg bort, att jag gott kunde vara ute och ”njuta” av vädret.

Trots att jag vid ett flertal tillfällen påpekat det faktum att jag inte fann rollen ”snöbollsmåltavla” som något att se fram emot fick jag höra att ”pojkar är pojkar”, ”det är bara lite gruff sådär som det brukar vara”. Så som det brukar vara. Jo visst. Sagt och gjort så blev jag skickad ut från klassrummet och ner på slagfältet. Det dröjde inte länge tills jag var täckt från topp till tå

i snö då de inte bara nöjt sig med att kasta snöbollar, utan också tryckte ner mig i snön för det traditionella snöbadet.

När jag väl fått bort den mesta snön ur byxor, tröja och skor var rasten slut. Då var det bara att gå in igen och lyssna på kvävda skratt och gliringar medan jag gick genom korridoren. Oftast blev det ”lugnt” någon dag efter dessa incidenter då inget utöver det vanliga hånet hände. Men just denna dag hade de bestämt sig för något extra.

Det är väldigt populärt bland 15-16-åringarna på orten att köra epa. Klockan hade blivit 15:00, skolan var äntligen slut för den här dagen. Helgen skulle börja, vilket innebar att jag inte behövde stå ut med mer av idiotin före måndag. Jag gick ut ur klassrummet och hämtade mina saker ur skåpet. Jag noterade även att någon hade skrivit ”emojävel” på skåpdörren. Det var inte första gången. En instucken lapp med orden ”ses på måndag, freak” var inte heller något nytt.

Efter att jag plockat ut det jag skulle ha med mig hem satte jag på mig hörlurarna, slog igång musiken, gick ut på skolgården, och styrde stegen hem. Jag tog genvägen som gick bakom skolan och genom några vanliga villakvarter. Jag brukade ofta ta den här vägen då den var lite undanskymd och oftast otrafikerad.

Eftersom jag hade hörlurar på med hög musik hörde jag inte epan som kom körande bakom mig och jag märkte inte att den i princip var bredvid mig när dörren flög upp. Dörren träffade vänstra sidan av ryggen och armen, vilket skickade mig rakt ner i snödrivan på höger sida av vägen. Där låg jag utan att riktigt förstå vad som hände, utan att kunna röra mig. Axel, arm och rygg kändes som om de brann, huvudet ringde och öronen tjöt. Efter vad som kändes som en evighet så avtog smärtan något, öronen slutade ringa och det kändes som att huvudet äntligen hade slutat snurra.

Exakt vad som hände efter detta kommer jag inte ihåg, men vägen hem kändes som flera mil lång och väl hemma så gick jag direkt till sängen och lade mig. Blåmärkena var kvar två och en halv vecka efter detta.

Jag ska nämna en händelse till, en av många andra. Detta var ungefär åtta månader efter den första beskrivna händelsen. Jag satt som vanligt i skolan, och då det regnade ute så hade läraren sagt att vi fick stanna inne i klassrummet i väntan på nästa lektion. Som vanligt när läraren inte var närvarande så började gliringarna, kommentarerna och hånet.

Detta var väntat och jag ignorerade det som jag brukade göra, men efter ett tag så blev det för mycket. Jag vände mig om och sa några väl valda och passande ord, reste mig upp och var på väg ut ur klassrummet när personen i fråga tyckte att en stol var ett utmärkt tillhygge att använda mot mig. Personen lyfte upp stolen och kastade den i ryggen på mig, så jag tappade luften och stapplade ut i korridoren.

Det här är bara två av väldigt många händelser som jag valt att beskriva, men om jag skulle beskriva alla illvilliga kommentarer om mitt utseende och min stil, alla större och mindre hot, och en och annan gång jag blivit nedslagen genom åren så skulle den här texten bli allt för många sidor, så jag väljer att stanna här.

FOTO: JOHAN LARSSON

Varför klär jag mig som jag gör?

Text: Johan Larsson

Den vanligaste frågan som jag brukar få, som handlar om mitt val av kläder, är ”Varför?”...

”Varför ser du ut sådär?”

”Varför vill du ha så mycket uppmärksamhet?”

”Kan du inte vara som alla andra?”

Bortsett från att skyla eller värma din kropp på vintern så visar ditt val av kläder vad du tycker är snyggt. Kläder avslöjar vad du har för smak eller stil, hur du vill presentera dig själv inför andra och hur du vill profilera dig själv. Detta gäller alla människor, oavsett vad du har för stil.

Varför klär jag mig inte som alla andra? Det svaret är ganska enkelt. När jag går ut så vill jag kunna känna mig fin, vara nöjd med mig själv och inte tycka att jag är ful. Jag tror att det är samma anledning som varför just du som läser detta klär dig som du gör.

Under hela min uppväxt så har jag fått höra av människor i min omgivning att mitt val av kläder bara är en fas, att det kommer gå över när jag gått klart skolan och ska ”bli vuxen”. Jag fick höra det så ofta att jag själv började tro på det och när jag hade gått klart gymnasiet så bestämde jag mig helt enkelt för att börja klä mig ”normalt”.

Det höll inte speciellt länge. Jag vantrivdes fruktansvärt i min kropp, i mina kläder och jag valde att undvika folk. Jag började strunta mer och mer i mig själv och många av mina vänner sade till mig att jag inte längre var mig själv, för det var jag inte.

Tänk dig om det vore omvända roller. Tänk om du var tvungen att klä dig på ett sätt som du inte är bekväm i? Hur skulle du må? Skulle du skämmas av att gå på stan?

Jag har aldrig förstått varför människor blir provocerade över mitt val av kläder. Det skadar varken mig eller dig, det är bara ett sätt för mig att känna mig bekväm i mig själv.

Det är mitt val av hur jag vill presentera mig själv. Varför ska inte jag kunna vara bekväm i mig själv? Varför är min identitet mindre värd än din?

Du som läser detta kommer säkert tänka att det här är ett i-landsproblem. Det är ju bara kläder.

Men om det bara är kläder, varför blir människor så provocerade? Jag har vuxit upp i ett litet samhälle i mellersta Norrland och jag kan direkt säga att det inte har varit lätt. När jag gick hem från bussen så skrek folk saker efter mig. Jag har fått ölburkar kastade på mig och jag har blivit attackerad ett antal gånger. Detta enbart på grund av hur jag ser ut. Vad ger andra rätten att attackera mig?

Jag har inte valt min stil. Jag kan inte bestämma över vad jag tycker är fint och inte fint. Jag vill kunna känna mig bekväm i min stil och min kropp men andra hindrar mig. Jag känner många som inte vågar klä sig så som de vill på grund av hur de blir behandlade i samhället. Många äldre har kommit fram till mig och sagt att de önskar att de kunde ”vara lika häftig som mig”, vad det nu betyder.

Om jag kunde välja så skulle jag helst vilja se ut som de flesta andra, vara neutral. Men nu kan jag inte det, så jag tänker kämpa för rättvisa. Jag vill kunna se mig själv i spegeln utan att skämmas. Tycker du fortfarande att det är ett i-landsproblem? Det är säkerligen ett i-landsproblem men bara för att det är ett i-landsproblem så är det inte en ickefråga.

Ta inte ifrån mig min fria vilja att själv välja hur jag vill se ut.

Du är ju lika snäll som alla andra

Text: Josefin Blå Amundsson

Det var hösten innan studenten och halva klassen var hemma hos en av oss. Vi var på en gård i en by lite utanför samhället där vi bor, det hade varit den sista riktigt varma dagen på året (efter denna längtade vi till nästa, men den kom aldrig), och vi hade grillat.

Det blev kväll och luften svalnade. Vi satt ute och pratade om studenten och att vi snart skulle splittras. En av oss var glad över att vi hade en så pass bra sammanhållning, till skillnad från andra klasser, och alla höll med.

Vi pratade om lärare som varit bättre och sämre, om klasskamrater som hade tillkommit under åren och om betyg som kanske borde varit lite bättre.

Glöden vi hade grillat på började falna, så jag och en till av oss gick och hämtade mer ved att spraka igång brasan med. Vi fortsatte prata om skolan och om det tighta gäng vi hade blivit, och min vän började prata om när han började i klassen. Han var ett år äldre än oss andra och kom från en ort lite längre bort, och eftersom vi bor i ett ganska litet samhälle kände vi andra redan varandra.

”Jag blev väldigt glad när alla var så snälla mot mig i början. Och du är ju faktiskt hur go som helst! Jag trodde inte riktigt det när jag började för att jag inte kände dig, och du... ja... du ser inte direkt ut som alla andra liksom. Och jag hade hört att du var värsta deprimerad och allt, jag var nästan lite rädd. Men du är ju lika snäll som alla andra!”

Jag blev helt ställd. Vad skulle jag säga? Tack? Jag tror jag hasplade ur mig något i stil med: ”Nä, du är inte heller så mycket att vara rädd för, haha”, och sen skrattade vi bara åt det. Jag vet ju att han inte menade något illa, han ville bara lätta sitt hjärta liksom. Sen var det inget mer med det och vi gick tillbaka till de andra. Vi hade en bra kväll och vi hade en riktigt härlig student med soligt väder och tårdrypande tal.

Nu, tre år senare, har jag hört denna bekännelse flera gånger, från många olika människor, och jag blir mer och mer irriterad för varje gång. För vad ska jag egentligen säga? Tack för att du inte längre är rädd för mig, trots att jag aldrig var farlig? Tack för att du tolererar att jag ser annorlunda ut?

Jag känner inget behov av att säga att det är okej att du klär dig som alla andra, så varför känner du behovet att säga att du är helt okej med mitt utseende? Dessa bekännelser handlar egentligen väldigt lite om mig. De

handlar om att du ska må bättre. Att du får tillfälle att klappa dig själv på axeln och undermedvetet säga: *”Jag är så himla duktig som lärt mig att acceptera att människor ser olika ut”.*

Jag borde inte ta illa upp av detta, men det gör jag. Faktumet att andra försöker höja sig själva till skyarna på bekostnad av mitt utseende stör mig. Särskilt när jag själv inte fäster särskilt stor vikt vid min alternativa stil. Okända människor som vill peta på mina piercingar eller tar sig friheten att känna på mitt hår stör mig minst lika mycket, fast jag vet att det är i all välmening. Eller de som lite skämtsamt säger: *”Hörrudu, är det inte dags att fylla på hårfärgen, du har brun utväxt i hårbotten”.* Som om du skulle gå omkring och dra i andras halsband eller känna på andra människors blonda kalufser och utbrista: *”Det känns ju precis som vanligt hår!”.*

Jag tror inte heller att du påpekar huruvida alla andra borde färga bort sina utväxta hårfärgningar eller inte. Och tro det eller ej, men jag är faktiskt inte född med blått hår, jag är fullt medveten om att jag kommer få utväxt.

”Skyll dig själv som ser annorlunda ut, det är bara att vänja sig.” Tro mig, jag skulle gärna slippa all ytlig uppmärksamhet om det gick, men för mig är det inget val att ge upp mitt blåa hår, mina kroppsmodifieringar och mina svarta kläder för det.

Det är inte min uppgift att vika mig efter normen för att andra ska ha lättare att acceptera mig. Ansvaret ligger hos dem att lära sig att inte ifrågasätta alternativa människors stil. Jag har inte valt att gilla den stil jag har. Jag bara gör det, och jag vet inte om jag skulle kunna leva med mig själv om jag var tvungen att se ut som alla andra.

FOTO: JOSEFIN BLÅ AMUNDSSON

Ingen ska bli exkluderad

Text: Vladimir Lupinus

Musiken jag lyssnar på har aldrig varit något problem för omgivningen, men mitt utseende har väckt blandade känslor. När jag började klä mig alternativt och färgade håret för första gången fick jag gång på gång höra att min naturliga färg var så mycket finare. Att naturligt var vackrare!

Jag har också varit med om att folk har tutat, visslat, skrikit, tittat dömande eller nedvärderande och sagt otrevliga kommentarer när jag gått förbi. Det är roligt att få fina kommentarer av vänliga människor på stan men ofta är man beredd på glåpord och blir ganska paff!

Att få elaka kommentarer angående utseende bryter ner självkänslan något otroligt. Vad jag under mina år har observerat är att alternativa uttryck ofta sammanfaller med psykisk ohälsa. Men det har ju att göra med att de inte blir accepterade som de är av majoriteten!

Jag själv lider av olika typer av psykisk ohälsa och det började väl på dagis när jag inte riktigt kände mig som alla andra. Det blir ett utanförskap för att man inte delar intressen. Då undrar man: varför? Vad är fel på mig? Varför är inte jag som alla andra?

Det blir många långa år med en skev självbild och känslan av att alltid vara annorlunda. Sedan kommer ju puberteten och alla hormonerna rusar runt i kroppen och gör definitivt inte saken lättare att greppa! Man letar och letar efter något som passar en själv.

Jag hittade min subkultur, goth! Men när man äntligen hittar något man känner sig bekväm med, så försöker människor i ens närhet bryta ner detta och säga hur fel och fult det man gillar är.

Jag vill inte att unga ska bli nerbrutna som jag blev. Jag vill inte att unga ska växa upp i detta dömande och trångsynta samhälle. Psykisk ohälsa leder ofta till isolering som i sin tur leder till ångestkänslor och mer självdömande – det blir en ond cirkel. Ingen ska bli exkluderad!

Förnedrad

Text: Oskar Sjölander

Jag önskar att ni kunde se, se mig för den jag är
Jag önskar att mitt inre hade mer, mer värde för er
Att döma mig på utsidan och sedan förvänta er

Att jag skall vilja passa in
Att jag skall vilja gå i era spår
Att vilja göra smutsiga jävla jobb, för en dålig jävla lön

Det är så jävla förnedrande, att ni inte kan se det?
Att ni inte kan se hur dåligt ni får en att må
Att ni inte kan förstå varför vi har så svårt att fortsätta söka jobb
Att ni inte kan förstå att vi förlorat allt vårt hopp

Allt vi drömde om och fick lära oss när vi var små
Har vi ingen nytta av idag, för idag är vi vuxna
Och förståelsen och respekten vi fick lära oss då, har bytts ut
till ignorans och girighet

Den som har det svårt lämnas efter och den som glider på framgång
hyllas och lever gött därefter
Jag har inget emot framgång för vi måste trots allt komma vidare i samhället
Men så länge det finns framgång kan vi inte bara lämna andra efter
För det slutar aldrig på ett bra sätt, så att ta hand om varandra
är ett måste

Men det har vi nog inte insett än.

Var dig själv, men du får fan inte sticka ut!

Text: Helen Larsson, Neleh

Det finns en lag
Som säger att du inte ska tro på dig själv
Inte våga vara dig själv
Jag pratar inte om vårt land Sveriges lag
Utan den ökande jantelagen
Som gör att du blir rädd för din egen vilja

Den inte okända jantelagen kräver att du ska vara tyst
Fattar inte varför vi följer den
Men ändå är det den som ekar i folks huvuden
Vem tror du att du är
Du är ingenting
Du kommer aldrig att bli något

Du ska stå på dig har vi fått höra från barnsben
Du är unik
Våga vara dig själv får vi höra
Men stick inte ut
Ta ingen plats

Men det jantelagen lär
Bör vi egentligen inte följa
Du ska vara den du är
Våga vara annorlunda
Våga sticka ut

Följ ditt hjärtas lag, inte vår jantelag.

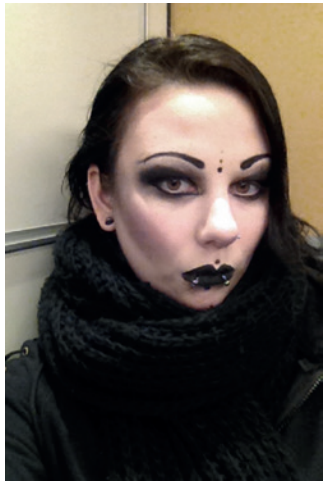

FOTO: HELEN LARSSON, NELEH

Slipa och poleras

Text: Johanna Gustafsson

Det krävs så väldigt lite för att sticka ut för mycket, även i en större stad. Det kan vara fel strumpor, fel kjollängd, fel musik som strömmar ur hörlurarna, eller något annat litet och stort.

Den sociala kontrollen är som en ångvält som gör sitt bästa för att meja ned alla ojämnheter. Efteråt kommer de som redan slipats ned av den sociala kontrollen för att slipa ned den som fortfarande är lite fel. Lyckas de inte hamnar en utanför kontexten och blir snabbt villebråd.

Här borde det vara någon som säger stopp. Någon som kräver och visar att den som är lite ojämn i kanten med fel strumpor, fel kjollängd, fel musik eller något annat litet och stort har samma existensvärde som de andra. Som visar att alla ska få ta lika mycket plats oavsett hur det yttre ter sig.

Tyvärr har vuxenvärlden oftast inga verktyg för att fånga upp dem som inte faller in i ångvältsspåret. Ibland har de ingen förståelse för att individer har olika uttryck, och att det kan vara uttrycket som låter en människa komma till sin fulla potential.

Jag har genom åren blivit uppmanad att klä på mig, klä av mig, klä om. Tillsagd att byta språk, byta musik, sluta läsa. Fokuset hamnar på den som sticker ut. En ska plattas till, anpassas och poleras för att bli rätt. Det verkar aldrig ha slagit någon att det kan vara fel på de som utövar den sociala kontrollen och försöker platta till.

Spöket

Text: Johan Larsson

Spöket vandrar, på kullersten och torg
Ni ser på mig med onda blickar, förakt och sorg
Vad är det Jag har gjort, vad är det för fel?

Kan du inte klä dig som oss, istället för det spöke som vi ser
Du passar inte in här, bli som oss, eller gå
Hur kan du se ut sådär, vi kan inte förstå
Majoriteten bestämmer, Majoriteten har rätt

Som du ser ut, har du inget vett?
Vad Jag än säger, vad Jag än gör
Så möter ni mig med dåligt humör

Det kanske är bättre, om Jag bara dör
Jag är ert spöke, ta avstånd och bygg er barriär
Men kan ni inte se mig, för den människa Jag är?

Förändring

Text: Hanna Rindeskog

Det var inte för att jag blev mobbad eller mådde skit som jag började klä mig svart. Det kändes bara så rätt. Det var jag – mitt verkliga jag. Den jag ville vara, synas, bli. Jag visste att det skulle vara konstigt om jag bytte till svart för fort, att det skulle vara det även för mig.

Gradvis under loppet av en vecka förvandlade jag mig och min klädstil till svart. Självklart trodde alla att detta var en fas. Men jag visste att det inte var så. Det var bara jag som hade hittat mig själv. Mina klasskamrater var helt okej med att jag hade förändrats, men bara för att det gjorts gradvis. Jag är osäker på om de hade varit lika accepterande om det gjorts över en natt.

Jag ville dock göra något mer, något mer för mig, något mer för min sanna identitet. Mitt hår. Jag ville ändra mitt hår. Jag var less på min typiska hårstil, mitt långa blonda hår. Jag tog ett beslut och klippte mig, kort därbak och långt därfram.

Under alla de år som gått har jag fortfarande haft samma basmall för mitt hår. Det jag vet idag är att jag aldrig mer vill ha blont hår igen, för jag hittade mig själv i min originella hårstil.

Har du en kilt på dig? *av Hanna Rindeskog*
Baserad på en berättelse av Robin Lilja

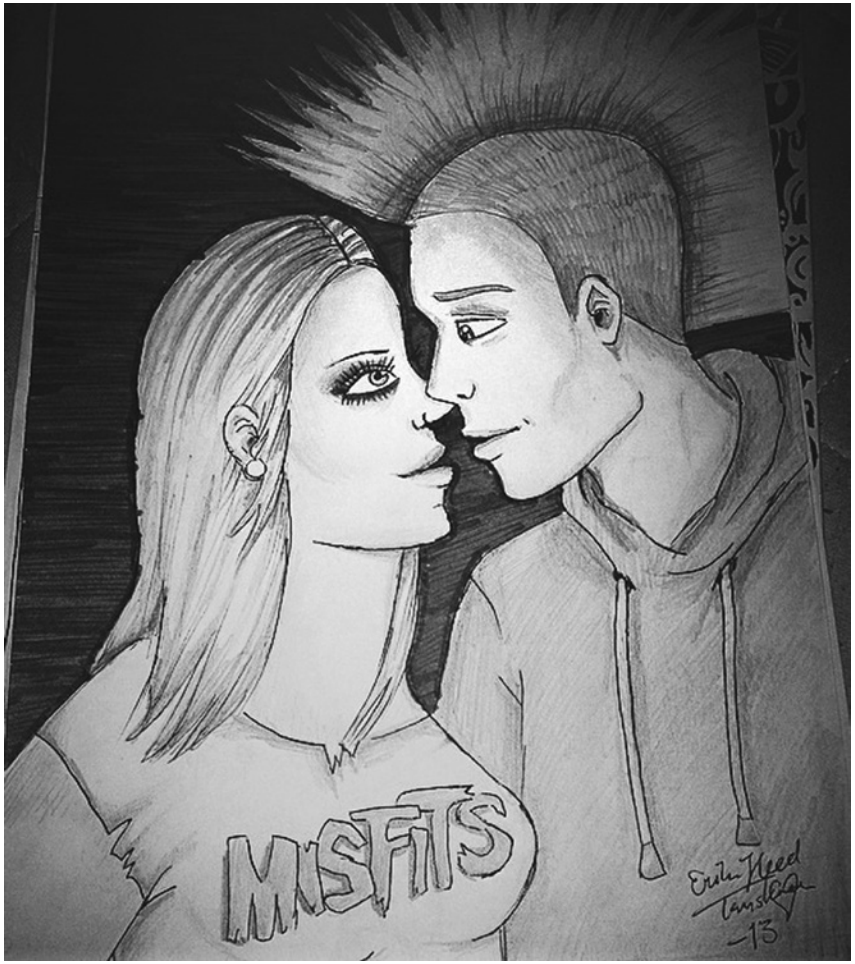

BILD: ERIKA HEED TANSKANEN

Kapitel 8

”Har du sugit av en sotare eller?”
– Kille i klassen

När snällhet inte växer i ens hår

Text: Mixi Pix

När jag var på Liseberg ett år drog en man i mitt hår, hårt, lite sådär som okänsliga människor skulle ha gjort mot ett djur. Jag vände mig för att se vem det var men hann aldrig säga något till honom innan han försvann.

När vi stod i kön till en berg- och dalbana hamnade vi av en slump i samma vagn. Jag kunde se på honom hur obekväm han var med situationen så jag sträckte glatt fram min hand och hälsade på honom och utbytte lite artighetsfraser. När åkturen var över vände sig mannen emot mig och sade förvirrat: ”Du var ju faktiskt trevlig!”

Don’t all goths sleep with anyone & everyone?

Text: Ozzy

Vi satt på krogen en fredagskväll på Möllan. Det är alltid mycket folk ute häromkring under helgen så när ett gäng på fyra killar satte sig vid bordet bredvid på uteserveringen tänkte vi inte mycket mer på det. De verkade faktiskt ganska trevliga till en början, men så började de närma sig min vän, inte någon subtil flört, egentligen inte någon flirt över huvud taget.

En av killarna vände sig till min vän med kommentaren ”Hey, ni gothare, ni är väl ganska så liberala med era sexliv, vad sägs om att skippa det här så går vi alla hem och knullar?”

Vi blev alla både förolämpade och förvånande över den fördomsfulla kommentaren. Historien slutade dock med att de blev avvisade från stället efter att vi samtalat med bartendern.

Jag är en person som alla andra

Text: Aurora Nightwing

Hur många gånger har man inte fått höra glåpord från främlingar på andra sidan gatan?

”Hora!”

”Äckel!”

”Halloween är över, ditt emo!”

”Du ser ut som Marilyn Manson.”

En äldre man som kommit fram till en och sagt:

”Jag har aldrig varit med någon som dig. Hur mycket tar du?”.

Som att mitt utseende gör mig till ett objekt. Något man kan köpa. Något som aldrig säger nej. Något man inte kan såra. Ska man tvingas att förändra sitt utseende för att passa normen bara för att slippa bli kallad ”hora”?

Nej, jag skulle aldrig ändra mig. Jag är en person, jag har känslor, även om jag med åren har lärt mig att skaka av mig dessa påhopp. Det är år 2015. Kan vi inte bättre?

Jag vill sluta vara ett objekt

Text: Helen Larsson, Neleh

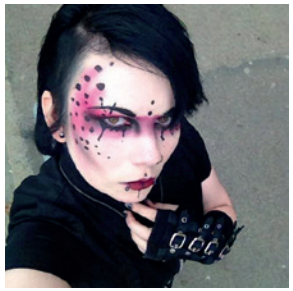

FOTO: HELEN LARSSON, NELEH

Jag vill sluta vara ett objekt.
Jag vill sluta vara arg.
Jag vill sluta vara frustrerad.

Jag vill slippa vara trött på folk.
Jag vill sluta vara rädd.
Jag vill bara vara mig själv.

Att vara alternativ, gothare/synthare, eller vad man nu än är, innebär att alltid bli ifrågasatt eller kritiserad. Att behöva tänka på vart man går och vad man har på sig. Blickar, ord, rop, förföljelser, hat. Allt sånt kommer jag inte undan. Det går inte en dag som jag inte blir utstirrad när jag går ut, oavsett om jag är sminkad eller inte. Som ett djur på zoo.

Jag är det där svartklädda, svartsminkade djuret som folk av någon anledning tycker sig ha rätt att kolla på och kommentera hur de vill.

”Det är inte halloween nu” är ju en kär gammal klassiker. Jag har även fått höra massa annat, allt från Dracula, vampyr, ful, hora, punkar-jävel, Marilyn Manson (som om jag skulle ta det som en förolämpning), gotharäckel, emo. Ja, det är ingen idé att jag rabblar upp allt jag blivit kallad, för då skulle denna text bara bestå av det.

Folk som helt random kommer fram och ifrågasätter mig är också vanligt:

”Vad är du för nåt egentligen?”

”Varför ser du ut sådär?”

”Du som är så söt, varför har du de där piercingarna?”

”Du kan inte få ett jobb om du ser ut sådär”

”Du som är så fin, varför förstör du dig själv med att se ut så där?”

”Är du ute efter att provocera?”

Även denna lista kan göras lång med frågor om varför jag ser ut som jag gör.

När till och med min läkare har sagt till mig, helt utan koppling till det vi pratade om, att han tycker att jag borde plocka ur piercingarna, ja då kan man börja undra vad det är som är fel egentligen. Fel på mig för att jag försöker vara den människa jag trivs med att vara så att jag själv mår bra? Eller fel på världen som kritiserar och gör så att fördomarna om andra människor inte försvinner?

Varför tror folk att det är accepterat att kommentera bara för man ser annorlunda ut? Jag menar, jag skulle aldrig få tanken att gå fram till någon och fråga: ”Ursäkta, men varför i hela friden har du den där hatten på dig?”, eller: ”Öhh, du där – fan vad ditt smink är fult”.

Jag skulle hellre aldrig få för mig att gå fram till någon annan och börja ta på den personen. Men det är också en grej som andra ofta gör. Folk som bara kommer upp till mig och börjar ta på mitt hår, eller mina kläder. Eller försöker peta på mina piercings. Vad i hela friden säger att det är okej att ta på mig bara för jag inte ser ut som dem?

Jag kommer aldrig glömma en gång när jag var på väg hem och stod och väntade på bussen vid Korsvägen i Göteborg. Korsvägen ligger precis vid Liseberg, det var sommar för två år sedan och fint väder så folk strömmade förbi. Där bredvid mig stod det en mamma med ett barn på c:a 3-4 år. Barnet började peka på mina piercingar och vifta med armarna åt mitt håll.

Mamman: ”Tycker du hennes piercings är fina?”

Barnet: ”Ja-a, känna, känna.”

Mamman vänder sig till mig:

”Luta dig fram så kan hon få känna på dina piercings.”

Jag: ”Va, ursäkta men nej.”

Mamman börjar då att argumentera att jag är elak som inte låter hennes barn känna på mina piercingar. Detta var mina läpp-piercingar som det pratades om, de sitter i min mun. Jag vill inte att ett främmande barn stoppar sina händer runt min mun.

Men det kunde mamman inte förstå. Hon blev arg och sa att det inte är konstigt att såna som ser ut som jag gör får dåligt rykte eftersom jag är så himla otrevlig. Ursäkta, men va? Var det jag som var otrevlig när jag inte ville ha en annan persons fingrar på mig.

Jag borde kanske ha frågat henne om det i så fall även var okej för mig att ta på hennes tänder. Båda sitter ju i munnen så det borde väl vara okej, eller? Är det detta som barn får lära sig, att ”såna som jag” inte har samma rättigheter som alla andra utan att det är helt acceptabelt att gå fram och känna och klämma som de vill? Hej, jag är ingen människa med känslor, jag är ett ”det”, kom fram och kläm!

Jag har även blivit förföljd av killar ute på gatan när det varit sent, killar som kommenterat både det ena och det andra. Antingen saker i stil med:

”Punkar-jävel, sug av mig” eller hur snygg jag är och att de vill knulla någon som ser ut som jag. Jaha, ska jag bli tacksam nu då? Kanske säga tack, ja visst gärna? Tacksam för att ni inte trycker ner mig som många andra med fula ord utan istället tycker att jag är knullbar? Nej, jag tror inte det. Men hjälper ett nej? Oftast inte. Ibland kan de nöja sig med att fortsätta ropa och skratta efter mig. Men ibland följer de efter så att jag har varit tvungen att ringa vänner eller öka på takten. Tvingats gå omvägar för att jag är rädd att behöva möta någon som ska ge sig på mig.
Detta är lika illa som att säga eller göra hemska saker som trycker ner mig – att folk inte tar mig som person på allvar bara för att jag är alternativ och tror då att jag är ett enkelt byte, någon de kan få ligga med.

Rädslan finns alltid där. Rädslan att bli påhoppad, förföljd, misshandlad, våldtagen eller bara inte bli lämnad ifred. Enbart för att jag ser ut som jag gör. En rädsla som inte borde finnas där. För nej, rädslan finns inte bara i mitt huvud. Jag och personer som ser ut som mig blir dagligen påhoppade av andra människor. Vi blir mobbade, slagna, tafsade på, sexuellt trakasserade eller ännu grövre.

Att det sker så är inte okej, det är inte acceptabelt och kommer aldrig att bli acceptabelt och det är på tiden att samhället och folk runtomkring börjar förstå detta. Vi är inte vandrande djur på zoo som ni kan behandla hur som helst.

Jag heter Helen Larsson, även kallad Neleh av vissa. Detta är bara en liten del av min historia. Jag är en människa av kött och blod, som alla andra. Jag kanske inte ser ut som alla andra, men jag vill bli accepterad som alla andra.

Jag vill sluta vara ett objekt, kunna sluta vara arg, ledsen, trött, frustrerad och rädd. Jag vill bara vara mig själv. Men får jag lov att vara det? Jag skulle vilja svara ja på den frågan. Men allt som jag berättat, hur jag blir bemött av folk, gör det svårt.

Ett experiment i modevärlden

Text: Victoria Lovelace

Så länge jag kan minnas har jag har klätt mig annorlunda. Jag började som 4-åring med att absolut vägra använda byxor. Jag gick alltid iklädd kjol eller klänning som barn.

Jag fick diagnosen asperger när jag var 6 år, mycket på grund av att jag helt saknade intresse för jämnårigt umgänge. När jag var c:a 8 år så utvecklade jag ett stort intresse för historiska kläder, framförallt 1500-1800-talen. Jag ville då bara gå klädd i kläder som var inspirerade från dessa århundraden. Detta var förstås inte så uppskattat i min familj, förutom hos min mormor som hjälpte mig att sy dessa kläder.

Självklart stirrade folk sig blinda på mig. Jag minns att min familj vid många tillfällen tyckte att det var jobbigt att folk stirrade på mig och sa ofta:

”Vore det inte skönt om du kunde klä dig mer normalt, så att folk kan sluta stirra?”.

Detta pågick tills jag var ungefär 13 år. Jag hade fram till dess ingen aning om att goth eller synth-subkulturer existerade.

Jag minns att jag i högstadiet kunde fråga någon i min familj om hur jag skulle bära mig åt för att få en vän. Då kunde jag få till svar att om jag klädde mig mer normalt så skulle det bli lättare att hitta en vän. Det kändes som om jag var tvungen att välja mellan min stil och en vän.

De andra i min skola hade intressen som idrott, slalom, EPA-traktorer, skoter och liknande. Allt det var totalt ointressant för mig. Jag hade själv just då börjat intressera mig för alternativ musik.

Jag lyckades komma in på Mode och Design i gymnasiet. Första dagen mötte jag en tjej i min klass som i mina ögon såg helt perfekt ut. Hon var klädd i stilen Gothic Lolita. Så ville jag också gå klädd.

Jag började ta reda på allt om stilen, men kom ganska snabbt fram till att det skulle bli knepigt och dyrt att få tag i kläderna. Eftersom jag var omyndig och visste att jag inte skulle få pengar till dessa kläder av mina föräldrar, så återstod bara att tillverka dem själv.

I augusti samma år som jag hade tagit studenten så flyttade jag till Stockholm för att börja en utbildning till makeupartist och hårstylist. Jag kände inte en människa i Stockholm då. Det jag inte visste då var att beslutet att flytta skulle vara det bästa beslut jag någonsin hade tagit. Jag kunde vara

precis den jag ville och klä mig precis som jag ville utan att någon kom med åsikter. Jag bodde på Östermalm och mina val av kläder fick sig alltid en daglig dos av uppskattning när jag var ute.

Vid flytten till Stockholm var jag 19 år gammal och hade då inte haft en likasinnad vän, jag hade aldrig varit kär eller haft något förhållande, inte varit ute på krogen eller druckit alkohol som de flesta jämnåriga hade gjort under flera år.

Det dröjde inte länge innan jag hittade ett Lolita-community som anordnade träffar. Jag träffade min första pojkvän i oktober samma år. Jag utvecklade min Gothic Lolita-stil när det äntligen började bli lättare att få tag i kläderna och jag kunde köpa dem själv.

Hösten 2011 hade jag en dag precis blivit av med ett extrajobb på grund av mina stora koncentrationssvårigheter när det gäller saker som jag tycker är mindre intressanta. Samma dag råkade jag se en annons om att de sökte deltagare till en ny säsong av TopModel Sverige. Utan så mycket tanke bakom skickade jag in de senaste bilderna jag tagit. Jag hade haft tankar på att modella men var väl mer nyfiken på om de ens skulle titta igenom hela min portfolio på grund av min stil och den knallröda hårfärgen.

Jag gick vidare till slutcasting, och inför slutcastingen hade alla fått direktiv att klä sig i det som man trivdes allra bäst i. Jag valde då min favoritklänning i Gothic Lolita-stil med platåskor till.

Till min lycka satt Gunilla Pontén, en person jag ser upp till, i juryn och hon höjde min outfit till skyarna. Däremot så fick jag från de andra höra saker i stil med:

”Ska du på maskerad?”

Den har man ju inte hört förr, tänkte jag.

”Du döljer din kropp med de kläderna.”

”Det passar inte att komma till en casting med den typen av kläder.”

”Du har för mycket smink.”

Kommentarerna fortsatte.

Men trots kommentarerna gick jag vidare till själva tävlingen, och jag slutade på femte plats. Under hela tävlingen vek jag mig inte för vad juryn eller några andra sa om mina kläder. Jag fick fortsätta höra meningar i stil med:

”Så där kan man inte gå klädd som en modell” och: ”Vi ser inte dig bakom allt smink, accessoarer och alla kläder”.

När programmet väl skulle börja sändas återstod det att se vad tittarna hade att säga. Jag minns framförallt en kommentar i den officiella TopModel-tråden på Flashback: ”Vad gör en gothare i TopModel? Hon passar inte in där”.

Ett halvår efter TopModel Sverige så blev jag tillfrågad om jag ville ansöka till första säsongen av Project Runway Sverige. Jag gav det en chans och kom med, men det dröjde inte länge innan juryn yttrade sig om en av mina outfits till en deltävling:

”Det ser för mycket maskerad ut.”

”För mycket cirkus.”

Detta gjorde också att jag fick lämna tävlingen ganska tidigt.

Något jag hade svårt att handskas med var att mitt hår hade blivit kortklippt under makeover-avsnittet i TopModel. Det kändes som att en stor del av min identitet försvann med håret. Jag bar peruk varje dag. Samtidigt hittade jag fler klädstilar – goth, synth, japanska streetstyles.

På senaste tiden har jag jobbat mycket med marknadsföring på Instagram mot mindre företag och designers inom det alternativa spektrumet. Genom att min Instagram har blivit så pass stor så tillkommer det tyvärr inte bara positiva effekter. Nästan varje dag får jag läsa någon kommentar som kritiserar mitt val av kläder och mitt smink.

De vanligaste negativa kommentarerna jag brukar få av personer som inte är alternativa är:

”Hur kan du se ut så där?”

”Du har för mycket smink.”

”Det ser för onaturligt ut”

Och säkert mycket mer som jag inte kommer ihåg. Jag får även en del kommentarer som kan uppfattas som negativa från personer som är alternativa och där är det nästan uteslutande kommentarer om att jag har kopierat någon annan person med håret eller någon del av en sminkning.

Detta kunde förstås vara jobbigt till en början och man lägger så mycket mer energi på det som är negativt än positivt. Då påminner jag mig om att de negativa är kanske 5% av de sammanlagda kommentarerna – resten är helt underbara positiva kommentarer som gör att man somnar med ett leende på läpparna.

FOTO: VICTORIA LOVELACE

BILD: JULIA PIVÉN

Kapitel 9

”Ja det är så här de ser ut nu för tiden.”
– Handledare på praktikplats varje gång han presenterade mig för någon

Kängor med fjorton hål

Text: Julia Pivén

Klä mig i tyll, nät och läder, jag blir en drottning i spets och draperi
Tupera håret och måla ögonen svarta så jag ser förbi all hysteri
Kedjor i bågar och nitar på rad är min typ av symmetri
Sko mig i kängor med fjorton hål, då känner jag mig fri.

Jag brukade intressera mig för magi. Jag älskade mystik och illusionism, häxor och spöken. Jag lyssnade på ”mörk” musik, hängde på kyrkogården och var rätt blyg.

När jag gick i sexan skedde det förändringar i min klass. I klassrummet började var och en att skapa sin egen identitet – ett byggprojekt alla går igenom, som tar många år. För mig innebar det att jag började bära svarta kläder och kängor.

Senare hittade jag ett umgänge som delade min klädstil och i fjortonårsåldern började jag lyssna på mörkare musik. Nästan tio år senare är jag fortfarande goth och det ser inte ut att förändras någon gång snart.

För mig är det helt naturligt att man uttrycker sig genom sitt utseende. Mitt alternativa utseende behöver inte vara något ställningstagande och det är inte ett sätt för mig att visa att jag mår dåligt.

Tvärtom, det är när jag mår bra som jag bär de mest kreativa utstyrslarna och mår jag dåligt lägger jag inte någon energi på en avancerad sminkning. Dessutom kan uttrycket vara ett verktyg för att hantera saker som känns jobbigt. Att vara goth innebär för mig en fascination för mörka saker, en förmåga att se skönhet på de fulaste ställen. Så kallade gother, eller gothare, använder det negativa på ett mycket positivt sätt.

Goth är en läggning som vissa har. Jag tror innerligt att det är något man föds med och sedan utvecklar när man i tonåren börjar bygga sin unika personlighet. Något så nära knutet till processen att bli en färdig, vuxen människa växer man aldrig riktigt ifrån. Goth är inte en förklädnad, det är ett utlopp för kreativitet och känsla. Det är individers unika uttryck. Om det är en fas så är det en fas som jag aldrig kommer att lämna bakom mig, som så många andra aldrig gjorde.

Klädstilen emo har sina likheter med goth, men är i praktiken mycket annorlunda. Emoklädstilen innebär oftast tuperat hår, mycket svart smink kring ögonen och färgen svart i kombination med lysande färgglada nyanser. I somligas ögon är goth och emo oskiljaktiga, men för de som har de livsstilarna är det helt skilda saker.

De som tillhör subkulturen har fått utstå mycket och emo har kommit att bli ett skällsord. Det är något man brukar kalla någon som visar starka känslor öppet och skär sig. På internet kan man hitta artiklar som beskriver att emo är en självmordskult och ofta förlöjligas emos – särskilt tydligt kan man se det i kommentarsfälten. Det är elaka kommentarer, fördomar som riktar sig mot emo, men också mot alternativa stilar i stort:

”Ja det är väl upp till var och en om man vill se ut som en idiot eller inte.”

”De e ju inte en snygg stil direkt. Ganska löjligt, gå o spöka utsig så, de måste ha dålig självkänsla och är i behov av uppmärksamhet, synd att förstöra sin naturliga skönhet på det viset.”

”DIE EMO DIE!”

”Behöver du en kram eller?”

”Emo e läskigt.”

”Jag skiter i vad folk kallar emo men dom ser fan inte kloka ut. Dem på bilderna kanske inte kallar sig emo men det spelar ingen roll, dom får kalla sig vad dom vill men inte fan ser dom bättre ut för det. Att gå runt med en avklippt dammsugarslang i håret ser ju fint ut... och så är det alternativt... Alla ser ju likadana ut. Emos är fula.”

”emo, scene punk i dont give a fuck. ni ser fula ut. ovårdade och jävligt smaklösa. har pratat med hur många turister som helst i stan. alla säger samma sak. NI SKRÄMMER VETTET UR DERAS BARN!”

”Vilka tragiskt osäkra människor. 99 av 100 tycker själva inte ens att det är snyggt. Kalla det en musikstil men ni ser för tragiska ut. Lycka till att hitta

ett jobb i den där munderingen, haha. Det ser ut lite som Red Light District och det kan inte vara positivt."

Många gother har distanserat sig från emosubkulturen eftersom den så ofta liknas med goth. De gemensamma dragen som finns har lett till att gother har utsatts för samma diskriminering som drabbar emos. För det är just diskriminering det handlar om, i många former.

Det är viktigt att se vad vi har gemensamt, istället för att skilja på människor. Jag delar med mig av mina tankar och erfarenheter i den här texten, med syftet att bidra till ett projekt som kan åstadkomma en förändring. Det är min förhoppning att projektet kan öka förståelsen för subkulturer, minska diskrimineringen, förebygga hatbrott och bevara subkulturer.

"Lycka till att hitta ett jobb i den där munderingen."

De här kommentarerna är riktade mot alla som klär sig på annorlunda vis. Den var riktad mot mig och jag känner igen attityden sedan mellanstadiet. Attityden fanns hos elever men framförallt hos vuxna.

På dem verkade det som om att jag plötsligt blivit förlorad i samma stund som jag började bära svart läppstift och nitar. Plötsligt låg det inte längre några förväntningar på mig. Hur var det meningen att jag skulle kunna se en ljus framtid framför mig om de vuxna runtomkring inte kunde göra det?

Jag hade vänner, men som goth tvingas man alltid till en form av isolering. Vissa hanterar det genom att omfamna utanförskapet, de omvandlar det till något hanterbart eller fördelaktigt.

För min del var det inte uttalad och synlig diskriminering som var det stora problemet, i alla fall inte till en början. Det var först i efterhand som jag insåg vilken typ av mobbning jag blivit utsatt för i början av tonåren, det var en form av tyst och undvikande diskriminering.

Att vara mig innebär att ta in luft, väder, musik och konst. Det innebär att finna och skapa intryck och uttryck. När jag är frisk och glad kan man se mig i svarta kläder och pampig sminkning. Musiken och stilen är något som ger liv när vardagen är grå. Magin, estetiken, melodin och mystiken sitter djupt därinne.

Som goth tvingas man ofta till en försvarsställning då man ska argumentera mot alla de fördomar som finns. Stereotyper beskriver aldrig hela sanningen. Sanningen är att alla människor är unika. Det finns däremot drag som är vanliga bland gother och liknande stilar. Det är viktigt att motverka existerande fördomar men jag tror också att det är viktigt att ge en bild av vad goth innebär.

Jag är inte så utåtriktad, men jag är kreativ. Kreativitet förknippar jag med gother och de är ofta intelligenta, sympatiska och känslomässigt begåvade varelser. Jag ser varken mordiska psykopater eller uppmärksamhetshungriga glin bakom svartsminkade ögon – utan jag ser bara ännu ett unikt och vackert uttryck. Detta gäller även för emos och för många fler alternativa, kreativa människor som vågar uttrycka sig själva i hår, smink och kläder. Vi är med vår udda fascination för spirituella och mörka saker ändå ganska jordnära, rättvisa och vi är modiga.

Så ser jag på goth som fenomen, läggning, personlighetsdrag och livsstil, i stora drag. Men jag kan inte föra allas talan vad gäller att beskriva något som för mig nu plötsligt verkar väldigt abstrakt. Dessutom kan jag inte sätta ord på varför min kärlek för kängor, fladdrande kappor och mörker är större än hos många andra. Egenskaper hos gother varierar, men goth är något som blir en betydande del av livet.

I mina försök att skapa en bild för läsarna att förstå sig på, inser jag allt mer att jag inte längre har någon aning om vad goth faktiskt är. Trots egna erfarenheter – och att man kan se ett vanligt förekommande val av skor, en passion för musik, en säregen estetik och enstaka par av långa hörntänder ofta hänger ihop med begreppet – är det svårt att förklara.

Om jag nu har svårt att redogöra för min egna subkulturtillhörighet, så är jag definitivt fel person att förklara emo. Än mindre borde jag som utomstående ifrågasätta och döma andra liknande subkulturer; de är förmodligen bortom min förmåga att förstå. Jag kan inte ge en fullkomlig bild av vad goth är, eller ens hur det är – men det finns bestämt ett större djup i begreppet. För mig förblir det ett mysterium.

Men det finns även positiva röster på internet:

"Jag tror det var Mark Levengood som sa något i stil med att: Tänk om alla såg likadana ut här på jorden – vilket tråkigt ställe det här skulle vara då. Jag håller med! Ju mer olika vi är – både till det yttre och inre – desto bättre."

FOTO: ANNA TÖRNFELDT

Kapitel 10

”Weirdo, Mosher, Freak”

”Öh! Är du en vampyr eller? Höhö.”
– Ung fotbollspelande kille på Finlandsfärjan

”Men, tror du verkligen att någon kommer prata med dig om du ser ut SÅ DÄR?”
– Högstadielärare till elev som sökte till att vara kamratstödjare

”Du skulle vara riktigt söt utan alla de där piercingarna.”
– Äldre dam

”Är du kille eller tjej?”
– Grabbgäng i 30-årsåldern i tunnelbanan

”Står det skins på ditt huvud? Det är ju nazistiskt, det tycker jag att du ska ta bort.”
– Släkting till en vän

”Du gillar ju solmärken och hakkors, för du klär dig ju lite som en nazist!”
– En klasskamrat

”Är du dum i huvudet som tatuerar dig? Det där ser ju förskräckligt ut!”
– Nära släkting

”Så du har nagellack? Då är du ju bög!”
– Klasskamrat i högstadiet

”Du ser ut som satans barn med ringen i näsan.”
– Vårdtagare på min arbetsplats

”Du skulle se sötare ut utan smink.”
– Äldre dam

”Varför gör du så mot din kropp, det är inte ens fint.”
– Äldre dam

”Har du satt fingret i ett eluttag eller?!”
– Killar i skolan angående mitt hår

”Du ser ut som en jävla kossa med ringen i näsan!”
– Kille på skolan

”Om man väljer att se annorlunda ut, ha sådan extrem stil som ni då får man ju skylla sig själv om man blir retad och sådant. Man väljer ju själv hur man ser ut.”
– Farsan

”När ska du bli mer kvinnlig? Jag trodde att det där med punken bara var en fas… Den verkar ju inte gå över.”
– Morsan

”Du behöver inte allt det där sminket, du är söt i alla fall!”
– Tjej på färja

”Det är bara en fas, snart växer hon ur det där ska du se, ta det lugnt.”
– Farmor till mor

”Meh! När ska hon växa upp då?”
– Mor

Pappa: *”Varför ska inte killar få ha klänning om tjejer får ha kostym?”*
Jag: *”Jag har killkompisar som har klänning eller kjol.”*
Pappa: *”Ja, men de är ju bara konstiga.”*

”Ditt äckliga emo, förstår du inte att du förstör för alla med din närvaro?”
– Kille i klassen jag gick i

”Du tänker bara på dig själv! Förstår du inte att jag skäms över att gå med dig på stan? Folk pratar om dig och det är inte bara du som får lida för att du ser ut som du gör!”
– Förälder

”Ska vi åka och hälsa på mina kompisar får du inte sminka dig, du måste färga håret naturligt och låta det växa ut och ha på dig nåt annat än svart. Hur ska du annars visa respekt för dem?”
– Mor

”Ta av det där jäkla häxsminket!”
– Mor

”Det är inte Halloween ännu, döh!”
– Slumpmässig kille på studenten

”Du är så himla självisk, hela tiden, varför kan du aldrig göra som jag säger åt dig? Det är ju bara ditt utseende!”
– Mor

”Med mig behöver du inte bete dig så dystert, jag är ju inte gothare!”
– Dåvarande bästis

”Ser du ut sådär får du ju räkna med att bli mobbad.”
– Pappa

”Säljs din eyeliner litervis och på hink eller?”
– Kassör i skivbutik

”Du är alltid så svartklädd, du skulle vara så söt i något med färg!”
– Dåvarande bästis mamma

”Jag trodde inte att du var så engagerad i skolan, med tanke på din stil och så, det ser inte ut som det. Det var sådana som såg ut som du som slog sönder fritidsgårdar när jag var i din ålder.”
– Lärare, när jag precis börjat gymnasiet

”Mina vänner är rädd för dig för att du har skinnjacka med nitar, piercings och kängor med stålhätta. De tror att du slåss och grejer.”
– En släkting som är mycket yngre än mig

”Det är bara en fas. En ganska långvarig fas, men nån gång måste den sluta.”
– Syster

”Tror du verkligen att någon vill ligga med dig när du ser ut sådär?”
– Okänd kille på stan

”Du ser rätt så äcklig ut med alla tatueringar och skägg!”
– Nuvarande klasskamrat

”Du kommer ju aldrig få ett hyfsat jobb så som du klär dig, skägg, kedjor och allt svart sådär.”
– Sagt flertal gånger

”Värst vad du har spökat ut dig då.”
– Nära bekant

”Folk kan ta illa vid sig av alla tygmärken du har på jeansvästen! Dem får du ta bort!”
– Nära släkting

”Vad är det där? Varför står de skinhead!? Det låter nazistiskt, sånt ska du inte ha!”
– Nära släkting

”Är du nykterist? Jag trodde såna som ni drack och tog droger.”
– Främling på stan som ville prata om Jesus

”Varför kan du inte vara som alla andra? Du skämmer ut oss alla.”
– En klasskamrat i högstadiet

”Du kommer inte att få något jobb med de kläderna.”
– Främling på stan

”Tror du att du är cool? Du ser verkligen inte cool ut.”
– En klasskamrat i högstadiet

”Jag trodde att du ville provocera. Då är det inte konstigt att ingen vill sitta bredvid dig.”
– Nära släkting

”Tvi!”
– Ung kille på gatan som spottar på marken bredvid

”Det är respektlöst att bära patronbälte.”
– Äldre man

”Devil!”
– Äldre dam som formar ett kors med pekfingrarna

”Du hade varit söt om det inte hade varit för allt det DÄR!”
– Klasskamrat i högstadiet

”Du brukade vara finast i klassen.”
– Klasskamrat i högstadiet

”Halloween!”
– Ett gäng unga killar som gör miner och gestikulerar

”Tvätta av det där genast! Du ser fruktansvärd ut.”
– Nära släkting

”Spöke!”
– Ung kille

”Alla fattar varför du klär och sminkar dig sådär.”
– Kvinna

”Du får inte göra så mot din kropp.”
– Taxichaufför angående tatueringar

”Jag hoppas det passerar snart.”
– Nära släkting

”Emo!”
– Främling på gatan

”Vem har stoppat huvet i ett eluttag?”
– Bekant

”Heeej, djävulen!”
– Ett gäng främlingar som vid detta uttalande kastade mat på mig och min väninna

”Har någon hällt målarfärg på dig i håret?”
– Okänd person

”Är det inte halloween om en månad?”
– Okänd person

”Hur blir det när du är förkyld med piercing i näsan?”
– Okänd person

”Det måste vara jobbigt att vara en sån där!”
– Sagt av medelålders man som misstog mig som tjej för att vara en kille

”Hej tjejer, cuttat er nånting på senaste tiden?”
– Två killar till mig och mina kompisar för runt ett år sen. Vill tillägga att denna kommentaren bara fälldes p.g.a. vårt utseende, och hade inget med något faktiskt självskadebeteende att göra

”Halloween är slut!!!”
– Elever i några årskurser under mig

”Tjur!!!”
– Yngre killar på skolan (p.g.a. min septumpiercing)

”Ditt utseende signalerar till omvärlden att du mår dåligt.”
– Läkare

”Du skulle bli så fin om du tog ur piercingarna och sparade ut din naturliga hårfärg.”
– Före detta vän

”Du är ju inte dig själv.”
– Nära släkting

”HORA!”
– Okänt folk i olika sammanhang när jag haft lackkläder

”Du är äcklig!”
– Främling på fest

”Coldheart BITCH!”
– En kille från grundskolan

”Du klär dig bara i svart och är så deprimerande hela tiden, man skäms över dig.”
– Nära släkting

”Vill du dö eller?”
– Klasskompis i grundskolan

”Du kommer aldrig att få ett jobb med det håret.”
– Nära släkting

”Du ser ut som satan.”
– Okänd kille på stan

”Måste du se ut sådär? Man skäms ju nästan för att gå med dig på stan.”
– Så kallad vän

”Jag kan slå dig en gång på varje sida så behöver du inte ha smink, äckel!”
– Okänd kille på en fest

”Ingen anställer folk med tatueringar och piercingar.”
– Vuxna mogna människor

”Men måste du ha så mycket smink, kan du inte tona ner när vi ska gå ut?”
– Nära bekant

”PUNDARE!”
– Kille i skolan

”Du är finare utan allt det där svarta runt ögonen.”
– Dåvarande lärare

”Har du inte vuxit dig ifrån hela den grejen än?”
– Före detta familjemedlem

”Det kommer ju bli jättefula ärr om du ångrar dina piercingar och hål i öronen sen, det vet du va?”
– Nära släkting

”Emo!”
– Okänd människa

”Äckel!”
– Okänd människa

”Bög!”
– Okänd människa

”Jävla sopa!”
– Okänd människa

”Halloween har varit!”
– Okänd människa

”Satanistjävel!”
– Okänd människa

”Bögpunkare!”
– Okänd människa

”Satanazist!”
– Okänd människa

”Äckel emo!”
– Random på skolan

”Ska du gå och cutta dig nu ditt lilla emobarn?”
– En på gymnasiet

”Ditt äckliga emo, du förpestar världen med din närvaro.”
– Okänd människa

”Du ser ut som en äcklig japansk skräckdocka!”
– En på stan när jag var klädd som gothic lolita

**Hånskratt* ”Varför i helvete är du klädd sådär?”*
– Ex:et när jag hade officershatt och platåskor

”Inte konstigt att folk kollar.
Du ser ju ut som en missbildad punkare.”
– Före detta bästa vän

”Emo h... du är inte välkommen här.”
– Okänd

”Hon går i nätstrumpbyxor och kort kjol.
Hon är hårt sminkad och har svart hår.
Hon mår dåligt psykiskt. Inte konstigt att hon spökar ut sig.”
– En lärare till en annan

”Vad har du på dig?!” (Mina byxor)
– Nära släkting

”Trodde bara det var en övergångsfas med
olika färg på håret, men nu har du grönt.”
– Samma nära släkting

”Du är den vackraste människan jag någonsin har sett,
men du har grönt hår.”
– Sagt av okänd man under Sweden Rock Festival 2012

”Gör det ont det där?” (pekar på mina septum)
”Nä, mest läkningsprocessen som är jobbig.”
”Jaha, okej men då är det väl kannibalism som
är nästa steg va?! HAHA”
– Kund på jobbet

Kapitel 11

”Jag förstår inte varför du förstör så mycket för dig själv.
Du kommer aldrig att få ett jobb eller en partner så som du ser ut.”
– Främmande människa på stan

Är det en present till någon?

Text: Robin Lilja. Serie: Hanna Rindeskog

En kille står i en klädaffär och tittar på det som affären menar är damkläder. Han blir extra förtjust i ett underklädesplagg. Röd, genomskinlig topp med en vadderad BH. Han går fram till disken för att betala. Kassörskan tittar på plagget, och sedan på killen.

”Är det en present till någon, ska jag slå in den?”

Hon i kassan menar väl. Killens klädstil vittnar inte särskilt mycket om en feminint kodad person, och en ”helt vanlig kille” skulle aldrig tänka sig att ha på sig ett sådant plagg.

Jag som stod där och ville köpa plagget blev ställd i en väldigt underlig situation: skulle jag säga som det var, att plagget var ämnat till mig? Det kunde ha inneburit att hon skulle blivit lite smått chockad och själv inte vetat vad hon skulle säga.

Kanske skulle hon ta det som ett skämt, då det är relativt vanligt att skämta om killar med kvinnligt kodade kläder. Kanske andra i butiken skulle ha åsikter de inte kan hålla inne. Alternativt, skulle jag ljuga och bekräfta hennes antagande för att sedan gå därifrån och känna att jag inte stod upp för mig själv?

Hur vänligt det än var menat, så kände jag mig lite osynliggjord. Som att det var otänkbart att jag skulle ha det plagget. Som om jag vore konstig. Det är inte skönt att känna den känslan.

Jag förstår att folk gör dessa missar. Det är mänskligt att fela, som många andra har nämnt. Däremot vill jag belysa att när det händer så mår jag inte bra. När jag gick därifrån hade jag inte lika stort sug att bära plagget. Jag skulle dock ha det ändå, för det var riktigt snyggt och jag hade bestämt mig.

Jag vill undvika detta. Hade jag velat ha det inslaget hade jag frågat. Erbjuds den tjänsten kan det meddelas via en lapp vid kassan eller liknande i allmänhet. Då undviks detta, och kunderna blir mer införstådda med vad de kan begära av personalen.

Något så litet som ögonbryn

Text: Anna Törnfeldt

Jag var på arbetsintervju för några veckor sedan på en kiosk. Jag anser att till vardags så ser jag väldigt neutral ut men eftersom jag känner till att de har åsikter om hur du får och inte får se ut på arbetsplatsen så plockade jag ur min septum-piercing, bara för att öka mina chanser.

Vi satt och pratade en ganska kort stund. Chefen och jag fann varandra väldigt snabbt och hon sa:

”Det här känns väldigt bra, vi kör, när kan du provjobba?”.

Vi bestämde måndagen veckan därpå och så fort det var bestämt så började hon påpeka mitt röda hår. Det går tydligen emot deras policy, men hon tillade att det är ju så vanligt nu så det ska inte vara något större problem. Då togs som vanligt det här med tatueringar upp, men det kan hon inte stoppa människor från att ha, det är ju också väldigt vanligt.

Men, ett stort jävla MEN var mina ögonbryn. De skulle tydligen väcka anstöt. Mina fina röda ögonbryn som matchar mitt hår perfekt, något som får mig att känna mig väldigt fin.

Det skulle vara bra om jag kunde tona ner dem, så de inte var så skrikiga. Jag gick därifrån med frasen ”ja alltså du skrämmer ju ingen med det där, vissa blir man ju livrädd för” gnagandes i bakhuvudet. Min bästa vän som jobbar på samma ställe messade mig dagen innan passet:

”Tona ner dina ögonbryn imorrn, hon har påpekat det flera gånger under veckan”.

Bruna ögonbryn blev det till provpasset. Inte alls lika snyggt till håret. Kändes inte alls bra. Det var jättemycket att göra den dagen och när jag slutade sa chefen:

”Tack så jättemycket för idag, du har gjort ett asbra jobb och tack för att du har bruna ögonbryn, du ser mycket bättre ut nu”.

Det riktigt högg i mig när hon sa det. Jag tror inte att ”vanliga” människor förstår hur illa de gör en när de påpekar ens utseende som att deras utseende är det rätta. Varför är det mer okej att vara solbränd, ha blont hår och klumpig mascara än att ha ljus hy, perfekt lagt smink och rosa hår t.ex.?

Jag kommer aldrig att förstå det, aldrig någonsin.

FOTO: ANNA TÖRNFELDT

Vad RTSI betytt för mig

Text: Emelie Engwall

De senaste åren har jag gömt mig själv, gömt mig i rädsla för vad andra ska tycka om mig. Särskilt i arbetslivet har jag varit rädd för att uppfattas som oproffsig på grund av min klädsel.

Jag har gått omkring och känt mig obekväm i skjortor, jeans och en blond frisyr som jag skaffade i ett undermedvetet försök att passa in. Och någonstans tappade jag bort mig själv, jag spelade ständigt en roll som jag endast gick ur på helgerna. Det var utmattande, minst sagt.

När jag som nybliven deltagare i RTSI började skriva på min berättelse till publikationen var det som att orden bara trillade ur mig och jag insåg plötsligt hur otroligt fel hela situationen var.

Varför skulle inte jag som vuxen människa få klä mig hur jag vill? Jag bestämde mig för att visa texten för min chef och hans spontana reaktion var:

”Så här kan vi inte ha det!”.

Vi hade en lång diskussion om klädsel på arbetsplatsen. Han hade ju inte haft en aning om att jag känt så här! Och när det kom till kritan så såg han mycket hellre att jag är mig själv än att jag låtsas vara någon jag inte är.

Idag känner jag en sådan frid inombords när jag gör mig i ordning på morgnarna. Skjortorna ligger intryckta i ett mörkt hörn i garderoben och längst fram hänger istället kläder som jag tycker är snygga, kläder som jag trivs i. Ena halvan av håret förblev blont, den andra färgade jag svart, exakt samma frisyr som jag hade när jag först började klä mig alternativt vid femton års ålder.

Det känns som att jag fått livet tillbaka, tack vare den sten RTSI satte i rullning inom mig!

Psykiatrijournalen

Text: Mixi Pix

I min journal ifrån psykiatrin har läkare och psykologer under flera tillfällen valt att beskriva mitt utseende ingående under den del där man skall beskriva en patients psykiska status.

Därmed har de helt valt att fokusera på mitt utseende istället för att fokusera på de delar som faktiskt är relevanta i deras yrke, enbart för att de tyckt att det var viktigare att påpeka hur jag ser ut.

Systra mi's andningssvårigheter

Text: Mixi Pix

Jag har en syster, hon är inte mycket yngre än mig och ganska olik mig på många sätt. Men några saker finns det som vi båda delar. En av de sakerna är att vi båda upplever oss ha andningsproblem som gör att vår andning alltid känns ansträngd. En dag bestämde vi oss för att detta är något vi borde kolla upp.

Vi gick båda till samma läkare, med samma problem. Min syster med sitt smått slitna bruna hår. Min syster med sitt osminkade naturliga ansikte. Min syster och jag, jag med färgglada dreadlocks och välsminkat ansikte. Syster var först. Läkaren ställde frågor för att sedan ställa diagnos. Astma var det minsann.

När min syster gick ut gick jag in. Han ställde samma frågor, och jag gav samma svar som min syster, men fick ändå en helt annan diagnos. Hos mig var problemen tydligen inte fysiska. Det jag upplevde sade läkaren var ångest, inget man kan göra något åt. Så vi gick hem igen, min syster med en inhalator och jag – tydligen – med ständig ångest.

Kapitel 12

"Varför ser du ut sådär? Vill du bli mobbad?"
– En kurator i högstadiet

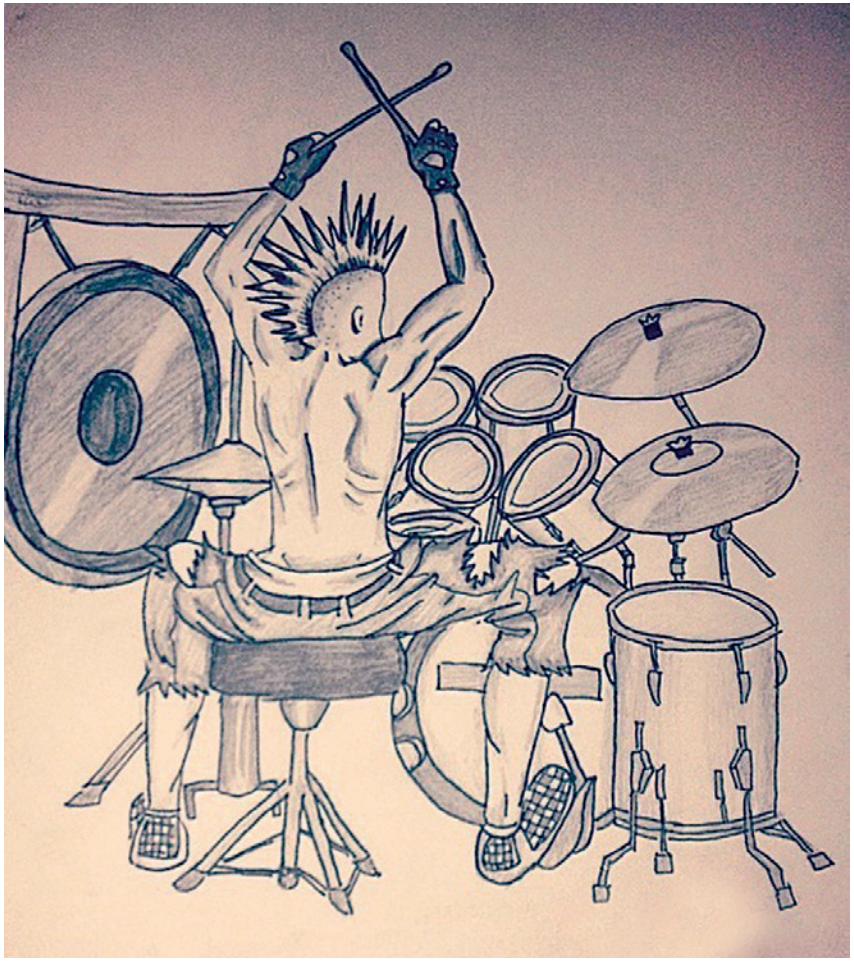

BILD: ERIKA HEED TANSKANEN

Lace

Text: Julia Pivén

The norms I defied
I didn't defy by painting my face
Or by having sidecuts and hair dyed
it was not my rebellion - it's just out of place

Behind black bangs fortified
indifferent to convictions and surveys
Unaware that my looks signified
something wasted - a lost case

My field of vision's become wide
There's no mistaking their gaze
I'm standing on the outside
of their enclosure and defined space

There's a severe downside
There are fears we have to face
What's strange, is how we're being crucified
For wearing boots, corsets and lace

Det är väl bara att glömma?

Text: Cami

Allt började för mig redan första dagen i högstadiet. Jag var inte helt ”alternativ” ännu men ändå gav de sig på mig. Innan jag började i högstadiet hade jag rätt många och bra vänner trodde jag, men det visade sig direkt vilka ”bra vänner” de var när mobbningen började. Jag blev helt ensam.

Trots att jag fick nya vänner var det ingen som stod upp för mig när jag gick genom korridoren. De gjorde ingenting när jag fick höra saker och blev inknuffad i skåp. Jag hade några killkompisar, men de kunde bara vara vän med mig utanför skolan och inte i skolan för då skulle de bli utstötta – och det gick ju inte.

Mitt första år var väldigt jobbigt eftersom jag även hade saker utanför skolan som gjorde mitt mående ännu sämre. Jag gick i skolan så mycket jag kunde och orkade, men för mig var det ett rent helvete.

Varje dag hade jag stor ångest över att gå till skolan och det blev inte mycket gjort när jag var där. Mina raster bestod mest av att gömma mig, antingen med mina få vänner eller inne på en toalett bara för all slippa alla ord, krokben och knuffar.

Jag fick höra saker som ”emo”, ”gå och skär dig”, ”gå och dö”, ”ska du inte gå och hänga dig” och ”jävla kossa”. Jag blev ofta knuffad in i skåp eller fälld med krokben när jag kom gående.

Jag minns händelser som den gången någon hade spottat på min jacka och när folk kastade snöbollar på mig, gärna hårt kramade med sten i. En av dem lyckades fälla krokben på mig så jag stukade handleden.

Min mamma försökte göra allt hon kunde för mig, men det var ingen som lyssnade trots samtal både på telefon och på skolan. Min mentor försökte prata med dem som mobbade mig, men det hjälpte självklart inte utan det blev bara värre, för jag hade ju ”skvallrat”.

En organisation hade utbildat två äldre personer på skolan som också bara pratade med mobbarna – och ännu en gång blev det bara mycket värre. Jag kunde knappt gå till skolan hädanefter.

Mitt andra år blev bara värre, för nu när jag hade min alternativa stil och hade piercat mig så fick jag höra mycket mer glåpord och var nästan alltid ensam. Jag blev påhoppad även utanför skolan. Jag kunde inte längre gå utanför dörren.

Men på mitt tredje år fick jag nog. Till jullovet i nian slutade jag gå till skolan överhuvudtaget. Jag fick vara hemma för min mamma också, för hon hade gjort allt hon kunde, men inget hände utan allt blev bara värre. Till vårterminen började skolan undra varför jag inte kom och efter många om och men fick jag hemskolning i några ämnen och slutade skolan med 40 poäng, alltså fyra godkända ämnen.

Jag kom såklart bara in på IV-gymnasiet och där gick jag ett år och fick godkänt i två ämnen till. När jag började andra året fick jag veta att den enda linjen jag var intresserad av då hade lagt ner. Jag hoppade av skolan för det fanns inget kvar för mig att kämpa för.

Detta är den korta versionen om när allt började för mig angående min stil och bara en liten del av det man får uppleva som ”alternativ” i samhället idag.

Folk säger åt mig att gå vidare och glömma det som varit för det var så länge sedan, men hur ska jag kunna göra det? Det har påverkat hela mitt liv, den jag är och hur jag är idag. Jag har inga betyg och inget jobb än, och jag är 22. Detta för att de inte kunde acceptera och lära känna mig innan de dömde mig.

Blickar av hat

Text: Hanna Jackson

Ända sen jag bara var några år gammal har jag fascinerats av subkulturer och folk som tillhör dem. Dock var det först i sjuan som jag själv började klä mig alternativt, nämligen i stilen fashioncore, eller ”emo-stilen” som många kallar den. Jag började med att färga håret svart, använda mörkt smink och köpa flera svarta klädesplagg. Jag trivdes otroligt bra med att se ut som jag gjorde, det var verkligen som att hitta mig själv.

Vid denna tidpunkt började även två av mina närmsta klasskamrater att klä sig liknande. Vi tyckte det var så himla kul att ha stilen gemensamt, och det är tack vare den som vi blev riktigt tajta och än idag är goda vänner. Dock tog det inte lång tid innan vi började få en massa elaka kommentarer.

Jag kommer ihåg en dag när vi gick genom en av skolkorridorerna på väg till matsalen. I ett hörn stod några tjejer och pratade med varandra, så fort de såg oss tystnade de och stirrade. När vi passerat gastade de ”EMO!” efter oss. Detta var i början av min alternativa klädstil, och trots att jag bytt skola flera gånger tidigare på grund av mobbning så tror jag inte att jag brydde mig så mycket just då. Det var snarare på kvällen när jag kommit hem som jag fick blandade känslor av ångest och ilska. En fråga plågade och gnagde i mig; ”Varför gjorde de så?”.

Jag minns ett annat tillfälle, som kanske är ett av de jobbigaste som drabbat mig på grund av mitt utseende. Jag stod vid mitt skåp och plockade med mina skolböcker eftersom jag precis kommit från en lektion.

I mitt skåp hade jag satt in bilder på bandet Tokio Hotel som jag tyckte mycket om just då. En bit bakom mig står tre tjejer som börjar skrika åt mig när de får syn på bilderna i mitt skåp.

”Eww, gillar du Tokio Hotel?! Är du lebb eller?!”

Detta var nog första gången jag blev så förtvivlad att jag inte ens hann bli arg, jag blev bara otroligt ledsen.

Senare samma dag följde tjejerna från tidigare efter mig när jag gick i skolkorridoren och ropade ”emo, emo, emo, emo!” efter mig hur många gånger som helst, samtidigt som de gapskrattade. Det var tydligen otroligt kul för dem att trycka ner mig. Jag minns att jag kämpade för att inte gråta.

Självklart gick jag till min lärare och sa vad som hade hänt, och hon pratade med dem samma eller nästa dag. Dock hjälpte det inte särskilt mycket, åtminstone två av dem fortsatte att ropa glåpord efter mig, en av dem trakasserade mig även för att jag ”tjallat”.

Detta var inte de enda gångerna som jag mobbades av andra elever i skolan för hur jag såg ut, och detta ledde mig till slut in i en långvarig depression. Många dagar var jag hemma från skolan för att jag vägrade gå, men även dessa dagar var jag livrädd för att någon från skolan skulle ta reda på vart jag bodde och komma hem till mig för att skrika saker åt mig, eller ännu värre.

De dagarna jag faktiskt gick till skolan var jag ännu ängsligare, mer än livrädd skulle jag säga. När jag gick förbi någon som tidigare behandlat mig illa bultade hjärtat så hårt att det kändes som att det skulle kastas ut ur min kropp. Jag kunde inte andas, jag kunde bara hoppas på att ingen skulle skrika ”emojävel” efter mig. Ibland hade jag tur, ibland inte.

Det var inte bara glåporden som skrämde mig och gjorde ont, det var också allas blickar. Blickar så otroligt fyllda med hat som jag fick från så många. Det var fruktansvärt, att bli sedd som en hemsk person, bara för hur jag såg ut.

Att ens skriva ner händelserna och behöva blicka tillbaka på vad jag utsattes för känns som ett knivhugg i magen, känslorna virvlar runt i kroppen och skallen. Och det är det som är så viktigt för andra i samhället att förstå, folk mår inte bra om de blir illa behandlade. Att kränka någon för dennes utseende kommer inte göra att någon mår bättre, och ingen vinner något på det.

Kapitel 13

”Det borde vara lagligt att skjuta sådana som dig.”
– Okänd kille på min gamla skola

BILD: JULIA PIVÉN

Det återkommande

Text: Hanna Rindeskog

Här är några minnen från olika händelser jag varit med om:

En dag satt jag på bussen och hade mina kattöron-diadem på mig och då hörde jag okända personer som gjorde läten av hur man lockar på en katt och sa: ”Kom här kissen, ja kom då”.

.....

En kväll runt kl. 21 när jag gick hem från centrum var det några okända personer som gick bakom mig och kallade mig för ”EMOlina, EMOlina”. Jag ignorerade det och gick vidare.

.....

Jag gick med rasande fart, hade bråttom till bussen. Ett gäng fjortisar stod och snackade. Jag var tvungen att gå förbi dem. De blockerade hela vägen.

När jag kom bredvid dem blev de tysta. Jag såg i ögonvrån att de stirrade på mig och hörde något som jag inte kunde urskilja.

.....

Jag och några till hängde utanför ett ungdomsställe. Självklart var det ett stort gäng med andra ungdomar där. De kastade stenar på oss. De träffade oss nästan med glasflaskor. De kallade oss för ”Emo”. Det slutade med fysiskt bråk.

.....

Det var jag och en kompis som gick på stan. Vi mötte ett par ungdomar som gick i motsatt riktning. Precis som vi gick förbi varandra hörde jag ett stort ”USCH” från en av dem.

Om jag fick en krona varje gång...

Text: Linn Beerman

Om jag fick en krona för varje gång någon varit elak mot mig hade jag nog varit rik. Mina svarta kläder, mitt mörka smink, mina piercings och tatueringar. Mina intressen, min musiksmak. Mitt jag.

Från året jag fyllde tretton år fram till nu. En krona för varje gång jag fått höra att det inte är Halloween. Maskerad. Påsk. ”Åk hem till Blåkulla, din häxa!”.

En krona för varje taskig särbehandling i butiker, kollektivtrafik och klasser.

En krona för varje gång jag fått höra att jag får skylla mig själv när jag blivit mobbad, retad, påhoppad och trakasserad.

Att det är mitt eget fel. Att jag skulle vara mycket finare utan allt det där. Att om jag tonade ner mig själv så skulle jag bli accepterad.

Men hur kan man tona ner på sig själv?

Varför ska jag vilja bli accepterad när jag är något jag inte är?

Rättfärdigas folks elakhet bara för att jag inte är som dem?

En krona för varje gång jag sårats, gått förvirrad och ledsen och undrat varför jag som person inte duger. Om jag hade blivit vad man nu kan kalla normal, hade jag sluppit helvetet? Men jag är inte normal.

En krona för varje öknamn; Emo, äckel, gothar-jävel, satanistfitta, missfoster; en krona för varje gång jag högt och tydligt kallats värdelös.

Vem sa att ord inte skadar?

En krona för varje utfrysning, det medvetna utanförskapet.

En krona för varje bit av min självkänsla som slitits sönder och sedan omsorgsfullt lagats för att sedan gå sönder igen.

En krona för varje desperat sökande efter acceptans och respekt. En krona för varje insikt om att det alltid kommer vara såhär.

En krona för varje vardaglig dos av lågmälda glåpord som jag knappt ens registrerar idag.

Man vänjer sig.

För varje iskall krona som kastas i min famn så blir jag så illa tvungen.

Vänj dig.

Varje krona i denna förmögenhet har försörjt mig i övertygelsen om att jag och mina likar är precis lika värda som de andra. Dagligen försöker jag omvandla kronorna till rena och fina mynt att ge till varje likasinnad eldsjäl i sökandet efter rätten till vår identitet. För att ingen ska behöva vänja sig.

FOTO: LINN BEERMAN

Att leva i mörkret

Text: Oskar Sjölander

Tomhet är en vardag för mig
Vet inte vart jag vill eller vart jag ska
Det enda jag vet är att jag inte vill vara kvar

Mina tankar är i ständigt kaos
Ska jag kasta in handduken eller skall jag plågas med att vara kvar

Jag har alltid blivit behandlad som mindre värd
På skolan, på jobb och som arbetslös
Jag har alltid vågat stå på mig och vågat vara den jag är
Vågat sticka ut och vara stolt över mig själv

Men efter ett tag får man nog
Man får nog av alla fördomar och bristen på acceptans

Jag vandrar genom livet i ständigt mörker och med tunga skor
Men ingen ser det jag ser och ingen förstår hur det är
Totalt nedbruten försöker jag gå med på livets krav

Men kraven kommer en dag att få mig att gå ner i min grav
Man försvårar allt så ingen skall kunna få pengar utan stenhårda krav
Men blint glömmer dem som knappt orkar dra sin tunga kropp
dag för dag

Jag har för länge sedan tappat hoppet om mitt liv
Och att tvinga en till jobb och att uppskatta det man har
Det får mig att gå i kras

Smällen!

Text: Bull

En händelse minns jag starkt, det var i 6:e klass. Jag stod vid ett fönster i korridoren. Jag var klädd i en alternativ stil och hade bland annat ett nitarmband. Det var bara jag där och sen stod det en kille från 9:an lite längre ner. Jag hörde att svängdörren öppnades. Det var en kille från parallellklassen som brukade jävlas med mig.

Han gick fram till mig helt oprovocerat. Som jag förstår det var det väl min blotta existens som provocerade. Att jag vågade vara mig själv, att jag stack ut ur mängden.

Han sa något dumt som jag inte minns och jag fick en hård handflata mot kinden. Jag vågade inte röra ett finger eller ifrågasätta något. Jag ställde mig med ansiktet mot fönstret igen. Benen var tunga, händerna skakade, jag kände hur några få tårar sakta rann nerför kinden.

Killen från 9:an såg vad som hände. Han gick fram till mig och frågade hur det var med mig. Jag försökte le och säga ”bra, det är bra” men jag fick knappt fram bokstaven B.

Killen från 9:an gick efter killen från parallellklassen och ifrågasatte varför jag fick en smäll. Jag gillade hans civilkurage, men jag hade fortfarande fått ett ärr i själen!

Väl hemma när jag skulle sova den kvällen, då grät jag mig till sömns. Mina föräldrar frågade kanske om det hänt något i skolan, men jag berättade aldrig.

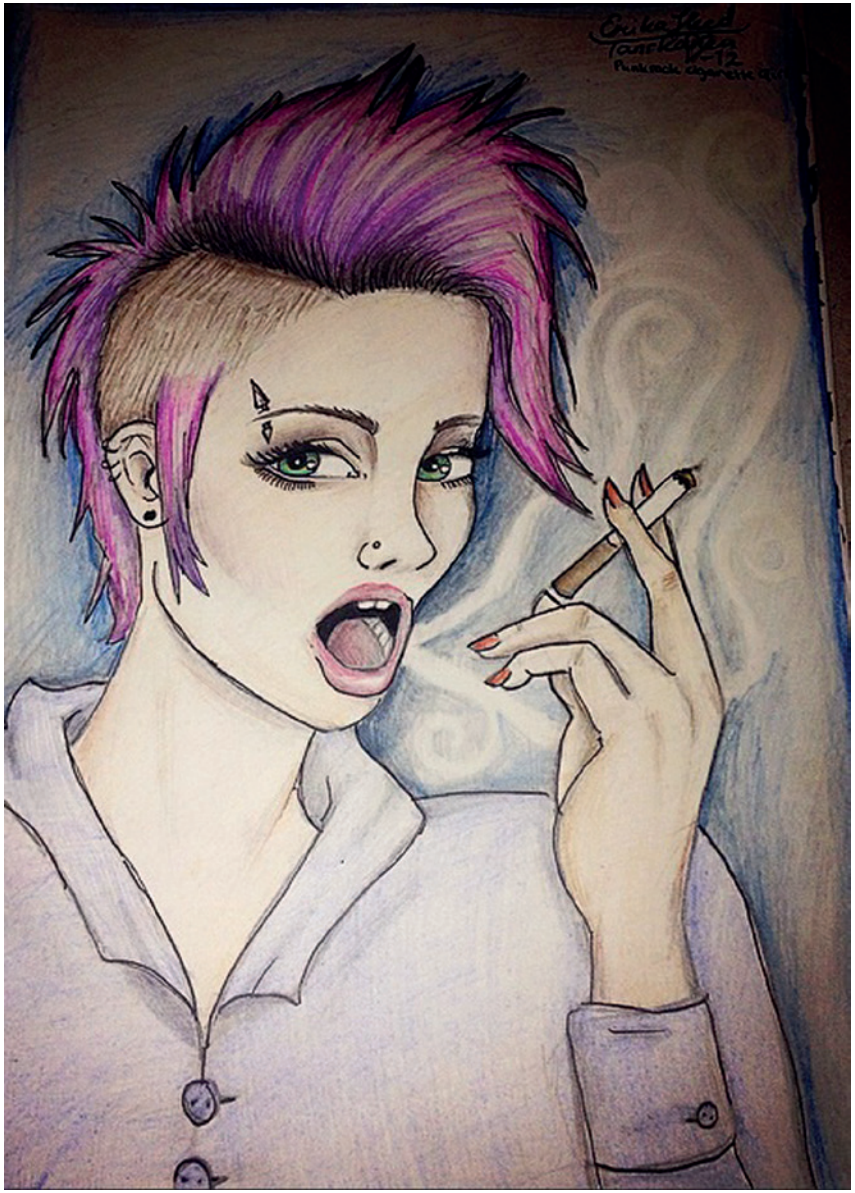

BILD: ERIKA HEED TANSKANEN

Allt för en cigg

Text: Ozzy

Det började när jag skulle ut och ta ett bloss. Jag ställde mig i dörröppningen och tände ciggen när jag såg ett gäng på fem personer som vandrade emot mig. De verkade vara hur glada som helst och jag tänkte inte mer på det, men när de väl började närma sig så kände jag blickarna i nacken.

”Hey! Jävla punkare, ge mig en cigg va!”

Hade det inte varit för just ordvalet så hade jag väl kunnat slänga över en cigg. Inte en särskilt stor uppoffring, men då de började med att näst intill skrika och kalla mig ”jävla punkare” så ville jag inte ens ge dem något så enkelt som en enstaka cigg.

Jag sa självfallet:

”Nej, har inga att bjuda på”.

Det är knappt att jag hann säga klart meningen innan en i gänget ställde sig framför mig och började hota mig. Allt skedde inom 30 sekunder.

”Hey, ge min polare en cigg din jävla pundare!”.

Tydligen så var jag både pundare och punkare nu. Det följdes av fler diverse hot och glåpord. Det kändes som deras ordförråd tömdes ut där och då.

Unfamiliar Kind

Text: Julia Pivén

They see me as an unfamiliar kind
Either it's loath, fear
Or some other depth behind
People's inclination to interfere –
To dictate what others express and wear
is oppression defined
Our amity, passion and lifestyle are entwined
A black celebration, a creation so sincere
We defend it, never to be confined
In memory of Sophie
Stamp out prejudice, hatred and intolerance – everywhere

BILD: JULIA PIVÉN

Day-to-day

Text: Ozzy

När jag vandrar igenom Gustav Adolfs Torg finns det en sak som ganska ofta händer. Åtskilliga gånger har jag vandrat igenom torget när jag precis hoppat av bussen eller ska möta upp en vän för en kopp kaffe. Platsen är en av de mest besökta områdena i Malmö och är man ute så brukar man ta sig igenom här.

Vid flera tillfällen har jag börjat höra från andra sidan torget, kanske hundra meter bort, kommentarer som:

”Hey! Jävla punkare!”

”Jävla emo!”

”Det är fan inte halloween än!”

Och betydligt grövre varianter. Till slut har jag lärt mig att ignorera allt det där.

Tyvärr har jag hört från många vänner att det otaliga gånger blir värre än så, att det till och med blivit konfrontationer, mitt på ljusa dagen.

Jag har själv varit med om det, men dock bara under kvällen och natten. Att jag vandrar iväg från en fest och ska ta bussen hem eller går förbi BK eller Orvars för att få i mig lite mat när det helt plötsligt kommer fram någon idiot som ska ha ens mobiltelefon, då och då med kniv som pekas mot en.

Jag har lärt mig att köpa 100-kronorstelefoner. Jag blir hellre av med en sån än en ny smartphone.

Svidande smärta

Text: Bull

Det var i klassrummet en dag. Läraren hade gått iväg för en stund. Den återkommande mobbaren störde sig väl på mig just denna dagen. Han tog pekpinnen borta vid tavlan, ni vet den där svajiga med glasfiber i. Sen gick han runt och slog den upp och ner i handflatan. Smack, smack, smack!

Jag tyckte det var jobbigt, han kom fram till min bänk och smällde den i bordet med kraft. Jag ville inte vara kvar. Det blev för mycket och jag kände att nu går jag härifrån.

Då sa det smack och det sved till i ryggen på mig. Jag kände hur djupt pinnen skar genom t-shirten rätt in i min mjuka hud. Jag fick ett rejält piskrapp av pekpinnen över ryggen. Känslan av att ”så här ska sådana som mig behandlas” lade sig som en tilltäppt plastpåse över huvudet.

Jag blev rasande men vågade inget göra. Vad kunde jag göra? Ingenting, för jag ville inte ha mer spö. Jag gick ifrån klassrummet och bort till skåpet. Där hämtade jag mina cigaretter som jag gömt med hjälp av häftmassa i taket på skåpet.

Jag gick sedan bort till läktaren bakom sporthallen på skolan. Där var en stor fotbollsplan. Läktaren var av äldre typ med stort tak och gammal flagnande gul färg utanpå. Satte man sig på läktaren blev man som en liten liten prick och man syntes knappt från skolområdet. Hit gick jag ofta, bara för att kunna gråta eller ta den där ciggen.

Jag gick upp och satte mig på läktaren. Jag kunde inte luta mig bakåt för att det sved på ryggen. Jag kände hur hela jag skakade av rädsla. Jag tog upp en cigg och hela handen skakade. Jag tände ciggen och försökte hålla min fasad uppe. Men den sprack och tårarna kom ändå.

Inlåst i rädsla

Text: Natsu

Under ett konvent gick jag och tre vänner för att handla godis och energidryck. Vi var två killar och två tjejer i 15-17-årsåldern. Det hela var så simpelt som det låter. På vägen tillbaka såg vi en grupp med c:a 30 individer på parkeringen som vi skulle behöva gå över för att återvända till konventet. Något oroliga såg vi till att välja en utgång längre bort från dem och försökte hålla oss så långt bort som möjligt. Det fungerade inte så bra som vi önskade. De fick syn på oss.

Till en början går ungefär tio av dem fram till oss:

”Varför ser ni ut sådär?”

Vi tittar på varandra och jag väljer då att svara så lugnt det går:

”För att vi råkar gilla de här stilarna”.

”Är ni helt dumma i huvudet? Jävla freaks!” svarade en annan av dem.

Vi försöker förklara att vi inte gjort något och bara skulle vilja bli lämnade ifred. De följer efter och diskussionen blir mer och mer aggressiv. Resten av deras grupp sluter upp med dem.

När vi nästan nått lokalen riktar någon ett slag mot en av tjejerna i mitt sällskap. Slaget missar tack och lov. Vi springer de sista metrarna och hinner precis dra igen låset innan de får tag i dörren. En av oss springer även till bakdörren och låser innan de hittar den. Klockan var då runt 19:00. Under tiden hämtade gruppen utanför tillhyggen.

Vi ringde Polisen ett flertal gånger. Ungdomarna återkom direkt när polisbilen åkt varje gång. Vi var därefter fast där inne till c:a 04:00, då de äntligen gick.

Kapitel 14

Tyst minut

Brian Deneke
1978 - 1997

Sophie Lancaster
1986 - 2007

Per Nordkvist
1985 - 2010

… och alla andra som inte själva
fått berätta sin historia.

Rätten Till Sin Identitet

info@rtsi.se
www.rtsi.se

Deltagare i Arvsfondsprojektet RTSI som medverkat i denna publikation:

Ami Lupine
Angelica Myllymäki
Anna Törnfeldt
Aurora Nightwing
Bull
Cami
Elin Lindberg
Emelie Engwall
Emma Hallberg
Emyron
Erika Heed Tanskanen
Hanna Jackson
Hanna Rindeskog
Helen Larsson, Neleh
Henrietta Utterberg
Huldra Paulina
Johan Larsson
Johanna Gustafsson
Josefin Blå Amundsson
Josefin Snellman
Julia Pivén
Klein
Lady Grey
Linn Beermann
Lisa Hultdoom
Mixi Pix
Natsu
Oskar Sjölander
Ozzy
Rebecca Rolfsdotter
Robin Lilja
Sam Lundström
Sandra Juveus
Sandra Rönnsved
Simon Mogren
Victoria Lovelace
Vladimir Lupinus

Övriga medverkande:
Illustration sid 181 - Emanuel Garnheim

Speciellt tack till:

Arvsfonden, Kulturens Bildningsverksamhet, KF Kretsen, Ung Media, SUB – Riksförbundet för Subkultur.

Tack till:

Sylvia Lancaster and The Sophie Lancaster Foundation, Kontaktnätet, Kenneth Lundmark, Sofia Nygren, Sandra Mattsson, Johan Seige, Lars-Göran Waden, Fredrik Ahlkvist, Christoffer Lundström, Ronnie Berg, Joachim Ljungquist, Timo Vuorensola, Johann Strauss, Ambjörn Thorhard, Sandra Rönnsved, Umeå Folkets Hus, Shock Store, Steve Nilsson, Dragonskolan, Spektra, Sovereign Productions, Norrporten samt alla ni som stöttat och uppmärksammat projektet RTSI.

Vi vill även tacka projektets medarbetare Mirre Sennehed, Simon Mogren, Lina Reichwaldt, Danne Berggren, Martin Larsson och Niklas Carlsson.

Länkar:

RTSI / Rätten Till Sin Identitet – *www.rtsi.se*
Arvsfonden – *www.arvsfonden.se*
Kulturens Bildningsverksamhet – *www.kulturens.se*
KF Kretsen – *www.kretsen.org*
Ung Media Sverige – *www.ungmedia.se*
SUB – Riksförbundet för Subkultur – *www.subkulturer.se*
Sophie Lancaster Foundation – *www.sophielancasterfoundation.com*

”Om man väljer att se annorlunda ut, ha sådan extrem stil som ni då får man ju skylla sig själv om man blir retad och sådant. Man väljer ju själv hur man ser ut.”

Det hör tyvärr inte till ovanligheterna för en person med subkulturell tillhörighet att bli utsatt för uttalandet ovan. Det är vardagen för massor av människor som bär på en identitet som inte är normativ. Man kan tycka att det borde vara naturligt att man ska få se ut som man vill, få ha friheten att vara en del av olika kulturella stilar och ge uttryck för det, men det är tyvärr ingen självklarhet i dagens samhälle.

Personer med subkulturell identitet utsätts dagligen för en diskriminering som inte omfattas av diskrimineringslagarna. Den döljs bakom ord som ”ungdomskultur”, ”en fas” eller ”mobbing”. Det är ett utanförskap som har normaliserats till den grad att personerna rentav har vant sig vid att bli illa behandlade och många förstår knappt själva att de blir bemötta annorlunda. Till vardagen för många personer med subkulturell stil hör glåpord och hånfulla kommentarer. Ibland urartar det till misshandel och till och med mord.

Deltagarna i projektet ”Rätten Till Sin Identitet” har under ett års tid arbetat med att skriva ner sina upplevelser, sina erfarenheter av utanförskap på grund av kulturell identitet och stil. Dessa berättelser skildrar allt ifrån vardagen i skolan, på arbetsplatsen eller i hemmiljön till mer ovanliga händelser. Några bidrag återger deltagarnas egna tankar om sin identitet, andra beskriver omgivningens reaktioner.

Vi vill med denna publikation lyfta fram det osynliga utanförskap som personer med normbrytande stil brukar råka ut för. Vi vill ta ett första men viktigt steg för att medvetandegöra omvärlden om ett problem som finns överallt runtom oss i vardagen men som få vill se och tala om. Vi vill tala om rätten till sin identitet.

RTSI
RÄTTEN TILL SIN IDENTITET

KULTURENS

Kulturföreningen KRETSEN UMEÅ

ÅRSFONDEN